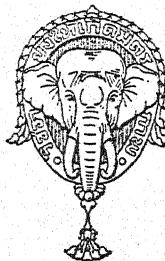

CPL
VOL. XXXII, PT. I.

SEPTEMBER 1940.

THE
JOURNAL
OF THE
THAILAND
RESEARCH SOCIETY
(J.T.R.S.)

891.05

J. S. S.

BANGKOK

MCMXL

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.
Acc. No. .... 33957 .....
Date ..... 22.12.57 .....
Call No. .... SII 1255

THAILAND RESEARCH SOCIETY.

(FOUNDED 1904)

For the Investigation and Encouragement of Arts, Science and Literature in relation to Thailand, and neighbouring countries.

PATRONS:

HIS MAJESTY KING ANANDA MAHIDOL OF THAILAND.
HIS MAJESTY KING PRAJADHIPOK.

VICE-PATRONS:

H. R. H. THE PRESIDENT OF THE COUNCIL OF REGENCY.
H. R. H. PRINCE DAMRONG RAJANUBHAB.

HONORARY PRESIDENTS:

H. R. H. THE PRINCE OF NAGARA SVARGA.
H. E. MAJOR-GENERAL LUANG PIBULASONGKRAM.

HONORARY VICE-PRESIDENT:

H. E. REAR-ADMIRAL LUANG SINDHU SONGKRAMCHAI.

COUNCIL IN 1940.

PRESIDENT:

MAJOR ERIK SEIDENFADEN.

VICE-PRESIDENTS:

H. H. PRINCE DHANI NIVAT.

R. LINGAT.

PHRA ARJ VIDAYAKOM (DR. GEO. B. McFARLAND).

HON. SECRETARY:

R. ADEY MOORE.

HON. ARCHITECT:

E. HEALEY.

HON. EDITOR, JOURNAL:

J. E. DAVIES.

HON. TREASURER:

J. T. EDKINS.

LEADER, TRAVEL SECTION, AND HON. LIBRARIAN:

DR. J. DE CAMPOS.

LEADER AND HON. SECRETARY N. H. SECTION AND HON. EDITOR, N. H. SUPP.:

DR. A. VIEHOEVER.

MEMBERS OF COUNCIL:

PHYA INDRA MONTRI (MR. F. H. GILES).
 H. H. PRINCE BIDYALANKARANA.
 REV. FATHER L. CHORIN.
 H. H. PRINCE VARNAVIDYAKARA.
 U. L. GUEHLER.
 H. S. H. PRINCE SAKOL VARNAKARA VARAVARN.
 PHYA SARASA STRA SIRILAKSANA.
 DR. R. L. PENDLETON.
 H. E. DR. TOA LABANUKROM.
 H. E. NAI DIREK JAYANAM.

HONORARY MEMBERS:

H. H. PRINCE BIDYALANKARANA,—*Thailand*.
 E. C. STUART BAKER,—*England*.
 PROFESSOR G. COEDÈS,—*French Indochina*.
 MISS E. S. COLE,—*U. S. A.*
 PROFESSOR W. CREDNER,—*Germany*.
 SIR J. CROSBY, K. B. E., C. I. E.—*Thailand*.
 W. A. GRAHAM,—*England*.
 COUNT GYLDENSTOLPE,—*Sweden*.
 J. HOMAN VAN DER HEIDE,—*Holland*.
 C. BÖDEN KLOSS,—*England*.
 PROFESSOR K. KUROITA,—*Japan*.
 R. S. LE MAY,—*England*.
 H. PARMENTIER,—*French Indochina*.
 H. E. BISHOP R. M. J. PERROS,—*Thailand*.
 DR. MALCOLM SMITH,—*England*.
 PROFESSOR PAUL TUXEN,—*Denmark*.
 SIR WALTER WILLIAMSON, C. M. G.—*England*.

CORRESPONDING MEMBERS:

C. J. AAGAARD,—*Denmark*.
 PROFESSOR A. CABATON,—*France*.
 W. R. S. LADELL,—*British West Indies*.
 J. MICHELL,—*England*.
 W. NUNN,—*England*.
 P. PETITHUGUENIN,—*France*.
 PROFESSOR CONTE F. L. PULLE,—*Italy*.
 C. A. S. SEWELL,—*England*.
 DR. H. McCORMICK SMITH,—*U. S. A.*
 H. WARINGTON SMYTH, C. M. G.—*England*.

TABLE OF CONTENTS

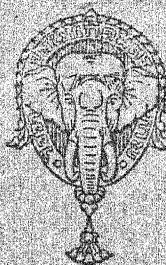
Vol. XXXIII, part 1.	September 1940.
DR. JOAQUIM DE CAMPOS, Early Portuguese Accounts of Thailand	1
REV. J. S. HOLLADAY AND MR. T. W. BEVAN, The Lawa of Umphai and Middle Me Ping	29
Notes and Queries	37
Reviews of Books	45
Facsimile of Address to H. E. Phya Indra Moutri	61
Publications of Interest in other Journals	65
Annual Report and Balance Sheet	81
List of Members	89

red. 10. w Bi 151 ✓

VOL. XXXII, PT. I.

SEPTEMBER 1940.

THE
JOURNAL
OF THE
THAILAND
RESEARCH SOCIETY
(J.T.R.S.)

BANGKOK

MCMXL

TABLE OF CONTENTS

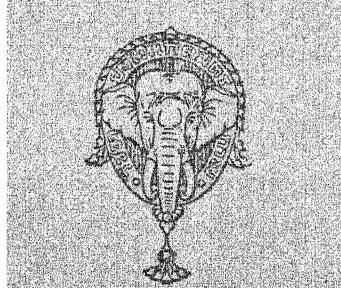
Vol. XXXII, part 2.

October 1940.

VOL. XXXII, PT. 2.

OCTOBER 1940.

THE
JOURNAL
OF THE
THAILAND
RESEARCH SOCIETY
(J.T.R.S.)

BANGKOK
MCMXL

A late seventeenth century Portuguese map showing northern, central, and southern Siam and even marking Bangkok.
The city of Ayuthia is marked as "Siao."

EARLY PORTUGUESE ACCOUNTS OF THAILAND

by

DR. JOAQUIM DE CAMPOS.

The Indochinese Peninsula with its great rivers and chains of rugged mountains running from north to south had been for centuries an effective barrier between the two great nations of antiquity, India and China. The communications and commercial relations of China were therefore carried on with India and thence with Europe by the silk, or land, route north of the Himalayas from Syria to Chinese Turkestan, and by the spice, or sea, route from the Red Sea to the Sea of China which was monopolized up to Malaya by the Chinese and beyond, by the Arabs. Between these two routes lay the great Indochinese Peninsula called Extra-Gangetic India or Further India, including Burma, Malaya, Thailand¹ and Indochina, to which no attention was paid while caravans of commercial travellers, Nestorians, Jews and Christian monks passed along the north, and ships laden with spices and silks sailed in the south traversing the China Sea and the Straits of Malacca. Very little about this Peninsula was therefore known to Europe and even to Arabian and to Chinese writers beyond the coast lines and ports, where the products were assembled for export. At the time when the Portuguese came to the Far East, even the hazy notions contained in Ptolemy's Geography regarding Extra-Gangetic India were forgotten by Europe, for Islam had raised a wall between the East and the West, cutting off the northern silk route and monopolizing the Indian Ocean.

---

¹ In this article the name Thailand is used for the present kingdom but the old name of Siam or Kingdom of Siam is used whenever it is necessary to speak of it as distinct, geographically and historically, from the former Kingdom of Chiangmai.

Towards the end of the fifteenth century the Portuguese wrested the mastery of the Eastern seas from the hands of the Arabs and with them began not only the exploration of the Indochinese Peninsula but the geographical, ethnographical and cartographical studies of this great land wrapped in obscurity. These studies and records of the sixteenth century date back fully a century before the arrival of the English, the Dutch and the Danes in Thailand and more than a century before the time of Phra Narai, about whose reign we have many valuable French descriptions. The Portuguese records are all the more important considering that scarcely any Thai contemporary writings were saved from the flames which consumed Ayuthia in 1767, and that the records of the Ming dynasty and Arab writings contain only desultory references to Thailand.

Before the Portuguese, some European travellers on their journeys stumbled on the coast of Thailand, but they never visited Ayuthia or the interior and we get very little information from them with regard to Thailand. The first one was Marco Polo, who refers to a kingdom of Locac which is supposed to have been in Southern Siam and where there was a lot of gold, elephants and brazil-wood. He does not say, however, that he himself visited the kingdom.² After him, in 1430, another traveller Nicolo Conti visited Tenasserim under which name he refers to Mergui, where he was particularly struck by the large number of elephants and the great quantities of *sappan* wood.³ About this time the great Arab traveller Abdur-Razzāk also mentions Tenasserim and refers to the traders of *Shahr-i-nao*, which was the Arabic or Persian name for Siam, as frequenting the port of Ormuz in the Persian Gulf.⁴

In 1498 Vasco da Gama discovered the sea-route to India and landed on the coast of Calicut. This event in its far reaching influence was to mould the whole commercial and military history of the East from Jeddah to Japan. Vasco da Gama himself did not sail beyond the Indian Seas, but his expedition was described in a

² Yule & Cordier, *The Travels of Marco Polo*: 1903 Ed. Vol. II, p. 276.

³ *India in the XVth Century*: The Travels of Nicolo Conti, Hakluyt Society, Ed. 1857, by R. H. Major, p. 9.

⁴ *Ibidem*: The Journey of Abd-er Razzāk, A. D. 1442.

Roteiro or a Routier of the Sea written by Alvaro Velho in which was collected the information not only of the lands he visited but of the countries beyond Calicut.⁵ About Siam, which on the information of the Arabs he called *Xarnauz*, he was told that the King, who was at this time King Rama Tibodi II, could muster 20,000 fighting men, 4000 horse and 400 war elephants. As to its products he speaks only of benzoin and aloes which the Arabs transported to other countries. He further says that the King of Siam was a Christian and the kingdom was of Christians. He also speaks of Tenasserim as a Christian kingdom, the king of which could muster a thousand fighting men and possessed five hundred elephants.⁶ Obviously the Arabs did not actually inform Vasco da Gama that the people of Siam were Christians, but that they followed a religion different from Islam, and that they venerated images, whereupon Gama took for granted that Siam was a Christian kingdom, for Europeans, though well acquainted with Islamism, knew very little of Buddhism and of Hinduism at that time.

The expedition of Diogo Lopes de Sequeira to Malacca in 1509⁷ gathered general information about Thailand, but real Portuguese contact was established after the conquest of Malacca in 1511. Even

⁵ *Roteiro da Viagem de Vasco da Gama*, attributed to Alvaro Velho, a companion of Gama. Its translation by E. G. Ravenstein is published by the Hakluyt Society: *First Voyage of Vasco da Gama, 1497-98*, p. 99.

⁶ Lodovico di Varthema, a Bolognese traveller who visited Calicut and Cochim and claims to have landed at Tenasserim, that is, Mergui, somewhere about 1505, though this part of the trip was discounted by Garcia de Orta in 1563 and called an imposture by Henry Yule, speaks curiously enough of some Christians whom he found in Bengal who said that they had come from a city called *Sarnau* and had brought for sale silken stuffs, aloes wood, benzoin and musk. As Sarnau was another name for Siam, these supposed Christians might have been Siamese Buddhists. Incidentally Varthema gives a long description, partly correct and partly imaginative, of *Ternassari* and describes very peculiar customs of the people. *Vide* Badger's translation of the *Itinerario*, Hak. Soc., 1863, p. 212 and pp. 196-210.

⁷ Diogo Lopes de Sequeira was sent in 1508 by King Manoel to visit Madagascar, Ceylon and Malacca and bring detailed information and merchandise from these places and other ports and islands he might chance to visit. At Malacca twenty-seven of the men that had landed were made captives and this fact led Albuquerque to attack Malacca. One of the captives managed to send a letter to Albuquerque, dated 6th February 1510, in which he said that the King of Malacca was at war with the King of Siam, who had vast territory and many ports. *Vide Arquivo Português Oriental*, 1937 Ed., Tomo. IV, Vol. I, Pt. 1, pp. 352-361.

before the conquest was completed, Albuquerque sent to Ayuthia, as ambassador to the King of Siam Rama Tibodi II, Duarte Fernandes who knew Malay very well, having learned it during his captivity at Malacca.⁸ He made the voyage in a Chinese junk and when he sent word that he was the ambassador of the King of Portugal, King Rama Tibodi II ordered a captain with two hundred *lancharūs* to receive him, and after landing he was taken in a procession to the palace of the king, hundreds of people rushing to the streets to see these strange white people with big beards, such as had never been seen before in Ayuthia. The King received the ambassador seated on a gilt chair on a raised platform in a large hall hung round with brocades and accompanied by his wives and daughters who with the court ladies sat round the platform dressed in silks and brocades and wearing rich golden jewellery and precious stones. Duarte Fernandes handed over to the King a rich sword the hilt of which was studded with jewels, as a present to the King, with the letter signed by Albuquerque on behalf of the King of Portugal. The King treated the envoy with great courtesy, inquired all about Portugal and about the capture of Malacca and expressed his great satisfaction at the prospect of punishing the rebellious King of Malacca, which was supposed to be a vassal state of Siam from the time of Ram Kamhaeng though it had thrown off its allegiance. The King sent with Duarte Fernandes a Siamese ambassador with the presents of a ruby ring, a sword and crown, and the Queen-Mother herself sent some bracelets with jewels and three small gold boxes. The Siamese envoy was received with due honours and trade was opened with Malacca. The simple yet dignified reception of this embassy contrasts strangely with the elaborate ceremonial that characterized Louis XIV's embassies to Phra Narai in the seventeenth century, and the stiff formalities with which the British envoys were received in the nineteenth century.

Albuquerque sent in 1511 another ambassador, Antonio de Miranda de Azavedo, and with him Manoel Fragoso, who was to stay in Siam especially commissioned to prepare for Albuquerque a written report on all matters,—merchandise, dresses and customs of the land and of the latitude of their harbours.⁹ Manoel Fragoso stayed in Siam.

⁸ This embassy is described in the *Commentaries of Albuquerque*, Gray Birch, Hak. Ed. Vol. III, pp. 153-55. I have followed Castanheda, *História do Descobrimento e Conquista da India*, 1924 Edition, Liv. III, ch. LXII.

⁹ *Commentaries of Albuquerque* in Hak. Ed. Vol. III, ch. xxxvi. The

about two years and took his report personally to Goa, where he arrived in the company of an ambassador sent by the King of Siam. This report was sent to Portugal and is probably lying in the Archives of the Torre do Tombo in Lisbon with many others not yet published. At this time, however, Duarte Barbosa, the factor of Cannanore who lived in India between 1500 and 1516, was collecting material for his book on the Eastern countries and though he never came to Malacca or to Siam, he gathered much valuable information about the Far East and the Malay Archipelago from the captains and envoys of Albuquerque.¹⁰ In this book, concluded about 1516, he gives an accurate description of Siam, which he calls the kingdom of *Anseam*, as marked in the Map of Diogo Ribeiro (1529). This prefix of *An* and *As* which point to a similarity between *Anseam* and the name of Assam, where also a Thai branch settled, probably originated from the Arabic article *Al* as applied to names of towns and countries. Other Portuguese writers of the sixteenth century like Barros, Castanheda and Couto use *Siaõ* and Correa uses *Siam*, but the Italian Caesare Federeci, as late as 1567, has both *Asion* and *Sion*.

Barbosa mentions that the King of Siam was a powerful king having sea-ports on both sides of the Peninsula, lord of much folk, both footmen and horsemen, and many elephants. He mentions Tenasserim, that is Mergui, as a great port of Siam where Moorish ships brought copper, quicksilver, vermillion, cloths dyed in grain, silk, coloured Mecca velvets, saffron, coral, opium and Cambay cloths. Ships from Mergui also sailed to Bengal and Malacca. He then mentions the port of Keddah with its wholesale trade and abundance of pepper, for which Moorish ships came from different regions. He refers to the tin of Selangor which was taken to Malacca. Both Keddah and Selangor were tributary to Siam, but Pahang, where much gold was found and gathered, rose against Siam and was subject to the King of Malacca. Then he mentions the *Gueos*, or the cannibals living in territory subject to Siam far in the interior towards China.

In 1518, D. Aleixo de Menezes who had come with especial powers to Malacca, dispatched Duarte Coelho as an envoy to Siam with letters instructions of Albuquerque to Miranda de Azavedo as to how to conduct the embassy are interesting. See also *Ibid.* Vol. IV, pp. 90-91.

¹⁰ There are two translations of Duarte Barbosa's Book published by the Hakluyt Society, the first by Lord Stanley in 1865, and the latest in 1918, *The Book of Duarte Barbosa*, by Longworth Dames in two volumes. *Vide* Vol. II, pp. 162-69 for description of Siam.

and presents directly sent by King Manoel of Portugal in return for the presents of the King of Siam taken by Antonio de Miranda.¹¹ Duarte Coelho had been twice already in Siam before this embassy, once in the company of Antonio de Miranda and once when a storm separated him from Fernão Peres de Andrade and prevented him from going to China, whereupon he sailed up the Menam. The object of this embassy was to confirm the peace pact made by Antonio de Miranda, and in return for Portuguese supplies of guns and munitions, the King of Siam was to give to the Portuguese facilities to settle and trade in Siam, special commercial privileges and religious liberty, and was also to send Siamese to settle in Malacca. The policy of Albuquerque was to establish Siamese in Malacca in order to replace many Moors and Moorish merchants that had left the place after the conquest.

The implications of this pact are clear when one considers the political condition of Siam and her neighbours at the beginning of the sixteenth century. Siam was the most powerful kingdom in the Indochinese Peninsula at this time, a fact on which all Portuguese writings agree. Burma was divided and there were at least four kingdoms within its boundaries. In the north ruled the Shans with their capital at Ava. The Burmese to avoid the Shan domination were settling down in Toungu and laying the foundations of a kingdom which in the middle of the sixteenth century was to unify the whole of Burma. In the south there was the kingdom of Pegu, where there was peace because the Talaings were not aggressive and both Ava and Toungu were too busy with their own affairs to disturb the delta of the Irrawaddy. Between Ava and Pegu was the kingdom of Frome. This partition of Burma into so many kingdoms left Burma much weaker than Siam. On the east there was Cambodia, but far too exhausted to be counted among the powerful kingdoms. The only trouble for Siam came from Chiangmai with which King Trailok throughout his reign was involved in hostilities. In 1507 a new war had started, and between 1508 and 1510 Siam suffered reverses. In 1513 a Chiangmai general invaded Sukhothai and Kamphengphet, and in 1515 just three years before the conclusion of the pact between Siam and the Portuguese, Chiangmai annexed those two provinces. The pact with the Portuguese brought a considerable advantage to Siam and it was effectively used, for the King with a

¹¹ Barros, *Decada III*, Bk. II, ch. iv.

considerable number of fire-arms and a Portuguese training corps took the offensive against Chiangmai, and so completely defeated the Chiangmai forces on the banks of the Mewang in Lampang that for thirty years Chiangmai was quiet. King Rama Tibodi II. not only had striking success against Chiangmai but also re-organized the army with the help of the Portuguese military advisers, and in 1518 issued a book on military tactics, which is apparently lost.

At this time when such excellent relations existed between Siam and the Portuguese, one of the sons of King Rama Tibodi II. was fighting in the army of the old Sultan of Malacca, who was called Sultan of Bintang and had fortified himself at Muar some twenty-six miles from Malacca and was giving trouble to Portuguese commerce. The Portuguese therefore stormed the stronghold of Muar, capturing sixty cannon and many guns, and taking some prisoners. Among these prisoners was the Siamese prince, whose name is mentioned neither by Correa nor Castanheda. The Portuguese having recognized him, treated him with all the honours due to his rank and sent him back to his father who in recognition sent a junk full of food-stuffs as a present to the Portuguese.¹²

When the Portuguese came to Siam fire-arms were not used in warfare in the wars with its neighbours. Fire-arms are said, however, to have been used in the wars between Siam and Cambodia as early as 1393. Mr. W. A. R. Wood in his *History of Siam* also says that Chiangmai history mentions fire-arms as having been used at the siege of Payao in 1411, and that Burmese history records that cannon were used in the siege of Martaban in 1354.¹³ Yet when the Portuguese came to Siam in 1511 and to Burma in 1516 they saw neither gun-foundries nor fire-arms used. It is quite probable that Thailand was acquainted with fire-arms before 1511 because they were used in the defence of Malacca against the Portuguese by the Malays who had got them from the Arabs through India towards the

¹² Correa, *Lendas* Vol. II, p. 552, and Castanheda, *Historia etc.* Bk. IV, p. 460.

¹³ *History of Siam*, p. 77. Vide Harvey's note in *History of Burma* p. 340, to say that the *Pagan Yazawinthit* mentions "canons jingals, bombs and muskets" at the battle of Pyedawthagyun in 1084.

end of the fifteenth century. But why then did not Thailand use them in warfare, or cease to use them before the arrival of the Portuguese? The reason is clear. Though the Arabs had spread the use of fire-arms not only in Malacca but in Java and Manila these guns and small cannon were never effectively used in Malaysia until after the middle of the sixteenth century. It is not enough to possess arms, for the whole art of war consists in using them effectively. In fact, when Albuquerque attacked Malacca, some of the Malay cannon created more havoc among the Malays than among the Portuguese. This is evidently the reason why Siam did not care to acquire these arms from Malaya until the Portuguese came and were engaged to train the Thai in their use and employed to work the artillery. All that the Chiangmai and Burmese chronicles record, it would appear, is the use of catapults or mangonels in and before the fourteenth century, just as the Chinese chronicles did under the word *pao*. As to China, the claims of European writers and Jesuit missionaries to the effect that cannon and fire-arms were used even as early as the eighth century have been disproved. W. F. Mayers after an exhaustive enquiry into Chinese writings¹⁴ came to the conclusion that the knowledge of the propulsive effects of gunpowder and of the use of guns and cannon was only acquired during the reign of Ming Emperor Yung Loh, that is, after 1407, but even then the secret was jealously guarded by the Chinese Government, and fire-arms were introduced into the army only after Kia Tsing's reign, sometime between 1522 and 1526. The misunderstanding in China arose from the word *pao* which the Chinese used to mean catapults and cannon alike. Similarly it appears that the Burmese and Chiangmai chronicles refer really to catapults and not to fire-arms or cannon, the modern words for fire-arms having been interpolated at later dates.¹⁵

Within a few years after 1518, when Duarte Coelho signed the pact with the King of Siam, a large number of traders were estab-

¹⁴ W. F. Mayers, *Journal of Royal Asiatic Society, North China Branch*, N. S. Vol. VI.

¹⁵ The Thai word ປຸນ (*pu:n*) denotes any weapon but ປຸນຟ້າ (*pu:n:fai*), the modern word for fire arms might have denoted at the time the *Kot Monthien-ban* was written (about 1450) any *flame throwers* such as the mangonels which were also used to throw inflammable material. The use of the word

blished in Ayuthia besides the military advisers, and commercial agents were established in Ligor and Patani. Trade between Siam and Malacca was intense and various dispatches from Siam were sent to the Viceroy at Goa and to Lisbon. Very few of them have been published, but Joāo de Barros, the official historiographer who wrote his *Decades* somewhere between 1550 and 1560 used them for his description of Siam.¹⁶ Barros speaks of three principal kingdoms of the East: in the extreme west the Emperor of China; in the Indo-chinese Peninsula the King of Siam; in India the King of Vijayanagar, then the most powerful king in India. At the time when Barros mentions these three principal kings it must not be forgotten that the Portuguese had visited all the eastern countries, and he himself in the same chapter gives the geographical position of the kingdoms of Ava, Pegu, Arakan, Deccan, Bengal, Orissa, Jangoma or Chiangmai, Cambodia, Champa and others, singling out Siam as more powerful than any one of these. Subject to Siam were Rey Tagala,¹⁷ Tavoy, Mergui and Tenasserim, though the chiefs of these places as usual called themselves kings. He describes the Menam which he says traverses Siam from north to south and means the *mother of waters* (*Me*=mother, *Nam*=water). According to the old legend, he traces its origin to the Lake of *Chiamei* situated 30° N., that is, not in Chiengmai itself but in the plateaus of Tibet. He, however, correctly places its outlet at 13° N. On the north of Siam and on the east along the Mekhong, says Barros, were the *Laos* whose territories were divided into three kingdoms Chiangmai, Chiangrai and Lan-chang, which were subject to Siam though they often rebelled against her. In the mountains north of Siam and among the lands of the *Laos* were the *Gueos*, who were fierce men, rode on horseback, ate human flesh and with hot irons branded figures on their skins. With the *Gueos* both the King of Siam as well as the *Laos* were

---

pu'n fai in the *Phongsawadans* written after the 16th century do not prove anything, as by this time fire-arms were well known, and even in the *Kot Monthienban* it might have been an interpolation made at a later date. The Thai word *barium* and the Khmer *miriam* for cannon are Arabic in origin and came through Malaya. The Arabs who saw cannon first used in Europe by Christians called it *Miriam* from Maria or Mary.

¹⁶ Barros devotes one chapter to the description of Siam, *Decada III, Bk. II, ch. v.* In the *First Decade, Bk. IX, ch. i.* published in 1552, are given the outlines of the Geography of India, the Indo-chinese Peninsula and China.

¹⁷ Tagala or Rey Tagala, near Martaban may be seen in most old maps, not only Portuguese but in those of Linschoten (1596) and Mercator (1613).

usually fighting. If the *Laos* obey at all the King of Siam it is due to the fear of the *Gueos* against whom they expect his protection.

Now who were these *Gueos*? The *Ngios*, which is the name for the Shans, do not appear to have eaten human flesh though they even now tattoo themselves very profusely. It would appear from this description that the *Gueos* of Barros and other Portuguese writers were the *Lawas* and the *Was*, who had cannibalistic tendencies like the Bataks in Sumatra, and the latter even now delight in surrounding their dwellings with rows of human skulls. Barros, Barbosa and Castanheda make it clear, however, that these wild men did not eat human flesh as their usual food, but ate their own relations after death out of regard for them for they thought they could not give them better treatment after death than by assimilation into their own bodies. But to be so organised as to threaten the Lao kingdom and to fight on horseback denotes that they were not ordinary savages. Could the *Gueos* have any connection with the old Annamites who were known as *Giao-chi*? *Keo* is still the Laotien name for the Annamites. Barros declares he got his information from Domingo de Seixas who was twenty-five years in Siam and as a Captain once fought against the *Gueos*, and he adds that they seem to be the same as the ones inhabiting the provinces of *Caugigu* of Marco Polo.¹⁸ Pauthier also identified *Caugigu* with one of the states of Lao, and Henry Yule believed that it was a province in that region embracing Kiang Hung but not Chiangmai. On the whole it would appear that the term *Gueos* was in the sixteenth century applied to the *Was* and *Lawas* and not to the old *Giao-chi*. There is no difficulty in believing that the *Lawas* rode on horse back because they were well organised and, according to the Pali Chronicle Cāmadevivāraṇa, were ruled by a powerful king named Milakkha as early as the seventh century. The Burmese chronicle *Kombaungset* does indeed speak of *Gwe Lawas* and in *Hmannan Yazawin* the *Gwes* and the *Gwe Karen*s are also mentioned.¹⁹ The Siamese name *Ngiu* for the Shans indicates that the old name of the *Was* and the *Lawas* passed to the Shans who occupied their lands.

¹⁸ This is the earliest attempt to identify the toponyms of Marco Polo and considering that Barros had never been in the East his pretty accurate conjecture is noteworthy. *Vide* Yule and Cordier's *Marco Polo* Vol. I, pp. 120, 123 and note on p. 128.

¹⁹ Harvey, *History of Burma*, p. 354.

Barros mentions a war which the King of Siam had with these *Gueos*, for which purpose he raised an army of 250,000 men and 10,000 elephants. These numbers are of course exaggerated, and the King of Siam could not have taken a big army to fight the *Lawas* but, presumably, the Lao of Chiangmai. Barros had never been in the East and worked on reports that were sent to him in Portugal, which were substantially true though not always accurate in detail.

With regard to Siam and its government, Barros has some interesting details which throw considerable light on the period. The King was the sovereign lord of nine kingdoms. The Siamese themselves inhabited two of the kingdoms, the other seven kingdoms being inhabited by other people. One of the two Siamese kingdoms, which was to the south, was called *Muantay* (*Mu'ang Thai*) which means lower kingdom (*sic*) in which were situated Ayuthia, or *Hudia* as he calls it, and the following cities and ports: Bang Plassoy (Pangoçay), Lugor, Patani, Kelantan, Trenganu and Pahang (Pam) in each of which there was a governor with the title of Oya or Phya. The second kingdom was on the north and was called *Chaumua* (Chau Nua or northern people) the principal cities of which were *Suruculoe* or Sawankhaloke and *Socotay* or Sukhothai. We see here clearly distinguished the two Thai kingdoms, Sukhothai in the north and Suphan in the south, which were united under Phra Rama Tibodi I. at Ayuthia in 1350. Another significant point asserted by Barros four centuries ago is that Siam is a foreign name applied to these two united Thai kingdoms and that it was imposed upon them by strangers. Galvão, who wrote before 1550, also speaks of the King of *Muontalis* now called Siam.²⁰

With regard to the other seven kingdoms over which the King of Siam wielded suzerainty, Barros is not quite definite but includes among them Chiangmai, Chiangrai, Lanchang, Cambodia and some kingdoms in Burma, all of which he says were inhabited by people speaking different languages. We know they were independent at that time, but the Portuguese were obviously told in Ayuthia that they were vassal kingdoms. As a matter of fact, as early as 1450, Chiangmai, Taungu and the Shan States of Kengtung and Hsenwi are claimed

---

²⁰ *Tratado etc. of Antonio Galvão, The Discoveries of the World* by A. Galvano, in Hak. Ed., London 1862, pp. 112-113.

as tributary States in the Palace Law or *Köt Monthienban* of King Trailok.²¹

Barros describes the religious beliefs of the Thai and, though he does not mention the Buddhist religion, he gives interesting details regarding the temples and the ritual followed in Thailand. Some temples were built of stone and others of brick, in which were kept many images of men that are now in heaven owing to their good deeds. There is one enormous image made of earth which is about fifty paces long. The greatest metal image in Siam and regarded as the most ancient was in a Temple at Sukhothai. It was eighty *palmos* or about sixty feet.²² Every king, when he ascended the throne, began building a new temple and endowed it with lands and income. The temples had high towers the upper half of which were gilded with gold leaf fixed on bitumen and the lower half decorated with different colours. On the top of the towers they placed a sort of umbrella and around it very light bells which rang when swayed by the breeze.

The priests, clad in yellow robes, going about shoeless and with shaven heads and large fans in their hands, were held in high respect. In their apartments no women could enter, nor even female creatures like hens. There were many fasts during the year and the feasts were held at the beginning of the new moon or at full moon. The priests not only preached religion but studied the heavens and the movements of

²¹ When the Portuguese took Malacca, Siam considered it as a tributary state, though it had no control over it and did not receive any tribute. On the other hand China considered Siam as a tributary state though it wielded no authority whatsoever. Such facts have to be taken into account when reconstructing kingdoms described by Chinese travellers like Y-tsing and Chau Jukua, such as *Srivijaya* and other kingdoms, which claimed so many tributary states even on stone inscriptions, when really most of these claims were imaginary or at any rate continued to be made to feed the vanity of kings long after such claims had ceased to have any meaning.

²² According to *Thiao Muang Phra Ruang* of the late King Vajiravudh, the tallest image found in old Sukhothai is the one called *Phra Attaros*, a standing Buddha, on the top of Khao Wat Sapan Hin, or the mountain of the temple with the stone bridge. The height of this image is six *wah* or twelve metres and is probably the one referred to by Barros. The height of sixty feet mentioned by him is either an exaggerated estimate or perhaps included the length of the pedestal. The highest image at Ayuthia cast on the orders of King Rama Tibodi in about 1500, and erected in Wat Srisanphet, was forty eight feet high, and the pedestal was twenty-four feet. This was destroyed by the Burmese in 1767. In case a higher image than *Phra Attaros* existed at Sukhothai, it might have been destroyed when the Burmese King Bureng Naung captured Sukhothai in 1563.

the stars and the planets. The year was divided into twelve months and the new year began at the first moon of November.²³ They were great astrologers, and acted in everything important after consulting their oracles when the day was propitious. They had no clocks regulated by the position of the sun, but they had water clocks. With astrology they mixed geomancy, piromancy and sorcery which was brought to them by the *klings* of Coromandel; but he says the religion came from or though China, though it really came from India. The priests taught reading and writing to the people, for which purpose children went to the temples, and though they taught ordinary religious principles and ceremonies in the language of the country, science was taught in an ancient language which was evidently Pali.

Barros then gives some details about the land, its products and the land system. The land of Siam is flat but on the north it is bounded by hills. The waters of the Menam river make the fields fertile and Siam is chiefly an agricultural country with no industries. Silver, precious stones and musk come from the kingdom of Chiangmai. All the land belongs to the king and the people pay rent for the land they occupy or cultivate. The king however gives the land during lifetime to the nobles and to the Phyas (Oyas) who during wartime had to furnish the king with men, horses and elephants, and this was done without oppressing the people. Barros especially mentions that the King could raise an army of a million men and keep garrisons well provided with necessities. In Barros we have one of the earliest Portuguese descriptions that throw light on the doings and the habits of the people as distinct from a record of the pomp and ceremonial of kings, their wars and intrigues, which alone were supposed by oriental historians to constitute history.

Barros and other historians of the sixteenth century like Castanheda spell the name of this country as *Sicto*, and Correa as *Siam*. But in the 15th and the 16th centuries Siam had the alternative name of *Sornau*, though less commonly used. Abdur-Razzāk, as early as 1442, refers to *Shahr-i-nao* on the sea coast of Further India, but it is not certain

²³ This is the New Year according to the old civil Calendar which reckoned dates according to the *Chulasakarat* Era. It is a lunar Calendar, the year beginning with the first of the waxing moon of the fifth month.

if he applied it to Siam.²⁴ Nicolo Conti in about 1430 visited Mergui and mentions *Cernove*, which might refer to Bengal just as much to Siam.²⁵ But in the sixteenth century we have definite references to Siam as *Sornau* or *Xarnauz*. The *Roteiro* of Gama in 1498, Lodovico di Varthema in 1505, and Giovani d'Empoli in 1514, have this term of *Sornau* differently spelt but certainly referring to Siam.²⁶ The author of the Malay history *Sejarah Malaya* definitely says Siam was formerly called *Sher-i-nawi*,²⁷ and Valentyn the Dutch historian relates that about 1340 a powerful prince reigned in the kingdom of Siam, then called *Sjaharnow* or *Sornau*.²⁸

How did this name originate? Undoubtedly it was spread by the Arabs, since both Vasco da Gama and Varthema had it on Arab information. Henry Yule in his *Hobson-Jobson* derived it from the Persian *Shar-i-nao*, or New City, as applied to Ayuthia. Really Ayuthia was very old when the name was used; besides it was applied more to the whole country of Siam than to the city. To explain this idea of *New City* fanciful explanations were given by Braddel, who invoked the distinction made by De la Loubére between *Thai Yai* and *Thai Noi*.²⁹ Yule connected it with Lopburi which he says is a Pali form of *Novapuri* or New City, *Shar-i-nao* being its persian version. Colonel Gerini as usual did not agree with anybody, and formulated a most ingenious explanation, deriving it from *Sanō* or *Nong Sanō* the old city adjoining Ayuthia, and so called from the marsh round it, *Sanō* being the Siamese form of the name for the sola plant.³⁰

Amidst this confusion worse confounded, Fernão Mendes Pinto, who was twice in Siam in the middle of sixteenth century and uses both the names Siam and Sornau, points a way to the proper solution of the problem. He speaks for instance of the Emperor of Sornau

²⁴ *India in the XVth Century*, Hak. Society Ed. by R. H. Major.

²⁵ *Ibidem*, p. 10.

²⁶ *First Voyage of Vasco da Gama*, Hak. Ed. p. 99; Varthema *Itinerario*, Hak. Ed. p. 212, and Giovanni d'Empoli's letter in *Archivo Storico Italiano*, Appendix 80.

²⁷ John Leyden's Trans., *Malay Annals*, London 1821, p. 121.

²⁸ *Oud en Nieuw Oost-Indien*, Vol. V, p. 319.

²⁹ *Journal of the Indian Archipelago*, Vol. V, p. 317.

³⁰ *Asiatic Quarterly Journal*, Jan. 1902.

who is the King of Siam. He has many such references such as the Sornau King of Siam and Phra Chao Saleu, Emperor of all *Sornau*, but never Emperor of Siam.³¹ It appears therefore that the *Sornau*, of which the King of Siam styled himself Emperor, is *Suvarṇa* Land or *Suvarṇabhūmi*, the land of gold which was a geographical expression embracing a great part of the Indochinese Peninsula. The Thai word *Suvan* has no close phonetic resemblance to *Sornau* or *Xarnauz*, but there are examples of such strange transcriptions of many other Thai words that it is not difficult to see how *Suvarṇa* was corrupted into *Sornau* or *Xarnauz*, first by the Arabs, and then by the Portuguese and other European writers.³² We know from the *Annals of Lanchang* that the King of Lanchang also called himself Emperor of the Land of Gold, but the founder of Ayuthia who was Prince of Suphan or Uthong (which means *source of gold*) and his successors would naturally call themselves Emperors of *Suvarṇa* Land, whence the name *Sarnau*.

Valuable contemporary descriptions of life in Ayuthia and of some aspects of Siamese history in the middle of sixteenth century are found in Fernão Mendes Pinto's *Peregrinaçam* and in his letter written from Malacca in 1554 to the Society of Jesus in which he had temporarily entered as a brother.³³ Pinto visited Siam twice, as he himself mentions in his letter, and the information derived from both these visits is utilized in the *Peregrinaçam*. His style is

³¹ Such expression as *Prechau Saleus of Sornau* are also found in Sebastião Manrique's *Itinerario* Hak. Soc. Ed. Vol. I., p. 195, but possibly they may have been taken from Pinto himself. Manrique visited Arakan in 1628-37, but not Siam.

³² *Sarnau* is not really a direct corruption of the Thai word *Suvan* but of its Indian equivalent *sūna* or *sona*, both of which mean gold and are derived from Sanskrit *suvarṇa*. The Portuguese like the Arabs were more accustomed to the sounds of Indian languages than to the tonal Thai languages. Hence they transcribed Thai names according to their Sanskrit equivalents. *Lugor*, the 16th and 17th century name for Nakhon Sri Thammarat is an interesting example. The Portuguese got the name from Thai *Nakhon* by giving it a Sanskrit turn *nagar*, from Sanskrit, *nagara*. The change of initial *n* into *l* is common in Portuguese transcriptions, such as Liampo for the Chinese port of Ningpo. Apart from this, Nakhon Sri Thammarat was also known as Mu'ang *Lakhon*, from which *Lagar*, *Lugor* could arise.

³³ Christovam Ayres, *Fernão Mendes Pinto, Subsidios etc.* Lisbon Academy publication, 1904, Appendix B.

classic and brilliant, and writing some years after the events he records had taken place, he gives from memory vivid pictures of Siam as of other countries he visited. Many of his descriptions are based on hearsay and hence reflect the popular errors, feelings, beliefs and superstitions. His chronology and the transcription of local names have sometimes undergone frightful distortions and many errors in the *Peregrinaçam* are attributable to his first editor, F. de Andrade, and to his printers who could scarcely understand the unfamiliar names and facts. There is colouring, but no wilful misrepresentation of facts, in the lurid descriptions of life that can be felt pulsating under the touch of his pen against the background and in the very atmosphere of the places and countries in which he moved and lived. He was not, certainly, a scientific explorer and does not appear to have kept a diary or any notes, but some years after his peregrinations were over, he transferred to his rich canvas the information he had received and the impressions he had absorbed with the instinctive insight of an artist infusing life into the pictures he depicts. Even his mistakes very often prove his veracity. He relates for instance that he found people in Buddhist countries invoking Trinity and saying, *God of truth is three in one*, and he thinks that there may be traces of the gospel in the religion of these people.³⁴ One would immediately reject this story as an invention, but though Pinto's interpretation is wrong the fact he mentions is true for the people were really invoking the Triple Gems of Buddhism, the triad : the Buddha, Dharma and Sangha, or the Buddha, the Law, and the Clergy.

Owing to the many strange facts which Pinto relates, he had been long considered a liar. But justice has been largely done to him, not only by Portuguese writers like Christovam Ayres who exploded many myths, but also by foreign writers who studied the parts of the *Peregrinaçam* in which they were interested.

---

³⁴ Nicolo Conti also remarked during his visit to Burma that the people in their prayers said : *God in Trinity keep us in his Law*, and Sir H. Yule remarks that this which appears like fiction is really an evidence of Conti's veracity. See *Embassy to Ava*, p. 208.

Pinto says in the *Peregrinaçam* that he noticed this in Lanchang (Calaminham) and in his letter of 1554 he says that he saw a similar fact in Pegu. Fr. G. Schurhammer in his *Fernão Mendes Pinto und seine Peregrinaçam*, jumps to the conclusion that Pinto betrays or contradicts himself, when it is quite natural that he should make similar observations in two Buddhist countries and might have even done so in a third one such as Siam.

With regard to Siam, Mr. W. A. R. Wood examined the descriptions of Pinto in a paper published in the *Journal of the Siam Society*, Vol. XX. 1926, and came to the conclusion that he was unreliable. Mr. W. A. R. Wood based his remarks, not on the original work in Portuguese, but on Cogan's misleading and unreliable translation in English, and drew his conclusions, after examining the contemporary description of an eye witness, in the light of Luang Prasoet's *Phongsawadan* written more than a hundred years after the events in question had taken place.³⁵ In this connection it is interesting to quote what a Jesuit Father, P. A. F. Cardim, who was in Ayuthia between 1626 and 1629, says about Pinto's description of Siam in the *Peregrinaçam*: Though the book of *Peregrinaçam* of Pinto is considered to be apocryphal, he is correct in that which he writes about the kingdom of Siam. I say he does not depart from the truth, because a Mandarin who taught me to read and write Siamese told me what the history and records of the country recorded about the coming of the Portuguese to that kingdom and about the heroic deeds in which they helped the king to conquer many kingdoms. He told me especially the story of Oceum Chinerat (Pinto: *Ucumcheniridt*) telling me that it was true and whoever is interested in it can look it up in Pinto's book.³⁶

Some of the facts mentioned by Pinto regarding Siam and commented on unfairly by Mr. W. A. R. Wood require elucidation. Mr. Wood takes Pinto to task on account of the exaggerated number of men composing the armies, which he calls a perversion of truth. The numbers are often exaggerated it is true, but they represent only popular estimates, which were imaginary. Military authorities themselves could not take a proper count, for as the armies marched or sailed along the rivers, hundreds of village men were recruited on the way and swelled the original numbers. This accusation of exaggerating numbers can be equally levelled against subsequent travellers like Caesare Federeci and Ralph Fitch and against the *Phongsawadans* themselves. When Bureng Naung invaded Siam in 1568, Caesare Federeci who was in Burma, relates that the Burmese army consisted of one million four hundred thousand men. The Siamese *Phongsawudan* gives one million men. Mendes Pinto is more

³⁵ The Chronology of Luang Prasoet's *Phongsawadan* is in general reliable, but it cannot be taken as absolutely correct. Some of the facts can also be demonstrated to be wrong.

³⁶ *Batalhas da Companhia de Jesus*, 1894, p. 286.

moderate with his eight hundred thousand men. Ralph Fitch gives three hundred thousand men and five thousand elephants.³⁷ We know that all these are impossible numbers but this is no reason why errors of judgment, be they of Pinto or Fitch or Federeci, should be called "perversions of truth." Mr. Wood remarks that when Pinto says that the cannon of the King of Burma in his war with Siam were dragged by buffaloes and *rhynoceroses* we are almost forced to agree with Congreve³⁸ who referred to Pinto as the most celebrated liar. Now Pinto never used the word *rhynoceros* but the term *bada* or *abada* which in the sixteenth century had the indefinite meaning of a wild animal or a domesticated animal that goes wild, though some sixteenth century authors like Fr. Gaspar de Cruz used it definitely to mean rhinoceros. The sixteenth century authors like Barbosa, Barros and Correa use the word *ganda* (from Sansk. *ganda*) for rhinoceros. Bluteau, who wrote his dictionary in 1727, followed by the lexicologists Vieira and Lacerda, took *abada* to mean a kind of wild animal and in fact contested the meaning of rhinoceros as applied to *abada*. Hence though some derive the word from the Malay, *badak*, a rhinoceros, others derive it from the Arabic *abudat*, (*ābid*, fem. *ābida*) which means a *brownish animal* (Belot) or a wild animal (Lane) or an animal that goes wild and escapes (Kasimirski).³⁹ It is only in the 17th century that the word *abada* began definitely to be applied to the rhinoceros and it was thus that Pinto's *abada* was translated by Figuier in his French translation and from this by Cogan into English. Pinto clearly used the word *abada* to denote the yaks in Tartary which were used as beasts of burden and for which there was no term in Portuguese.⁴⁰ In the description of other places he uses the word about a dozen times with an indefinite meaning like that of the Arabic *ābida* when he has to mention a large animal whether it be wild like the rhinoceros or used as a beast of burden for which he could not find an exact Portuguese term.

³⁷ In his *History of Burma*, pp. 333-35, Harvey has an excellent note on these exaggerated estimates.

³⁸ Congreve's *Love for Love*: "Mendes Pinto is but a type of thee, thou liar of the first magnitude."

³⁹ Dalgado, *Glossario Luso-Asiatico* s. v. Abada. In Hobson-Jobson the meaning and the origin of the word is not so well discussed as in *Glossario*.

⁴⁰ Vide a note on the Yaks of Tartary in Yule & Cordier, *Marco Polo*, Vol. I. p. 277.

The Lake of *Chiamai* is not an invention of Pinto, for it existed in legend and in popular belief centuries before Pinto. The Portuguese who visited Burma and Siam before Pinto were also told of this legendary Lake of *Chiamai*, and João de Barros in 1552, that is, when Pinto was still roaming in the East and some years before he began writing his *Peregrinaçam*, places the Lake of *Chiamai* not in Chiangmai but 30 degrees north, that is, in the plateaus of Tibet, where within two degrees five great rivers, the Brahmaputra, the Irrawaddy, the Salween, the Mekhong and the Yangtze-kiang take their origin. Barros derives six rivers from the lake, three of which join to form the Menam and the other three discharge in the Bay of Bengal.⁴¹ Pinto was also told in China and Tartary that the rivers in Burma, Siam, China and Indochina were derived from this lake in the north called by different names in different places.⁴² He does not say that he visited and saw the lake of Singipamur in or near Chiangmai but that the King of Siam after his Chiangmai campaign marched north-east for six days and reached the lake of Singipamur called *Chiamai* by people.⁴³ This is apparently a misunderstanding on the part of Pinto who might have been told of a small lagoon by the side of which the king stayed for twenty six days and took it to be the lake of *Chiamai* of which he had heard so much. Pinto does say that he saw a lake, with the names of Fanstir or Singipamur or Cunebete, but that was in Tartary and not in Chiangmai.⁴⁴

⁴¹ *Decada I*, Bk. IX, ch. i., and also *Decada III*, Bk. II, ch. v. The three rivers emptying in the Bay of Bengal are, of course, the Brahmaputra, the Irrawaddy and the Salween. The Menam Chao Phya is formed by junction of the three rivers, the Meping, the Mewang and the Meyom but they neither originate in a lake nor are their sources so high as those of the Mekhong and the Irrawaddy.

⁴² V. *Peregrinaçam*, Chapters 88 and 128. Most of these rivers can be identified, for Pinto gives the kingdoms they traverse and the bays where they disembogue. The river emptying in the Bay of Nanking is the Yangtze-kiang; the river traversing Cochinchina, the old name of Tonking and Annam is the Red River; the river emptying at Cosmin is the Irrawaddy; another emptying in the Bay of Martaban is the Salween; another in the kingdom of Bengal, which he thinks is the Ganges, is really the Brahmaputra. He mentions also one river crossing Siam and entering the Bay of Chantabun. All these rivers have different names according as Pinto gets his information in China, Tartary or in the very countries where these rivers exist.

⁴³ Mendes Pinto, *Peregrinaçam*, Chapter 82.

⁴⁴ Pinto only records what he hears about this lake and the rivers issuing from it, but makes no attempt at solving the problem of this lake or discuss-

The Empire of Calaminham of which Pinto gives a glowing description is not an invention. Calaminhan (*Mon Kala*, from *Trala*, and *muong*: *lord of the country*) refers certainly to the King of Lan Chang who was Photisarat at the time and who received two embassies from King Taben Shweti of Burma, as recorded in the *Annals of Lanchang*.⁴⁵ The religious practices which Mr. Wood considers extraordinary were the relics of Brahmanism and Buddhist Mahayanism with an admixture of animism which King Photisarat, a fervent Hinayanist, tried to stamp out. In this account the journey of Pinto to Luang Prabang and back was really done partly by water and partly by land but there is a confusion in Pinto's description as there is with his voyage from Tartary to Tonkin, these trips appearing to have been done all by water. The same can be said of other travellers like the Chinese travellers in Du Halde who describe their journey from China to Burma all the way by water.⁴⁶ Many similar incongruencies can be read in Marco Polo, and have been pointed out by Henry Yule, without taxing him as a liar. A complete unbiassed critical study of Pinto's *Peregrinaçam* still remains to be made, but meanwhile he cannot be dismissed as unreliable, in the manner that Marco Polo was even in the nineteenth century, just from a superficial study, and worse still from the study of a bad translation.⁴⁷

---

sing the conflicting reports he was getting. The lake that he really saw was not the Kuku-nor in Tartary but presumably the Talifu, called Erh-hai by the Chinese, in Yunnan, on his way from Tartary to Tonking where he reached after crossing the western provinces of China and passing Yunnan. When he says the King of Siam went to the Lake of Singipamur or Chiamai he shows that he had no idea as to the distances and the geography of Tartary or Yunnan in relation to Chiangmai.

⁴⁵ A. Pavie's translation in *Mission Pavie, Indo-Chine, II, Etudes diverses*, Paris 1899, *Histoire du Pays de Lanchung, Hom Kao V*; Fr. Schurhammer invents a curious explanation as to how Pinto got the name of this kingdom of Calaminham from the place where according to a famous document St. Thomas suffered martyrdom. The fact is, however, that Pinto is quite precise about this Kingdom and that not only does he mention that the title of *Calaminham* means *lord of the world* (really country), but that he called himself the *lord of the might of the elephants of the world* which corresponds to the title, *Lord of the White Elephant*.

⁴⁶ Du Halde in English Trans. *Description of the Empire of China*, London, 1738.

⁴⁷ Two of the recent publications showing considerable study and research are A.J.H. Charignon's *A propos des Voyages aventurieux de Fernand Mendez Pinto*, and Fr. Schurhammer's *Fernão Mendez Pinto und seine Peregrinaçam in Asia Major*, Vol. III, 1927, Leipzig. Charignon's book is chiefly based

With regard to Siam, Pinto gives graphic accounts of King Phrachai's expedition against Chiangmai, the death of the King by poison, the coronation of his son who was also murdered, the faithlessness of the queen and her intrigue with Khun Chinnarat (*Uquunchenirat*) whom she caused to be crowned king, the conspiracy of the Governor of Phitsanulok and the murder of the usurper with the queen at a banquet, the accession of Phra Thien to the throne, the invasion of Siam by Taben Shweti King of Burma and a detailed account of the siege of Ayuthia. Apart from the *Peregrinaçam* there are some especial details with regard to Siam in a letter of Pinto which deserves to be known.⁴⁸ He is the first writer to call Ayuthia the *Venice of the East* on account of the great number of canals that served as roads. It was the greatest city he had seen in those parts. He was told there were 200,000 boats, big and small on the rivers in and around Ayuthia. For each fair five hundred to a thousand of these boats gathered or assembled. Then he gives a vivid description of the King when he left the palace twice a year amidst great pomp and ceremony, accompanied by his courtiers and elephants. The King tolerated every religion and there were seven mosques of the Moors or Malays, whose houses numbered thirty thousand. There was an eclipse of the moon when Pinto was in Siam and the people, believing that a snake devours the moon, began shouting on

---

on Chinese sources and he studies Pinto's travels in Indochina, China and Tartary, explaining the historical basis of the facts and identifying the places mentioned in the *Peregrinaçam*, sometimes with fantastic results. He stands out in bold defence of Pinto but is often led astray by the Chinese authorities, which he does not check, taking into account other contemporary sources and writings. However, with all his deficiencies he throws light on many problems of sixteenth century China and shows in many cases how Pinto has been wronged by his critics. On the other hand, Fr. G. Schurhammer's article reveals deep study of the contemporary sources and vast erudition, but he starts with a bias against Pinto while Charignon does the same in favour of Pinto. Fr. Schurhamer accepts nothing of Pinto as positively true unless confirmed by contemporary sources. Unfortunately many of these contemporary sources, including the writings of missionaries in the Far East, are not free from errors of judgment and chronology, and if Fr. Schurhamer's method of criticism were adopted, many of them could also be argued to be *romances* on a relative scale. Apart from this, Fr. Schurhamer's study is a valuable one in that it shows how much of the *Peregrinaçam* can be confirmed from the vast number of authorities and contemporary sources he has consulted, and how much that appears shadowy remains to be explained in the light of a more extensive study.

⁴⁸ Christovam Ayres, *ut supra*: Appendix, document B, pp. 63-64.

land and water while others were aiming and shooting their guns to the sky. The King had a white elephant which died in 1551, whereupon he spent five hundred catties of silver for its death ceremonies. It was for its possession, he says, that the King of Burma had invaded Siam in 1549. These wars with Burma were now to overwhelm Siam for half a century and not only in Pinto but in the Decades of Couto, in the 13th Decade of Bocarro, in the *Asia Portuguesa* of Faria e Souza and in missionary writings we have descriptions of this period.⁴⁹

Till the middle of the sixteenth century, Siam was not only powerful but very prosperous. Trade was brisk and there were about three hundred Portuguese in Ayuthia who in their junks transported the produce of Siam such as rice, tin, ivory, benzoin, indigo, sticklac and timber such as dye-woods and *sappan* wood to Ligor and Patani and thence to Malacca. These products were also taken overland to Tenasserim and to Mergui and distributed over the coast of Madras and Bengal where the Portuguese had settlements. During these times of prosperity canals were dug, agriculture improved, military service re-organized, and Siam was feared and envied by all her neighbours. Fighting with Chiangmai and Cambodia was resumed now and then, and the hostilities in which King Phrachai was engaged with Chiangmai from 1545 and 1546 were to a certain extent serious. But these so-called wars were not on the whole exhausting. Battles were fought, it is true, one or the other side got the best of them and then the armies retired, each king thinking that he had punished the other enough. There were no long drawn out sieges, or the overthrow of kingdoms and subjection to new rulers. But for the contending armies, the rest of Siam was completely unaffected by these battles and, in fact, in southern Siam the people were often unaware that any fighting was going on in the north, though many exaggerated stories were told afterwards, which were recorded by the Portuguese at the time, especially with regard to the thousands of men engaged and killed and the hundreds of elephants supposed to have taken part in the wars.

All this was changed in the latter half of the sixteenth century when serious trouble came from Burma, which had been unified under

⁴⁹ Diogo de Couto: *Decada VI*, Bk. VII, ch. ix.

Bocarro: *Decada XIII*, ch. 28 & 29.

Faria e Souza: *Asia etc.*, tom. III, pt. ii, ch. v.

the command of Taben Shweti King of Toungu, who later established himself in Pegu, and cast his eyes on Siam and on lands further east. While Burma was growing stronger, Siam was unfortunately experiencing troubles of succession following the death by poison of King Phrachai. In 1549 when King Chakraphat was crowned after the murder of the usurper, the Burmese King with a huge army, horses and elephants advanced through Martaban and Kanburi and laid siege to Ayuthia.⁵⁰ The Burmese met with strong resistance and in the end the Burmese King retired, though unmolested, because he was lucky to capture the Siamese crown prince and two other royal personages who were made over to the Siamese King. During this siege, guns mounted on forts round Ayuthia were worked by sixty Portuguese under the command of Diogo Pereira. There were also Portuguese artillery men in the army of the Burmese King. After this siege the King of Siam replaced the mud walls round Ayuthia by brick walls and bulwarks mounted with guns. The remains of some of these works can still be seen. But with all these defences Ayuthia could not stand the great siege of the Burmese King Bureng Naung in 1568. After conquering Chiangmai, Bureng Naung invested Kamphengphet, Sukhothai and Phitsanulok, and at last reduced Ayuthia and made Siam and Chiangmai subject to Burma.

The empire of Bureng Naung extended not only over the whole of Burma but included the Shan States, Siam, Chiangmai and Lanchang or Laos. Each of the twenty gates of his new city of Pegu was named after a vassal state such as Tavoy, Tenasserim, Martaban, Ayuthia, Linzin or Lanchang, Mohnyin and Hsenwi. The Portuguese writings of this period and those of travellers like Caesare Federeci, Balbi and Ralph Fitch speak of the magnificence of Pegu and of the glories of the Burmese King.⁵¹ He was not only the most powerful King but was greater than the great Turk and rivalled the Emperor of China himself. For a tooth of Buddha he was ready, to offer the Portuguese viceroy three to four hundred thousand *cruzados* or about

⁵⁰ Pinto mentions the remarkable fact that on this occasion some roads were cut into the forest, the direction being followed with a compass, which is the first record of scientific road construction in the Peninsula. See his Letter, *ut supra*.

⁵¹ Caesare Federeci and Balbi, in *Hakluytus Posthumus or Purchas, his Pilgrims*, 1907; and for Ralph Fitch, see Horton Ryley's Edition, 1899.

£200,000 and provisions for Malacca when necessary.⁵² But these glories did not last long. After his death in 1581, his son Nanda Bayin could not hold together the empire, which crumbled to pieces in a few years.

In 1584, Prince Naresuen who was in Burma and knew the disorder that was reigning after the death of Bureng Naung, threw off his allegiance to Burma, and though the Burmese King attacked Ayuthia, the invasion was resisted by Naresuen who displayed great courage and military tactics. There are various Portuguese descriptions of King Naresuen who, as a prince, was called the Black Prince because he was distinctly darker than his brothers. His single combat with the Crown Prince of Burma is well described in the *Conquista de Pegu* written in 1617 and in Bocarro's 18th Decade written before 1640.⁵³ Bocarro's version is that the Burmese Prince wounded the Black Prince in the combat, and the latter then called out two Portuguese who were with him to shoot at the Burmese Prince. In the *Conquista de Pegu* it is said that the Burmese Prince was pierced with a dart. King Naresuen's war with Cambodia and his capture of Lowek are also described in Spanish and Portuguese writings. There were some Spaniards and Portuguese at the Court of Lowek at this time and Naresuen brought them all as prisoners to Ayuthia. Among them was Diogo Velloso who later had a romantic career, having married a Cambodian princess and, with the princely rank of *Choufa*, become the Governor and Lord of the province of Baphnom.⁵⁴ Before he died King Naresuen left Siam with frontiers as wide as they were before the Burmese conquest, but both Burma and Siam were exhausted and desolation reigned everywhere. There were not cultivators enough to till the lands, and if there were no great famines, it was only on account of the fertility of the Peguan

⁵² Couto *Decada VII*, Bk. IX, ch. xvii. The emissaries of the king came to Goa to redeem the tooth but all offers were refused. Emerson Tennent in his History of Ceylon says Pegu offered eight lakhs of rupees and shiploads of rice. There are many versions. See Gerson da Cunha, *The Tooth Relic of Buddha*.

⁵³ Bocarro, *Decada XIII*, chapter xxix. *Conquista de Pegu* by Manoel d'Abreu Mousinho is published with some editions of the *Peregrinaçam* of Mendes Pinto.

⁵⁴ The Protectorate of Cambodia has erected his bust on a high pedestal at Neak Luong at a prominent place on the banks of the Mekhong just within sight of the Baphnom hill where he had his palace.

delta and of the Menam valleys. It was thus that the sixteenth century closed on Burma and Siam.

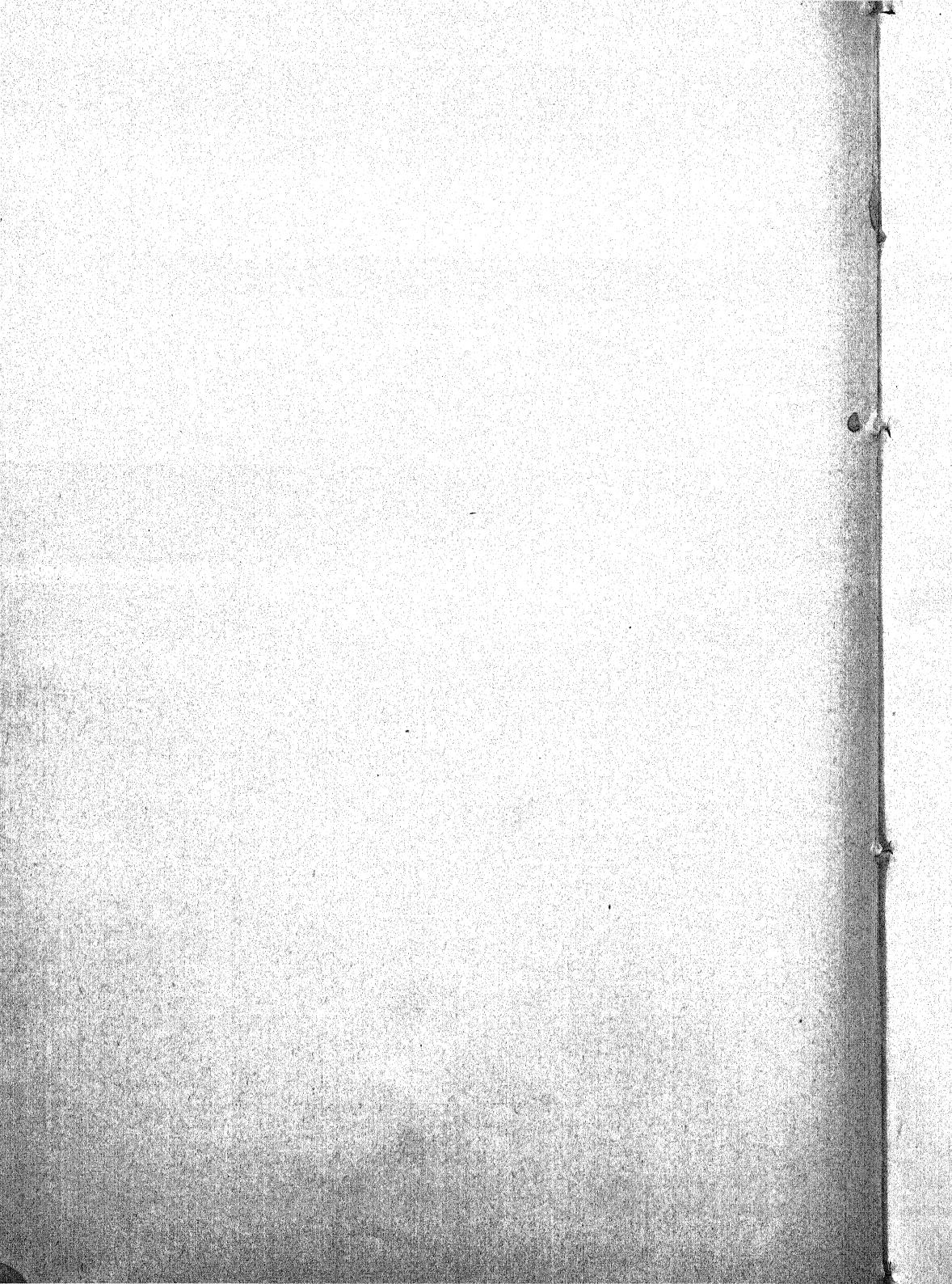
The earliest cartographical studies of Thailand and of the Indo-chinese Peninsula form an interesting study. Before the discovery of the sea-route to India, Europe's conception of Further India did not go very much beyond that of the ancient geography and the *Chrysē Chersonese* of Ptolemy. The Arab and Persian ships had indeed sailed in the Chinese Seas and even planted colonies in China as early as the eighth century, but though they were navigators they were not cartographers. Besides, only the sea routes and the ports of call were known to them, so that they had only sea charts with land-marks of the littorals they visited. Albuquerque found a similar Javanese chart in a ship captured by the Portuguese.⁵⁵ The Arabs had no knowledge of the interior, and Edrisi's Map of 1320 shows complete ignorance of the Peninsula and of the Far East. The Chinese were of course everywhere established in Thailand but they were merchants and were not concerned with maps. The Chinese sailors were also content with the rough charts showing the headlands on the littorals, which was all that was necessary for them.

Cartography of Thailand and the Peninsula began with the Portuguese. In his *Le Siam Ancien* Fournereau publishes parts of the early Portuguese maps referring to Siam which are preserved in the *Bibliothèque Nationale*.⁵⁶ Besides these, there are however valuable sixteenth century Portuguese maps in Portugal, Spain and Munich, and in the British Museum. For a study of Portuguese cartography of the sixteenth and the seventeenth century Armando Cortesão's classic work must be consulted.⁵⁷ The early maps and charts of the Portuguese were not for publication but were kept strictly secret, so that rival nations could not learn the secret of the new countries. The first maps in Fournereau are just the ones made by Portuguese such as Pero Reinel and Diogo Ribeiro, who worked for the Court of Spain, and though by 1529 the Portuguese had pene-

⁵⁵ Letter of Albuquerque of April 1st, 1512, in *Cartas de Albuquerque*, Ed. Lisbon Academy.

⁵⁶ *Annales du Musée Guimet*, Vol. XXVII.

⁵⁷ *Cartographia e cartógraphos portugueses dos séculos XV e XVI*, two volumes, Lisbon, 1935.

This article is confined only to sixteenth century Portuguese accounts of Thailand, but even these are by no means exhausted. There are still many reports and documents and also missionary accounts, mostly unpublished, not only of the sixteenth but also of the seventeenth and eighteenth centuries, lying in the libraries of Portugal, notably in the Torre do Tombo, the National Library of Lisbon, the Library of Ajuda and that of Evora, and their study and examination will provide a rich mine of information for research scholars of Thailand.

Ban Lup, Lawa woman spinning cotton.

Ban Lup, carrier.

Ban Lup, Lawa woman and child.

Ban Lup, Lawa women pounding paddy.

Photos by Rev. J. S. Holladay.

THE LĀWA OF UMPHAI AND MIDDLE ME PING.

COMPILED BY MAJOR ERIK SEIDENFADEN

FROM MATERIAL SUPPLIED BY

REV. J. S. HOLLADAY AND MR. T. W. BEVAN.

In *The Lawā in Northern Siam* written by Mr. E. W. Hutchinson and amplified by Major E. Seidenfaden, which was published in *JSS*, Vol. XXXVII, Pt. II, 1935, it is mentioned (p. 154) that, lying to the north west of Bō Luang, is a Lawā stronghold called Umphai where the population consists of pure Lawā who are primitive, are potters and weave their own clothing. Two very good photographs representing Umphai Lawā women and taken by Dr. Hugh McCormick Smith, the former adviser to the Department of Fisheries, were also published in that paper. That was in 1932. The Umphai Lawā have now been visited (in May 1938) by the Rev. J. S. Holladay of the American Presbyterian Mission, Chiangmai, and from some notes kindly supplied by him the following is extracted.

In January 1938 three Lawā men came to Dr. Cort of the McCormick Hospital, Chiangmai, and asked for medicine, saying that there was much sickness in and around their villages (Umphai and Ban Loop). They also wanted some one to come and baptize several of their members who had decided to become Christians. Rev. Holladay was anxious to go himself to their villages but was not able to do so before May that same year. He went on foot from Wang Lung (not far from Müang Hot on the Ping river) to Bō Luang, a distance of 31 kilometres, and from there in a north-westerly direction another 70 kilometres had to be covered to Ban Loop. It proved a difficult march because of the early rains and the slippery state of the mountain tracks. The following is taken literally from Rev. Holladay's notes :—

A little farther on we came to *Heart Break Hill*, which seems to have perpetual rain, heavy forest excluding sunlight, and a very slippery clay path. This is the hillside upon which the iron mines were located. We had heard all kinds of stories about these iron mines¹ and the methods of mining. One of the most fantastic was that the iron was mined in a cave or tunnel, and that no man dared enter it. The spirits would allow no one but women to go in, and they could wear no clothing at all.² Our guide was one of the chief iron workers and he told us that they dug the iron out of the hillside just wherever they happened upon it. He found a piece of the ore, and assured us as we examined it that there is nothing mysterious about it except the spirit ceremony which, with but little variation, is carried out before all major undertakings. Timber workers have very similar ceremonies.

That afternoon we decided to stop early and dry our clothing and beds. We had passed through Oompai, and had tiffin in their spirit-house while the rain poured. We camped in the spirit-house at Chang Maw, the pottery village. The only furniture in these houses were huge drums and a fireplace. The drums were made of hollow logs, possibly eight feet long and twenty inches in diameter. The drum heads were evidently green buffalo hides stretched over the ends and laced from end to end with thongs of green hide. They were always directly over the fireplace, probably to keep them dried out. We were told that if we beat one we would have to pay a fine of Ticals 5.00, for the spirits would be angry if we wakened them and did not feed them. They are only used in case of ceremonies and sickness.

We found the front portions of several buffalo skulls placed up over head in both temples, but no one could tell us why, though we asked several times in both villages. There was quite a bit of carving in both spirit-houses but with no discoverable significance. One idea repeated several times was a man standing on a crocodile's nose, though for no apparent reason. There were many geometrical designs whose significance, if they had any, was lost in antiquity. At both places there were two carved boards about 12 feet long planted on end in the cleared space before the temple. These were strongly suggestive of totem poles. I asked if they alway had them, and they said *yes*, but could tell me nothing of their significance or the method of making or planting them. There was also a post planted near the entrance to the spirit-house in both villages. Flowers and other offerings were

---

¹ identical with the mines mentioned in Mr. Hutchinson's paper, p. 164.—*E.S.*

² This same kind of superstition is found among the Khā or Moi Mnong in French Indochina where it is said that only naked women of that tribe are allowed by the spirits to mine the copper from which the Mnong smiths hammer out quite fine figures in the shape of elephants and other animals (see Henri Maitre in his monumental work *Les Jungles Moi*).—*E.S.*

placed upon it. It looked like a phallic symbol $3\frac{1}{2}$ feet high with only the top end carved, and that only slightly and roughly. Here again I could find no explanation. I wondered if it were reticence, but flattered myself that it was really ignorance, or I should have had some clue.

The rest of the trip was uneventful except that on the morning of the third day we struck our only leeches and they served to hurry the carriers along until we were able to make what we had expected to be one and a half day's march in one day. The entire way from Baw Luang to Ban L'oop was through very mountainous country. We saw very few rice fields in the valleys, though the steep hillsides around the L'wa villages which we passed were all covered with rice fields which have evidently been used for a century or more—perhaps for many centuries.

These fields are very interesting, for one hears of other tribes using one hillside for three years, and moving on from ruined fields to ruin new ones. But the oldest L'wa cannot remember anything about when his village was first settled. He has heard no story of his tribe ever having lived elsewhere. They seem to have very little tradition indeed. The fields are cultivated for one year only. All brush and young trees are cut down and burned. Rice is planted and cultivated by hand with a short, peculiarly shaped, cultivating knife. They keep their fields as clean as a garden until the rice is quite high. After harvest, the field is allowed to grow up to grass and weeds and brush and trees. The stumps never die in one year, and soon send out lusty sprouts. The field is then left for seven years before it is planted again. If it can be left for ten years so much the better, but this can seldom be done. This means that each village must have enough fields for seven years without replanting.

There are regular rice fields in the valleys which these people plant, but they are not extensive and are used as insurance against the complete failure of the hill rice. The people do not like the rice grown there as well as they like the hill rice. I must say that I admire their taste, for none other is as good as the rice grown on the very steep hillsides.

In cultivating their fields they seldom if ever walk up and down the hill-side, but usually back and forth in ascending or descending zig-zag paths. This may partially account for the fact that though these hillsides have been cultivated for scores of years, they are still not badly eroded. In fact many of the fields show not the least signs of erosion. It is a lovely sight to see the young rice crops across the hillsides so steep that it seems as though they must slip into the gorge far far below except for the network of paths which bind them in place. The low hills are never chosen, only the highest and seemingly the steepest. I wonder if in ancient times this might not have proved the best protection against marauding bands, perhaps also the farthest from mosquitoes, and so the healthiest place to live in.

Some of the finest jackfruit trees I have ever seen were growing on the tops of these high mountain fastnesses. The pomalo seems to thrive, though judging from the sourness of the oranges brought me, I should say their sugar content was probably as close to nil as possible. Otherwise I saw very little of any fruit or vegetable. Their food is very poor, and this no doubt accounts for most of their sickness. Their rice is apt to run short, and they plant little besides peppers and corn in their garden spots. They seldom kill a pig aside from their ceremonial feasts, and for meat depend upon the mountain crab, frogs and toads. Many of them eat dogs, but this is not universal, for I believe it is true that no one at Ban L'oop eats dogs.

In the matter of pleasures, they all smoke pipes and are as free in lending their pipes as we are in lending our pencils. The babies cut their teeth on big brother's pipe, when big brother is hardly large enough to carry both baby and pipe. Almost all of them drink a home-made liquor, and this is one of the big items in their feasts and ceremonies. The Government does not try to stop them, but collects one baht per year from each house for the privilege of making all they can use. This may be one reason why they are apt to run out of rice. About the only play among the children was walking on stilts. Of course I was there when they were all busy with the rice crops, and so I probably did not see all of their pleasures and pastimes. However I feel sure that they have very little in the way of amusements aside from those mentioned.

Their clothing is quite different from that of most of the other hill tribes. The women wear a large loose shirt which looks like an inverted sack with holes for the arms and neck. They can sit down on the floor and pull the shirt down over their feet, pull their arms inside and really be quite snug and warm in spite of a cold wind. Pulling the shirt down over their knees also seems to be a matter of modesty, for the skirts are quite short. As a protection against gnats which are quite voracious, they wrap a piece of cloth around each arm above the elbow, and around each leg below the knee. These are tied with a string. They love strings of silver or glass beads, and are often quite loaded down with them. The beads of silver are the old Siamese tical shape—that is the bead-shaped tical. Heavy silver bracelets are also worn quite generally, these ornaments probably representing their savings banks.

The men wear a loose bag-like pair of trousers which look as if they had kicked the corners out of a sack and walked off in it. The tailoring is not of a very high order, though the weaving which they do is very durable, and rather pleasing in design,—design being chiefly confined to the women's skirts. The men also wear a coat with real sleeves in it, which is one of the few evidences of an effort at tailoring, but may be a purchased article at that. One of the most noticeable things characterizing this people is that

they always put on their oldest and most ragged clothing when they go to market. I wondered whether they did so because they felt that travelling was hard on clothing, or because they got better bargains when they did not look too prosperous; or is it protection against robbers?

Quite often they wear a head cloth—not a turban—which I believed to be mainly protection for the head when carrying with a head band. They carry everything with a head band, but when going long distances, the men at least have cleverly shaped pieces of wood which protect their shoulders from the cutting of the ropes which they use as shoulder straps to help distribute the weight of the load. This piece of wood is shaped to fit the body, and has a hole for the rope burned through the length of it. By pushing on this piece with the hands, it is possible to take the entire weight off the head and shoulders, and so rest without stopping. The load is carried well up on the shoulders. It is most handy when going through brush, and a good load can be carried without much trouble. The hand can be free when the going gets steep. I carried one for several kilometres, and found it very comfortable,—preferable to the carrying pole.

The funeral customs, with one exception, are not peculiar. In the village where we stayed (Ban L'oop), and I presume in all other villages as well, no one would have anything to do with burying the corpse. They always get someone from outside to come and do the work, preferably from another tribe, or perhaps necessarily so. There are a few Christians in Ban L'oop who do not hesitate to bury their own dead, or in case of need help their neighbours, for they have no fear of the evil spirits. Burying is the method of disposition.

The language is a puzzling thing. It seems that every village has a slightly different dialect, until villages two days journey apart can hardly understand one another. I presume that every village thinks it speaks the purest dialect. Our guide from Baw Luang could hardly understand the people of Ban L'oop. They often conversed in Lao. Most of the men know Lao as well as Karen, though the women and children are not so proficient. I was unable to take down a satisfactory vocabulary, but noted many rough breathings like the Greek aspirate, and several other indistinct and unusual sounds which I could imitate, but not commit to paper.

There are many villages in that district, but they are quite scattered owing to the fact that not every hill seems to be high enough, and water is not obtainable near the summits of others. At Ban L'oop there were two springs within ten minutes walk from the village. These springs had about the same flow the year around, and were said never to fail. Each had a stream about the size of a large finger. The method of carrying water to the house and storing it there was by use of bamboo joints with strings attached by which they could be hung on the wall or placed in a rack. It is a common sight to see a woman with seven or eight such joints, which are two feet long and

six inches in diameter, hung from her head and spread fanwise down her back, as she climbs the steep hill to her home.

There are two metal tablets said to be of gold, and to be buried in or near the village of Oompai, and to contain the following story :—

The loveliest maiden of all the earth, whose name was S'Mang Roh-eh, was much sought after and admired. The loveliest feature of this wonderful beauty was her hair, which hung to the ground. When it was combed, there was such music as had never been heard. It entranced all creation until, as the comb was drawn through it, the birds sang for sheer joy, chickens cackled and crowed, dogs howled, babies ceased their crying to listen in wonder, and the very trees waved their branches in gentle ecstasy.

It so happened that among all of her admirers the only one who caught her fancy and captured her heart was a youth from the spirit world. This was awkward, for no one but the girl herself could see him. After much discussion and many tears, it was decided at last to celebrate the wedding in most elaborate style. The relatives of the bride and groom were all invited, and they were many, but the relatives of the bride could not see nor converse with those of the groom. The feast was set however, and the required number of plates heaped with rice and the most delicious of fruits and meats. The guests fell to with a will, and the plates of the spirit guests had to be refilled as often as those of their more tangible fellows.

After the feast, the bride disappeared and was not seen again for some time. At last however, she did come back bringing her young child with her for a visit. She also brought a chest of gold as a gift to her parents, who were more delighted to see their lovely daughter and her child than to see the gold. However they ran their hands through the gold and admired it too, for it was not only pieces of gold but golden ornaments as well,—more gold than they had seen in all their lives. Their joy was short lived however, for their daughter announced that she and her child must return to her husband in the spirit land. Even the thought of all the gold could not comfort them in the least.

After S'Mang Roh-eh and her child had disappeared, her parents were sad and lonely. Thinking to take pleasure in the only thing left to remind them of their daughter, they went into the house and opened the beautiful chests in which the gold had been brought to them, but the gold, even as their hearts, had been turned into wood and dust and dry leaves. There was nothing left but a sad memory.

It is said that S'Mang Roh-eh and her husband Kho-era Glawn Sai had a large garden at Doi Câm, near Maa Chaem, and that whenever a weary passer-by wished for any of the delicious fruits which grew in the garden it invariably seemed to pick itself and come without visible agency to the hand.

of the traveller. Mangoes, pineapple, sugar cane and any number of other refreshing fruits thus cheered the heart of the wayfarer according to his wish.

It is also said that the descendants of this woman never eat dog flesh, and that is the reason that the headman of each village and his family may be the only people in that village who do not eat dogs. The headman is invariably a descendant of S'Mang Roh-eh and Kho-era Glawn Sai, and may not eat such things. It is also said that no one in the village of L'oop indulges in this particular delicacy, though I could not find out whether this was because of kinship with the lovely lady of the singing hair or not.

So far Rev. Holladay. Since then the Umphai Lawā have been visited twice and for a longer period by His Serene Highness Prince Sanit P. Rangsit, a young and promising anthropologist from the University of Zürich. Prince Sanit has made a very thorough study of most of the Lawā living there and on the Bô Luang plateau during the latter part of 1938 and the beginning of this year. Besides taking a large numbers of excellent photographs and cinema records the Prince has collected a good number of ethnographica in the form of jewelry, ornaments and household articles. The material collected will be used by the Prince for his doctor's thesis. It will then be possible to obtain a scholarly and well documented description of this very interesting and sympathetic people which once in olden days constituted the bulk of the population of Northern Siam.

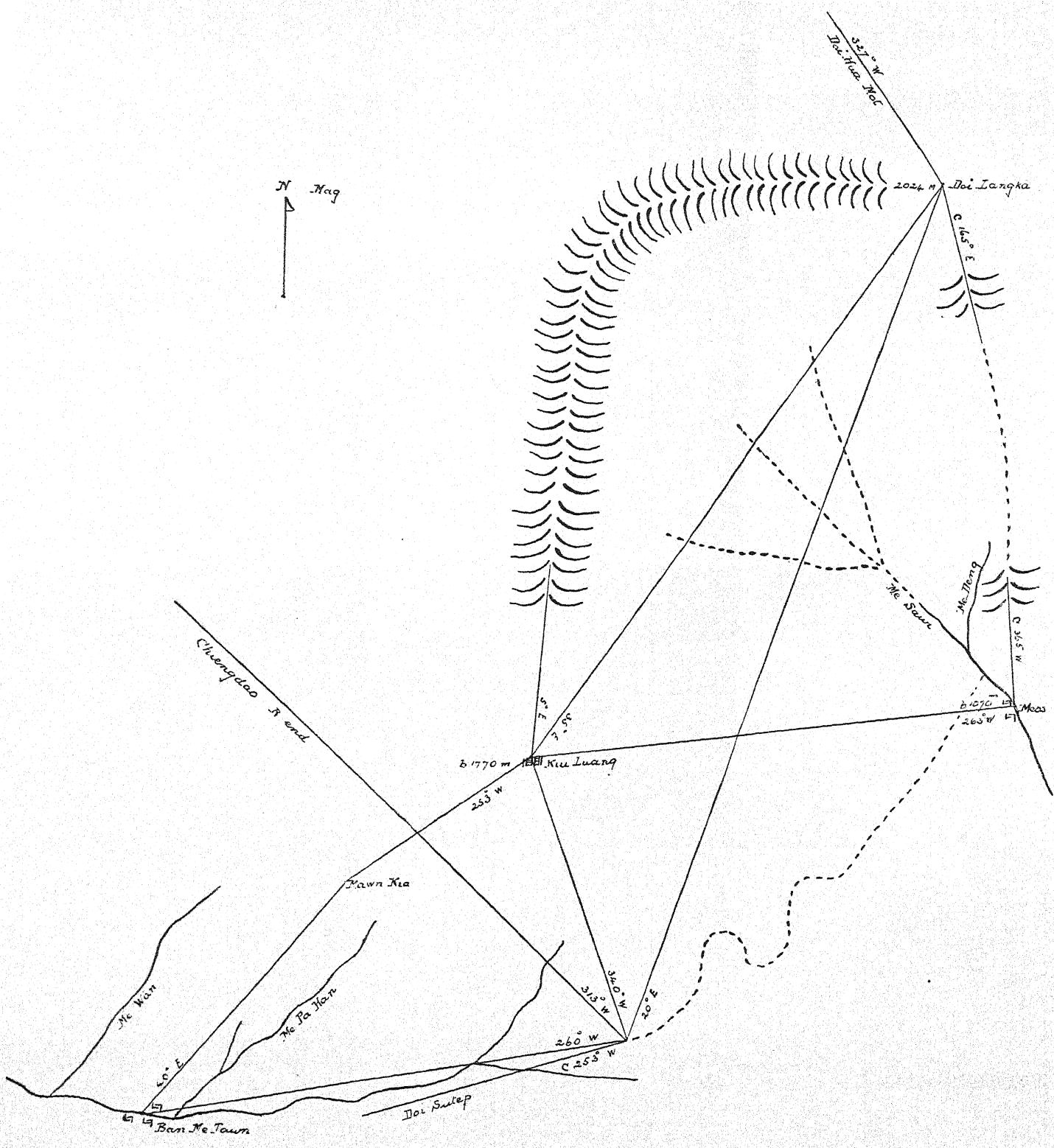
In the above mentioned paper by Mr. E. W. Hutchinson and the writer there is mentioned on p. 182 the so-called capital of the Lawā, Müang Soi (according to Colonel Gerini), of which remains should still exist not far from Keng Soi in the Me Ping. According to Mr. T. W. Bevan of the Bombay Burmah Trading Corporation, Ltd., who frequently does the trip from Raheng to Chiengmai in order to inspect his firm's teak logs, there are, at Keng Soi, ruins of an old temple, behind which are three *prachedis*. From the photos, kindly sent me by Mr. Bevan, it is clearly seen that these monuments are in the ordinary North Thai-Burmese style and therefore cannot be of great age, and they certainly cannot be associated with the Lawā. However, north of Keng Soi and behind it are traces of what look like bunds. A careful examination of these bunds might perhaps prove that this is the site of the much talked of Müang Soi. The place-names in this region such as Um Lü and Um Pā show their association with the Lawā (*um* meaning *water* in the Lawā language). This part of the country is also full of iron ore. Mr. Bevan in 1936

was given an old iron hammer found on Doi Ngām, and there are evidently many iron mines round about, which were worked formerly by the Lawā who are noted as iron miners and blacksmiths. An old Lawā iron mine is situated at Huei Hom Sen at the Ping river above Kaw. In the photograph illustrating that mine the two persons there are pointing at old crowbar marks where the ore was detached. The Kamnan of Kaw said that the Lawā used to take the ore upstream to be smelted at Um Pā, where the ground was found to be littered with slagheaps. Mr. Bevan also found behind Ban Gaw Chok a piece of pottery which is ornamented with a headless person sitting down with a dog seated beside him. It would be very interesting to have this piece of pottery closely examined by an expert.

Mr. Bevan further mentions that up in the hill country behind Um Pā is rolling land where the B.B.T.C. used to rest their elephants and that the headman told him that there is the remains of an old temple and a round shallow depression in the ground which possibly was a kind of meeting place.

Finally Mr. Bevan was told that about one day's march (from Keng Soi) towards the Burmah border there is said to be the ruins of a city called Müang Phya Udom. Would this be the fabled capital of the Lawā? or some other old Lawā town? In the temple in Ban Nā there is said to be some information about Keng Soi, but whether in writing or only as an oral tradition (kept by the monks) Mr. Bevan does not say.

Bangkok, 20th June 1939.

NOTES AND QUERIES.

I

ON HILLS—NORTH EAST OF CHIENGMAI.

I have been asked to write a note by way of clarifying the position in regard to certain high lands lying to the N. E. of Chiengmai. Some such statement is becoming increasingly necessary as collectors of everything from birds to plants are visiting the area and some confusion as to names and localities has already arisen.

Three hills are identifiable from the published maps of the district viz :—

Jas. McCarthy, (undated) approx. 1893 :—

Rough bearing from Chiengmai :—

North hill, unnamed, 1843 metres. 49°

Centre „ do. , 2012 „ 62°

South „ Doi Pa Chaw, 1816 „ 77°

A Pavie, 1909 :—

Centre hill, unnamed, 2220 m.

W. M. Gilmore, Physical features with small map. (Siam, Nature and Industry, 1926) :—

Centre hill, Doi Pa Dyo, 2012 m.

Survey Dept. maps, 1/64,000, 1921—1927 :—

Useful for the purpose of this note, but making no claim to delineate hills :—

Survey Dept. maps, 1/200,000, 1932—1933 :—

North hill, unnamed, 1843 m.

Centre „ Kao Pa Chaw, 2012 m.

South „ Doi Saket, 1816 m.

It will be seen that the position and approximate heights of the three hills agree well, and discrepancy only occurs in the names thus :—

McCarthy's map shows the South hill as Pa Chaw and subsequent cartographers give this name to the highest and centre hill. One may presume, therefore, a printer's error in the 1893 map and that the centre hill was intended for Doi Pa Chaw (ດອຍພາຈົວ). It is this centre hill, the fourth highest in Siam, that forms on that account, an attraction to collectors. It is called locally, Doi Langkā (ດອຍລັງກາ), the name Pa Chaw being quite unknown. It is somewhat difficult of approach from Chiengmai, and though clearly to be seen from the plain, when once among the surrounding hills, there are only a few high points where its summit is visible, and the steep and circuitous route necessary, make a scale of distance of little service.

Mr. McCarthy mentions this difficulty of locating summits of Siam hills¹ and in this connection it should be noted that the Lao *Mieng* growers of Ban Me Tawn regard the Kiu Luang as the top of Doi Langka. This is understandable from their view point, and due no doubt to the prominence of that spur, and the way the ridge falls away behind it to the left, making the real summit appear almost like a separate hill. The *Mieng* growers further away at Doi Hua Mot and elsewhere having the true top of Langka as their skyline, make no such mistake. At least one collector, unprovided with an aneroid, appears to have fallen into this error.

It is usually rather a moot point when collecting on a big hill, as to where one should commence using the name of the central massif, in addition to its outlying features; so a misplaced centre is, to say the least, unfortunate.

Doi Langka is unattractive in that ascent is more or less restricted to knife-like ridges punctuated by Chick Dois and is without water, the whole well deserving the name Pa Chaw, if only the local people had thought of it first.

In common with other little known hills of Siam the Langkā area will no doubt be found to contain a small quota of as yet unrecorded species of flora. *Rhododendron microphyton*, a small but beautiful and many flowered shrub, is found there, as well as on the Me Tawn—Me Sawi watershed. It is interesting to note here that H. H. Prince Dhani reports it as having been found by H. S. H. Prince Prasobsri on Phu Krading, Loey Province at about the same elevation. Foresters will be interested to know that *Bucklandia populnea* occurs

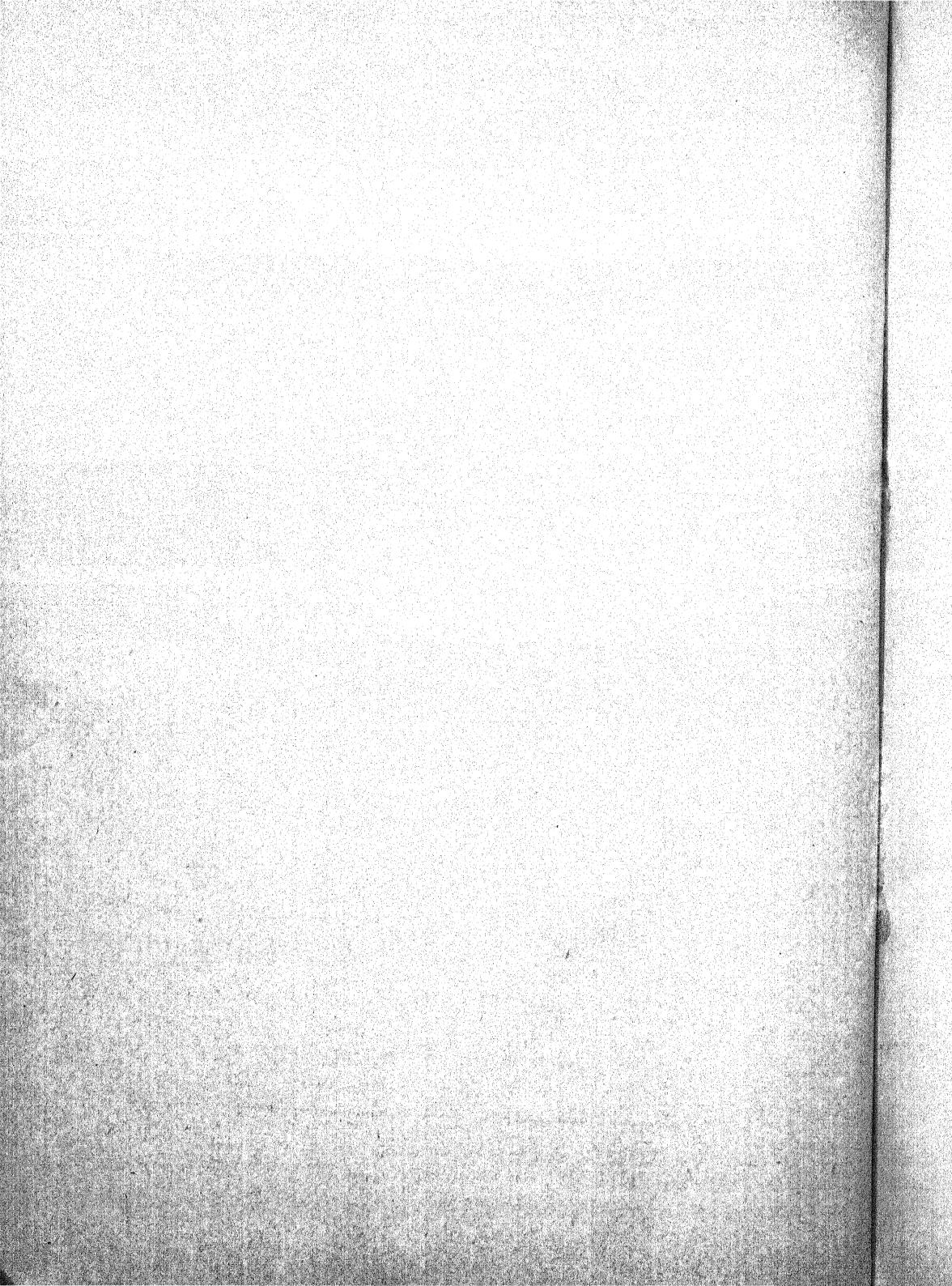
---

¹ *Surveying and Exploring in Siam*, pp. 131-2.

Rhododendron microphoton on Phu Krading, Loey.

Photos by H. S. H. Prince Prasob Sri.

high up on Langkā, though for that reason the supply is likely to be limited and inaccessible.

My Mèo guide said that since they had come to the district, they had killed three *Sū* (hill rhino), all females, and two of them small, and he pointed out (8 Oct./38) places where they had shot *kating* on the grass land at the summit and said that these animals could run fast on a slope so sheer, that one would have barely expected them to be able to stand.

The route from Chiengmai:—

Days

To Doi Saket (ດອຍສະເກີດ) (Wat Nawng Bua), car $2\frac{1}{2}$ hrs and up the Me Dauk Deng (ມ່ດອກແດງ) to Ban Pong Kum (ບ້ານໄມ່ງກຸນ).	1
Up the Me Lai Noi (ມ່ລາຍໜ້ອນ) to Pang Chum Pi (ຈຸນປິ); a short day, but to go further in the rains entails tents for carriers.	2
Over into the Me Wong (ມ່ວງ) and over into the Me Tawn (ມ່ກອນ).	3
Up the Me Tawn and over high watershed into the Me Sawi (ມ່ສອບ), Lampang District.	4
A long day to top and back, and in the rains too long.	5
Visitors should not omit to see the Tewadas at the river Wat at Ban Pong Kum (ບ້ານໄມ່ງກຸນ) made by Nan Mao of Lampun, a crafts- man skilled in work of the kind. Last but not least, the old Mèo lady at the Me Sawi village, reputed 105, and her relative, who remembering a former visit, extended to me a kindly welcome, will always be a pleasant recollection. ²	

The North hill, unnamed on any of the maps, *Doi Hua Mot*
ດອຍຫວາມດ.

It is easily found. Follow the track to Chiengrai till just North
of the Doi Nang Keo pass (ດອຍນາງແກ້ວ), turn West at Pang Kia
(ປຳເກົະບະ) and thence half a day to Bān Hui Ton Nun (ບ້ອນຫຼັນນູນ), the
head-quarters of the *Mieng* growers round its base. The hill is
encircled on the North by the Mè Chedi (ມ່ເຈົ້າ), a tributary of the

² She was alive a few months ago, when I sent her a photograph which, as her people cannot write, was acknowledged by a small skein of Cannabis fibre which is woven in this country only by the Meo *puak*. (30.4.1940).

Mè Lao ໝ່ລາວ. Easy of ascent on the East it has the sharp ridges characteristic of Langkā, notably one running approximately N. and S. well described as the Kiu or San Kom Dap (ກົວຄົມດາບ). On its upper ridges a beautiful little blue *Gentian* is plentiful in April and May and near its summit an *Allium*, not yet identified. On the 13 Dec. 1933 there were many old tracks of *kating* on its summit.

The South hill, 1 : 200,000 maps, Doi Saket (ດອບສະເກີດ).

Visitors must enquire for Doi Lan or Mawn Lan (ໜ່ອນຄ້ານ). From information I received from the Survey Dept. they are well aware of the latter name, and although I have no authority to say so, the change is probably due to another Doi Lan in the Chiengmai district just South of Doi Chawn Hot (ດອບຈອນຫຼດ). The locally known Doi Saket is a small hill near the Amphur's court of that name. It is well shown on the 1 : 64,000 maps.

It would take about five days from Chiengmai to ascend Doi Lan, it being dependent on the time of the year how far one can take motor transport up the Me Awn valley. I have not been higher than the *Mieng* villages on its slopes. The track up crosses the divide between Ban Kun Me Awn (ແມ່ວອນ) and Ban Kun Me Chesawn (ແຊ້ຊ່ວນ) and one should allow three days from the latter village.

These hill-tops are seldom visited and it may be necessary to cut through much dense growth in places; thus I found the ascent of Langka easy going in 1933 but very difficult in the rains of 1938, and this change was presumably due to fire in 1937/8 as it was a surprise to the Mèo guide.

Finally the Survey Dept. maps will be found very accurate as regards the position and elevation of the three hills; all that one might suggest is that when a change of name is considered necessary, the local name should be added in brackets as is customary when changing the name of a street:

Lat. and Long.

Doi Pa Chaw (Langka)	{ 19° 00' 05"	2024 metres
	{ 99° 24' 31"	
Doi Saket (Mawn Lan)	{ 18° 51' 46"	1832 metres
	{ 99° 23' 01"	

With acknowledgements to the Survey Department.

H. B. G. GARRETT.
Chiengmai.

Old Mêo woman, reputedly 105 years of age, at
the Me Sawi village.

Photo by H. B. G. Garrett.

Old Lawa Iron Mine at Huei Homsen on the Ping river. (see page 40).

II

THE LION SKIN ON THE THRONE.

In *Man*, July 1939, there is an article (No. 91) by Maurice Canney on the *Skin of Rebirth*, in which the author surveys the uses of animal skins in Africa, more especially from an ethnological point of view. He goes on towards the end to describe the significance of skins in India, citing the young Brahman's antelope skin and its use as a covering for the seat of a worshipper at his devotions. He suggests that the skin signifies rebirth because of its employment in the rite of initiation into a new rank or status such as that for a king or god. He mentions also that the coronation ritual as prescribed by the *Satapatha Brāhmaṇa* ordains an investment of the king with a garment known as the inner caul of sovereignty etc. He mentions also that the antelope skin used in ancient India when a *Brahman* was raised to the rank of a god confirms the idea of the skin of rebirth.

Major Seidenfaden has kindly drawn my attention to this and suggests my examining the problem with regard to its possible connection with our local customs. It has of course been thought that the Brahman ceremonies of the Thai coronation had considerable connection with those prescribed in the *Satapatha Brāhmaṇa*. I should be more inclined, however, to modify the statement by saying that ours were more likely to have been derived from an earlier source which in its turn might have even influenced the *Satapatha*. My reason for so saying is that many essential points of the rituals of the *Satapatha* find no place in ours, which seem more simple. Professor M. K. Arya, formerly of the National Library of Thailand, was once entrusted by His late Majesty King Rama VI to make a critical examination of the *mantras* in use by the Thai Court Brahmins. These had been handed

down in a curious corruption of an Indian language long suspected to have been some form of Sanskrit, although obviously not the classical phase of the language. Dr. Arya was of opinion that it was a kind of Tantric Sanskrit and was able to trace some of the *mantras* to the *Taittiriya Brāhmaṇa* and *Taittiriya Āraṇyaka*, others to the *Upanishads*. They were then translated by the professor and were later published in English in my handbook to the Coronation of His Majesty King Prajadhipok, 1926. I have been informed, however, by Professor P. S. Sastri, a member of the Thailand Research Society, that these mantras are in old Tamil.

While seriously doubting the admissibility of any ethnological connection between the African belief in the idea of a skin of rebirth and that of India, I am ready to admit that the coincidence is remarkable. Regarding this nation, however, I fail to see any connection between the significance of the lion skin on the Throne with even the Indian beliefs mentioned above, and very much less so with those of Africa. The implication of rebirth does not seem to exist in our use of the lion's skin, the *Nang Rajasih*, as a spread for the Throne of Thailand. I should rather be inclined to ascribe this custom of ours to the influence of Buddhist iconography. It might be added, moreover, that the idea of the "Lion's Skin" as a spread for the throne in this country has become so conventional that one often sees the "skin" represented by a gilt slab with the figure of the *rajasih* painted on it.

D.

Bangkok, 20th February, 1940.

III

THE CHATRI.

Under the title of *The Javanese Wayang and its Prototype*, a summary of the above-named communication by Dr. H. Meinhard to the Royal Anthropological Institute appears in *Man* Vol. xxxix, No. 94. The survey of Dr. Meinhard's material concerning the Indian shadow-play, or *chāyānāṭaka*, and its continued existence down to the present day is, of course, interesting and informative, but what is of special interest to us on this side of the Indian Ocean is the statement that itinerary showmen in the Kanarese-speaking southern Deccan, immigrating from the Marāṭha country, who perform shadow-plays from subjects taken out of the two great Epics of Sanskrit and are most commonly known as Killekyāta or by slightly different names according to localities, *style themselves Chatri* in consequence of their claim of descent from a Kshatriya who is believed to have followed the Pāṇḍava brothers of the *Mahābhārata* into exile.

Now, in this country, there is a primitive kind of classical dramatic dance called the *Lakon Chātri*, which is thought to have been the prototype of the *Lakon ram*, or what is now generally known as Thai classical dancing. The performers of the *Lakon Chātri* are, of course, Thai, and claim no such descent. They are, moreover, mostly female, with the exception of the clown. The subjects of their performances are not inspired by the *Mahābhārata* or the *Ramayana* but are taken from local folklore, known as the *Paññāsa Jātaka* or the *Collection of Fifty Birth-stories*. These tales seem to have been indigenous, although they are clothed in Indian nomenclature and the stories, which are written in Pali, bear Indian place-names. It is of course possible that the authors might not have been at all aware that the place-names in their stories were outside their own country.

The respect for the person and teaching of the Lord Buddha was so deep-rooted in those days that no devout Buddhist in Burma or Thailand or Laos ever seemed to realise the possibility of the Enlightened One having been born of a race foreign to his own.

Another form of this primitive type of dramatic dancing exists, according to scholars, in the Thai parts of the southern peninsula, more especially Nakon Sri Dharmaraj. This is known as the *Nora*. The name is that of the heroine, *Manoharā* from the *Sudhana Jātaka*, also of the *Fifty Birth-stories*. The heroine, a beautiful daughter of the King of the mythical race of *Kinnara* fell prey to a hunter's noose. The hunter, a native of northern Pañcāla, presented his catch to the heir to the throne of his country. The Prince was charmed by her beauty and wedded her. During his absence on a military expedition, the King, his father, decided to offer up his daughter-in-law for sacrifice in order to atone for a dire illness which had befallen him. The lady fled to her father's abode on Mount Kailāsa. When the military expedition came to an end, the Prince returned, only to find his wife gone. He became desolate and went in search of her. After a long and arduous journey he found his wife, and all ends happily.

It will be seen therefore, that although the name of *Chātri* exists in this country, its nature is quite different. It is a form of dramatic dancing and its repertoire is altogether different. It is not known what connection there might have been between our *Lakon Chātri* and its Indian namesake. It is, tempting to suggest that the dances came from south India with the Pallava colonists, but more details will have to be known before any real conclusion can be arrived at accurately.

It may be also noted that besides being applied to the type of a dance, the word *Chatri* is also used in Thai to signify a warrior, in fact a *Kshatriya*, such as, ເມັນເຊົ້າທີ່ຈາກ, meaning of *warrior stock*.

D.

Bangkok, 20th February, 1940.

REVIEWS OF BOOKS.

HUGO ADOLF BERNATZIK unter Mitarbeit von EMMY BERNATZIK: *Die Geister der Gelben Blaetter*. Forschungsreise in Hinterindien 1938. Verlag F. Bruckmann, Muenchen. pp. 240. 23 x 16 mm.¹

This beautiful book is printed in *Bodoni Antiqua* (Roman) type with 104 illustrations and two sketch maps. The design on the cover by Miss Edith Sahlinger won a prize in an artistic competition at Vienna. The title, *The Spirits of the Yellow Leaves* is the name by which an almost extinct race of forest dwellers is known to its Thai neighbours, who call them *Phi Tong lüang* for the reason that they live in the forest under temporary leaf-shelters which they abandon to seek new camping-grounds when the leaves fade. Although only one third of the book concerns them,—namely the second of the four sections into which it is divided,—the title is justified by the almost sensational importance of Dr. Bernatzik's discovery, since he is the first European to penetrate to the home of the Yellow-leaf Folk. In the year 1913, the late Mr. C. H. St. John Yates, an officer in the forest service of the Bombay Burmah Trading Company Ltd. told the reviewer how, during the previous year, Nān Chai, headman of Bān Me Puk (north-east of Pong) in Changwad Nān, a man we both knew well, had arranged for Mr. Yates to conceal himself beside the track along which Yellow-leaf Folk were expected to pass on their way to meet Nān Chai and barter forest produce for simple Thai luxuries with him. Mr. Yates had expressed a desire to see these notoriously shy creatures of the forest, but the nearest introduction to them which could be arranged by Nān Chai without scaring them was to station Mr. Yates in a position where, unobserved by them, he could see them pass by. He said their passing resembled that of

---

¹ Figures in brackets in this article refer to pages in this book, which contains no Index.

some wild herd, crashing through the undergrowth regardless of thorns, and so rapid that all he could gather of them was that they were practically unclad, with unkempt hair.

Twelve years later, Mr. T. Wergeni, a Swedish officer in the forest service of the East Asiatic Company at Prae, actually met some uncouth hillsmen who, so he learnt, were Yellow-leaf Folk come down from the deep forest to do barter with squatters near his camp. They were not so shy, however, as Mr. Yates' savages, and Mr. Wergeni was able to meet them openly; but the reviewer gathered from his account—subsequently published in this Journal²—that owing to frequent intercourse with Khamu squatters they had lost some of the wildness associated with those seen by Mr. Yates. It now appears that those discovered by the author in 1936 in the Nam Wā hills south-east of Nān are also less acquainted with the outside world than were Mr. Wergeni's Yellow-leaf Folk.

The author is well equipped for ethnological field work, since in addition to his chair of Ethnology at Gratz he possesses two valuable assets for the field-worker:—firstly, the company of a lady, his wife, herself an expert in psychology tests, whose help must be invaluable in approaching the women-folk; secondly, his own medical knowledge, which was instrumental in overcoming the repugnance of his Yellow-leaf Folk for the company of a European. In addition, both partners are inured to the hardships of travel in tropical forests by previous experiences in Africa and Melanesia. To the pluck, perseverance and patience expended upon obtaining the facts and pictures presented in this book the reviewer desires to offer his tribute of respect. In one particular the author is at a disadvantage owing to the necessity of recourse to English—a language foreign to both parties—as the medium between himself and the interpreter through whom he communicates with third parties. For this reason allowance must be made for a certain minimum of error and misunderstanding inevitable under the circumstances.

Of the four sections into which the book is divided the first, comprising one-third of the whole, contains accounts of a visit to the Moken (otherwise Selung) of the Mergui islands, followed by a visit to the negrito Semang on the mainland between Trang and Patalung. With the latter, excellent relations were established through the

² *JSS XX*, 1. pp. 41-8.

author's success in relieving a Semang headman of ringworm, and interesting pictures (illⁿ 26,27) were obtained of their dances. As however the Semang have been fully described by Blagden and Skeat, Schebesta, and Ivor Evans,³ this section, as is natural, is mainly concerned with the Moken, although friendly relations were not so easily established with them, doubtless as a result of their age-long distrust of Burmans and Malays who exploit them and through whom the approach had to be made. In fact, the longer the author stayed with them the less accessible he found them(33). He succeeded, however, in collecting twenty-six of their fables, which compensate to some extent for lack of full anthropological data such as is given in the second section of the book devoted to the Yellow-leaf Folk, which occupies the second third-part of the whole. Between sections 1. and 2. is a chapter on Siam containing pictures of Siamese dancers. The remaining third-part of the work (sections 3. and 4. with appendix) begins with an account of the author's residence in the Meao village in the Nam Wā hills where contact was first established with the Yellow-leaf Folk. Data collected about the Meao is reserved for another volume. Then follows a brief account of a trip among the non-Thai tribes between Kengtung and the northern frontier of Siam. The fourth section deals even more briefly with the Moi and Chām tribes in southern Annam whom the author visited on his way back to Europe in the spring of 1937. The short vocabulary of *Yumbri* in the appendix is a forerunner of a fuller one.

Ethnologists will appreciate this book for its contribution to the task of unravelling the tangle of races in Further India within the framework set up by the skeletal discoveries made by the late Dr. van Stein Callenfels in the south-west and by French excavators in the north-east, whose findings, as summarised by Winstedt,⁴ now constitute a permanent basis for the construction of a demography of Indochina from pre-historic down to historical times. This basis, briefly stated, is that after the last glacial period there are indications that Negroids inhabited Indochina, followed later on by Negritos, and later again by two separate waves of Indonesians. The first

³ C. O. Blagden & W. W. Skeat., *The Pagan Races of Malaya*. 1906.

P. Schebesta., *Die Urzwergen von Malaya*. 1929.

I. H. N. Evans., *The Negritos of Malaya*. 1937.

⁴ R. O. Winstedt, *Malaya in JRAS*, Malayan section, XIII, 1.

wave of Indonesians is assumed, on the evidence of grooved Mongolian axes found with the skeletons, to have had Mongolian affinities such as marked the Proto-Malays of whom there are many traces in later neolithic sites. The second Indonesian wave, dated later than 2000 B. C., comprised the users of the dented, high-shouldered axe, which is found all the way from the Philippines across to Burma, Assam, Orissa and Chota Nagpur. Later on, as appears from other sources, there came wave upon wave of colonists from India, but they never completely absorbed the different Indonesians they encountered. Of the latter, the first wave comprised a brachycephalous type with strong Mongolian traits. (Relics of it are recognised in the Chām, Jakun, Radé and other successors of the Proto-Malays.) In the second Indonesian wave the Mongolian elements are less marked,—mesocephalous skulls with slightly wavy hair, etc. (Relics of it are recognised in the so-called Môn-Khmer races of whom the two-title races were those most affected by the later culture imported by Indian colonists within historic times. Khamu, Wa, Lawa etc. are recognised as purer, less Indianised relics of the wave.) The subsequent incursions of Annamite, Malay, Thai and Burman belong to a later age, while those of the Tibeto-Burman hill-tribes, Meao and Yao may be of even more recent date: that of the Karen is still in dispute. The extent to which the two Indonesian elements have intermingled culturally may be inferred from a recent article by Miss Colani⁵ describing ornaments, toilet articles, krises, paddy-pounders, fire-kindlers, tubular bellows, ritual baskets, musical instruments in common use in different parts of Further India, Borneo, Java and adjacent islands.

Dr. Bernatzik's Yellow-leaf Folk, who call themselves *Yumbri* (116) are a fair-skinned race, but more primitive in type than the Semang: they are classified by him as undeveloped Mongoloids who have not advanced beyond the stage of *bamboo-culture* (178): their mesocephalous heads together with other anthropological features point to their connection with the second wave of Indonesian emigration. Furthermore, certain traits appear to connect their language with Lawa and Khamu. As to their habits, bodily adornment is unknown, except for wooden ear-pegs, probably copied from Khamu neighbours (148). The older children were found more intelligent than the

---

⁵ Madeleine Colani, *Essai d'Ethnologie Comparée*, BEFEO XXXVI, 1.

adults (162-3) whose improvised drawings resemble those of two to three year old Europeans (174-5): in contrast with the latter, Yumbri children show no inquisitiveness nor creative urge (163). They have no personal names, calling each other by relationship terms (117). They have no notion of weights or measures (154): no means of counting either on fingers, tally-stones, sticks or string-knots (175-6). They know no colours other than *light* and *dark* (179). Their meagre rags are worn in imitation of their neighbours, of whom the Meao remember them as once going naked (147). Handicrafts are restricted to plaiting canes and bamboo strips (made with a bamboo knife) into baskets or mats to be bartered for luxuries (152). Their natural diet consists of roots, leaves, bamboo-sprouts, frogs, crabs and squirrels caught by hand; but birds and eggs are rarely eaten (148).

Many pages are devoted to their daily life and outlook. It was found that their first reaction to things heard and seen was always to shrink from supposed impending danger rather than to draw conclusions (163). It may be inferred from this, coupled with their slinking, weak-kneed gait, that they are oppressed, even more than the Moken, by fears of the Unseen Powers. They believe that bad men after death are immortalised as tigers: they also believe in mortal fairy spirits, both good and bad (170-1).

Here we find close analogy with other Indonesians. Wilkinson,⁶ writing of the Malay Peninsula, observes that even professing Mohammedans, owing to their ingrained belief in the universality of the Life-power, find themselves surrounded by potential, invisible foes: for which reason they are careful to offer propitiation for any injury they may commit, and make offerings to the spirit of a dead man to divert its vengeance.

The Moken, whose features reveal the influence of Veddids from India upon an Indonesian stock (Illⁿ 12, 13, 14, 20), are also oppressed by a superstitious fear of the spirits of nature (33-4); also, their funeral rites, despite their higher level of culture, are analogous to those of the Yumbri. They neither cremate nor even bury the corpse in the ground. The Yumbri lay it where it died upon a bed of twigs, which they cover with leaves, placing beside it the few personal possessions of the dead person. They then abandon the corpse (159). The Moken take the corpse to a deserted island where they expose it upon a bamboo

⁶ R. J. Wilkinson, *Malay Beliefs*, 1906; pp. 17. seq.

platform, or, in the case of a boat-owner, the stern of his boat being severed from the bows, the corpse is then laid in one segment of the boat and covered with the other segment, pots and plates being laid beside it. Later, the bones are collected and buried in the ground near-by (39). These customs are to be compared with the burial customs prevalent on the Moi hinterland of southern Annam (228). There, special cemeteries exist, in which, though buried in the ground, the corpse is accompanied by some of the dead person's earthly possessions, which have been spoilt for earthly use, in order to make them of use to its spirit after death. Offerings are placed on the grave, and ritual posts, with carved likenesses of the dead, are erected beside it (229).

The Moken also erect ritual posts, *lobong*, not over their dead, but in the places where they make offerings to the good and evil spirits of nature, potent in matters of sickness, shipwreck and death (32). The posts are designed as dwelling-places for good spirits, and their decoration recalls that of the Moi burial towers and of similar structures in Melanesia. As the author suggests, they mark the passage from Further India eastward of prehistoric emigrants who carried their culture with them into the islands of the Pacific (227).

The first of the twenty-six Moken fables accounts for their origin in much the same way as the fable reported by Savina concerning the origin of the Hiao-ào (Dai-ào) in the island of Hainan.⁷ In both legends a king's daughter, who was banished by her father in China for marrying a dog, gave birth to a son. In the Moken fable she sailed alone to one of the Mergui islands, and the issue of her union with the dog was born there; in the Hiao-ào legend she took the dog with her to Hainan, where it was killed by the son she bore to it. In both legends she sent her son to the opposite side of the island and then disguised herself—the Hiao-ào say she tattooed her face; the Moken that she changed herself into a girl—in both cases, with the object of avoiding recognition by her son and of being wooed and married by him. In one case the Hiao-ào, and in the other the Moken, were the issue of this incestuous union.

Many of the twenty-five remaining Moken legends show signs of extraneous influences not yet accounted for, as for instance No. 23, in

⁷ F. M. Savina, *Histoire des Miao*, 2nd ed. 1930, p. 107.

Major Seidenfaden points out that there is a close parallel to this legend in several Danish Fairy Tales, *vide* Klaus Berntsen—*Folke Eventyr* p. 101, and others.

which one of seven sisters is rewarded for being the only one of them not too proud to accept a poor suitor; or Nos. 9, 10, 18, 21, 23 and 25, which have a completely happy ending; or the five instances of retribution for wrong doing: No. 7, the murderous minded woman changed into an ape; No. 10, the jealous sisters struck dead; No. 16, the lecherous skipper pricked to death by a ray fish; No. 20, the girl killed by the tiger to whom she offered herself; No. 21, the giant's daughter slain by the man whose wife she had killed. More in harmony with the Indonesian's fear of the Powers of nature are Nos. 8, 11, 13, 15, 19 and 20, describing suffering caused by the direct or indirect action of cruel spirits or fairies. Giants and fairies and magic are present in a large number of the tales. In Nos. 1, 4, 5, 9, 10, 16, 20, 22 and 24, the subject is the union of a human being (in 26 of a fairy) with an animal, fish, bird or crab (the latter in 22, thereupon turned into a girl).

There are three cases of the metamorphosis of human beings into animals; No. 6, a woman into turtle because she disregarded a presentiment of coming trouble; No. 7, of a woman into an ape for inciting to trouble; No. 19, of seven sons into two-headed snakes after their meeting with a spirit. There are two cases of the reverse metamorphosis: No. 10, a frog into a youth; No. 22, a crab into a maiden. Both cases form a happy solution of an otherwise sad adventure.

In No. 15, the magical properties of a ring, and in No. 17, of bones wrapped in a white cloth, bring good luck.

No. 12, that of the starving orphan who found sustenance by following the dictates of a dream, is the only fable in which dreams are concerned. The dream is widely held to register the action of the dreamer's spirit when it leaves the body temporarily during sleep.

No. 14, is the only fable concerned solely with animals, who talk to each other, as in other cases they talk to human beings. This fable, telling how a cunning little musk-deer outwitted a big, strong tiger, is in the Aesop mode.

The author visited the Shan States and the northern border of Siam in the hope of finding data for fixing the place occupied by Meao and Yumbri in the demography of Indochina (199). Actually, his object was better served by his final trip to the Moi in southern Annam. He obtained, however, some interesting photos in the north of the various Tibeto-Burmans and others whom he found there: also he heard a report concerning an unsuccessful Lahu-Yumbri union (213)—a breach of the strict endogamy of the Yumbri. He

also assisted at the Lahu's New Year festival which centres round a decorated conifer and reminded him of the Nordic Christmas tree (217). It would be desirable to have fuller details of the Lahu, Akha, and Mussö for comparison. Credner wrote:⁸

In the hills of S. W. Yünnan are scattered settlements of the Lahu, whose most southerly offshoots extend to the hills of northern Siam, where they are known as Mussö. They are not to be confused with the Nashi, whom Yünnanese and Chinese likewise call Mussö.

The latter live in north-east Yünnan near Li-kiang, and have been studied by an American, Dr. J. F. Rock. Their connection, as well as that of the Lissu of the Salwin-Mekhong gorges north of Tali-fu, with their kinsmen in northern Siam still remains to be determined.

White Karen, Kachin, Wa, all receive very cursory mention by the author, who agrees that a detailed study of the whole Karen problem is to be desired.

The author was hampered in his observations in the Kengtung district by the fact that primitive beliefs had in some cases been supplanted by those imported by Christian missionaries. While acknowledging the value of their medical and educational work, he deplores its results in the moral sphere on the grounds firstly, that it is inseparable from the introduction of a Europeanised culture, incongruous in the wilds of eastern Asia; secondly, that in destroying the ancient tribal beliefs it undermines the basis of social organisation, weakening the authority of the headmen, and sowing the seeds of proletarianism in places where class distinctions are still negligible, and where therefore Christianity loses much of its original appeal to the *under-dog*; thirdly, that where a conversion is only surface-deep, as is asserted to be the general rule, Christianity offers no substitute for the age-long communion between man and the Unseen which the old beliefs supplied (210-11).

These criticisms deserve the careful consideration of the Churches concerned, since they are levelled at the form in which the Christian message is presented rather than at its substance, which is actually the Benevolent Purpose which controls the powers of nature,—in Dante's words:

L'amor che muove il sol e le altre stelle.

It can hardly be doubted that a revelation of this message to the Yellow-leaf Folk in a form adapted to their comprehension would

---

⁸ *JSS XXVII*, 2. *Kulturgeographische Beobachtungen*. p. 138.

raise them above their present level of dull ignorance and fear, and that, too, without any inevitable prejudice to the good morals they now possess, provided always that it is imparted in an appropriate manner. Subject to this proviso, the relatively happy people of a more advanced culture would surely be happier still for a comprehension of the Beneficent Purpose in nature which banishes superstitious fear. This happiness no ethnologist could grudge them, even at the cost of increased labour in his own researches.

The following corrections are suggested.

Table of contents, 104 (for 204) Abbildungen.

p. 14, line 24. for *England* read *Burma*. (In 1764 Burma annexed the province of Mergui and held it until 1826 when England annexed lower Burma, including Mergui. Long before then the overland route from Siam to the west *via* Mergui had fallen into disuse. In view of the improvements since effected in shipping etc., that route is never likely to be revived).

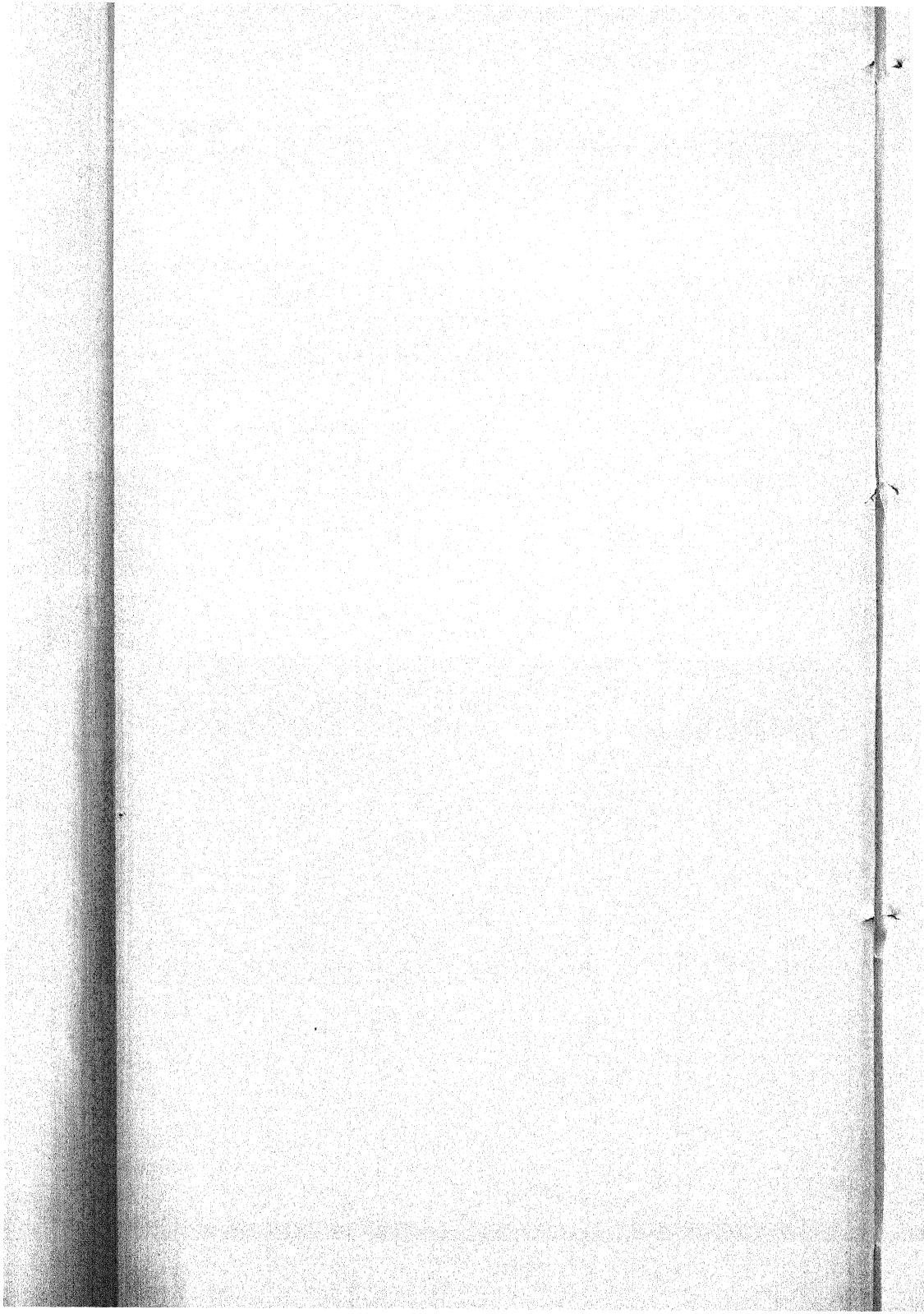
p. 38, line 23. for *Buddhisten* read *Hindu*, since caste is associated with the latter rather than the former.

p. 93, sixth line from the end. for *Val:* read *Vol:*

pp. 105 et seq., *Nam Som* should be *Nan Som* (ໜານສົມ).

p. 141. *Chon Pa* should be *Khon Pa* (ຄອນພາ), meaning men of the forest.

The addition of an index would be of assistance to students.

Kenneth E. Wells: *Thai Buddhism, Its Rites and Activities.*
Bangkok, 1939. 284 pages, including three sections of appendix,
a general index and eight illustrations.

Although a great deal has been written in English, French and German about the national religion of Thailand from almost every angle, descriptive, historical, exegetic and so on, it has been left to an American member of a Christian Mission to give a description that portrays not only the rites and ceremonies but also presents the Thai's tradition and view of his religion with every sympathy and understanding. In presenting this comprehensive work, the author has thoroughly studied his data, carefully selected from among extensive Thai sources, hitherto almost unknown to the foreigner, as well as from foreign literature. The indigenous non-Christian in any country is usually disinclined to attribute to the Christian missionary any sympathy or broadmindedness in dealing with or rather writing about his religion. In this case, however,—and, if I may be permitted to add a record of my own experience, in several others especially among Mr. Wells' nationals—no such accusations would be justified. Whether this be due to a broader general outlook, and, as Americans would say, a more democratic spirit, or to the improved relationship between religions of the World arising out of the spread of doctrines antagonistic to Religion as a whole, it is hard to say definitely. The phenomenon is nevertheless there, and Mr. Wells' book is an evidence of it.

In his introduction the author sketches the growth of an Indian religious movement founded by Gotama, the Sakyan Prince, twenty-five centuries ago, its spread to neighbouring countries and its entry into this part of the World, as well as its acceptance afterwards by the Thai who moved into it and received it as an heritage from their predecessors of other races. He goes on to draw comparisons between

the practice of Hinayanism among the different nations in our vicinity and our own. The author is of course concerned primarily with Thai Buddhism as it exists, and yet one cannot help feeling that he might have added a survey of the influence exerted upon the Thai by preceding faiths: Animism, Hinduism and Mahayanism. All these have left their marks upon the character of the modern Thai Hinayanist in several aspects, to mention but a few: in archeology, in expressions of language, in civil rites and ceremonies and even in his preference for certain chants from the supposedly Hinayanist Canon which clearly point to Mahayanist origins or influence at some remote period.

In setting forth the general characteristics of Thai Buddhism—in my opinion the most interesting part of the work—the author describes how it is supported by every rank and section of the Thai nation. A Thai child, he says, moves in a Buddhist milieu from birth and goes on thus through his later life. Thai Buddhism is sustained by three forces. The first is its efficient organisation—the handiwork one might well add of the Supreme Patriarch Prince Vajirañāna Varoros, who was responsible for the *Law for the Administration of the Holy Brotherhood* of 1902. The second asset is the adaptability of the Tripitaka, and the third is the emphasis laid on giving, which latter resulted in the present maintenance of the Clergy which carry on the organisation and also in the rich endowment of the Church. In this connection I should be inclined to question the author's opinion (page 25, note 1) that the early Kings as absolute monarchs would not have allowed a wealthy church to arise in their domain, for Church wealth has never been known in the days of the Absolute Monarchy to have been a latent force for competition with temporal power. The parallel of the Papacy and the Empire can never be applied here, for the Buddhist Church in Thailand has never aspired to the status of an extra-territorial *imperium*. Its position might rather be likened to that of a bank in which a Buddhist from the highest in the land to the humble peasant may deposit his earning in the form of *bun*, or merit, to lay by for later days, which in this case refer to nothing less than the life after.

The author has naturally taken considerable interest in the educational aspects of the modern Buddhist Church. Problems of education among the monastic fraternities seem up to now to have had a period of smooth sailing, although when compared with academic syllabuses elsewhere the Thai syllabus of the study of the Holy Scripture would

seem to leave room for considerable enlargement. The theory prevalent among the Holy Brotherhood in this country, however, is apparently that every study must be based upon the Canon and its subsidiary branches. A broader consideration, for instance, of the history of the times of the Lord Buddha, unless handed down within the Canon and its branches would seem to the learned monks responsible for the study of the Scriptures pretty nearly beside the point. This last observation is nevertheless not Mr. Wells' and is hardly a topic for discussion here.

A notable feature of this work is its treatment of the subject of Church activities. His sketch of Thai Buddhist literature might have been more inclusive by taking in the voluminous translations from the Pali undertaken at the instigation and under the patronage of King Rama I. (the *Jinakālamālinī* etc.) and of King Rama III. (e. g. the *Mangalatthadīpanī* and the *Questions of King Milinda* etc.). These in fact formed parts of the movement of restoration of the national culture after the wholesale destruction of Ayudhya in 1767.

A student of modern Thai Buddhism with a gift for discerning the administrative side of things, as the author undoubtedly is, might have given us his views as to the probable or possible future development of the religion in this country, especially when a great deal more interest is being taken in the subject now. The seeming rift in the late between the reform sect of Dharmayuttika and the reformed section of the conservative sect of Mahanikaya has been much discussed by local newspapers, and no Thai Buddhist who has at heart the welfare of the national Church can help feeling anxious. The position, too, of the monk in a community that will be more and more inclined to base its outlook on life upon Western standards would seem to be a subject of interest. Church reforms to suit a rapidly changing public mentality came along quickly enough in the days of Prince Vajirāñāna Varoros and one wonders whether such adaptability would be so readily forthcoming in the future. The monk has been so far dependent upon public charity and in return the public expect something of him. He was thought to have automatically granted them opportunities for making merit by making his morning rounds to collect alms, he was thought to have given them the chance to make merit by accepting their invitations to take his meals at their presentations, he was expected to keep up a high standard of pure-living, to be the means of educating the public in morality and

their children in general education. Although the last of these duties has been more or less divorced from the monk's responsibility, most of them seem to be still expected of him and duly carried out. With the further spread of a more material education along stricter economic lines based upon Western standards, will a public, say, a generation hence be equally willing to give more than what it imagines it will be taking from the Brotherhood? Not a little opportunity lies ahead in the way of public utilities which might be taken up with dignity by the monks and by way of an example the activities of the Japanese priesthood in similar directions could be cited. The whole problem would seem to await a capable and broadminded leadership.

Before publication the author kindly allowed me to look through the whole work and give my opinion. He has been good enough to listen to whatever meagre advice I had for him. I am, therefore, taking this opportunity to acknowledge my share in whatever inaccuracy that yet remains in the book. There would seem to be no better way than to correct them by means of this attempt at a review.

In his translations of the chants and texts, the Pali invocative *bhante* is everywhere retained in its original form. For the average reader, this would be better understood if translated as *venerable sirs*.

In observing, on page 6, that the monarch supported in every way possible the religion of Buddhism in this land, the author mentions, by way of confirming the above statement, the fact that the first two Kings of the Chakri dynasty bore the names of Phra Buddha Yod Fa and Phra Buddha Loes La respectively. Now this is somewhat misleading. Upon their respective accessions to the Throne the Kings took up identical styles of Phra Boromarajadhiraj *Ramadhipati*. No one seemed to have felt any necessity in those days to distinguish them by name. There seemed to have existed in fact no desire to say King Henry or King George and everyone seemed to have been content to say simply *His Majesty the King*. When the son succeeded the father, one talked of the *King* and the *late King*. Later on one talked of the first reign, the middle reign and the present reign. It was not till 1842 or 1843, however, that the monarch now known as Rama III or Phra Nang Klae had two effigies of the Buddha cast and, dedicating them to his two predecessors, gave to *the two effigies* the names of Phra Buddha Yod Fa and Phra Buddha Loes La. The two past sovereigns were then known as His Majesty of the effigy

called Phra Buddha Yod Fa and His Majesty of the effigy called Phra Buddha Loes La. In time they became known simply by those two names of the effigies in colloquial talk, and, later on still, in more formal usage. Thus arose the mistaken ideas about their names.

The process called *bindukappa*, p. 131, by which a monk marks his clothes is merely a case of utility transformed by its long usage into symbolism. There is nothing mystic about it.

The enumeration of the Buddhist hierarchy, p. 149, is still inaccurate with regard to the fourth grade, in which the author includes a sub-grade called *c(h)an rajawongs*. In fact there is no such sub-grade, although at one time (the reign of King Rama VI.) an abbot of royal birth (*rajawongs*) took precedence of other abbots within his individual sub-grade.

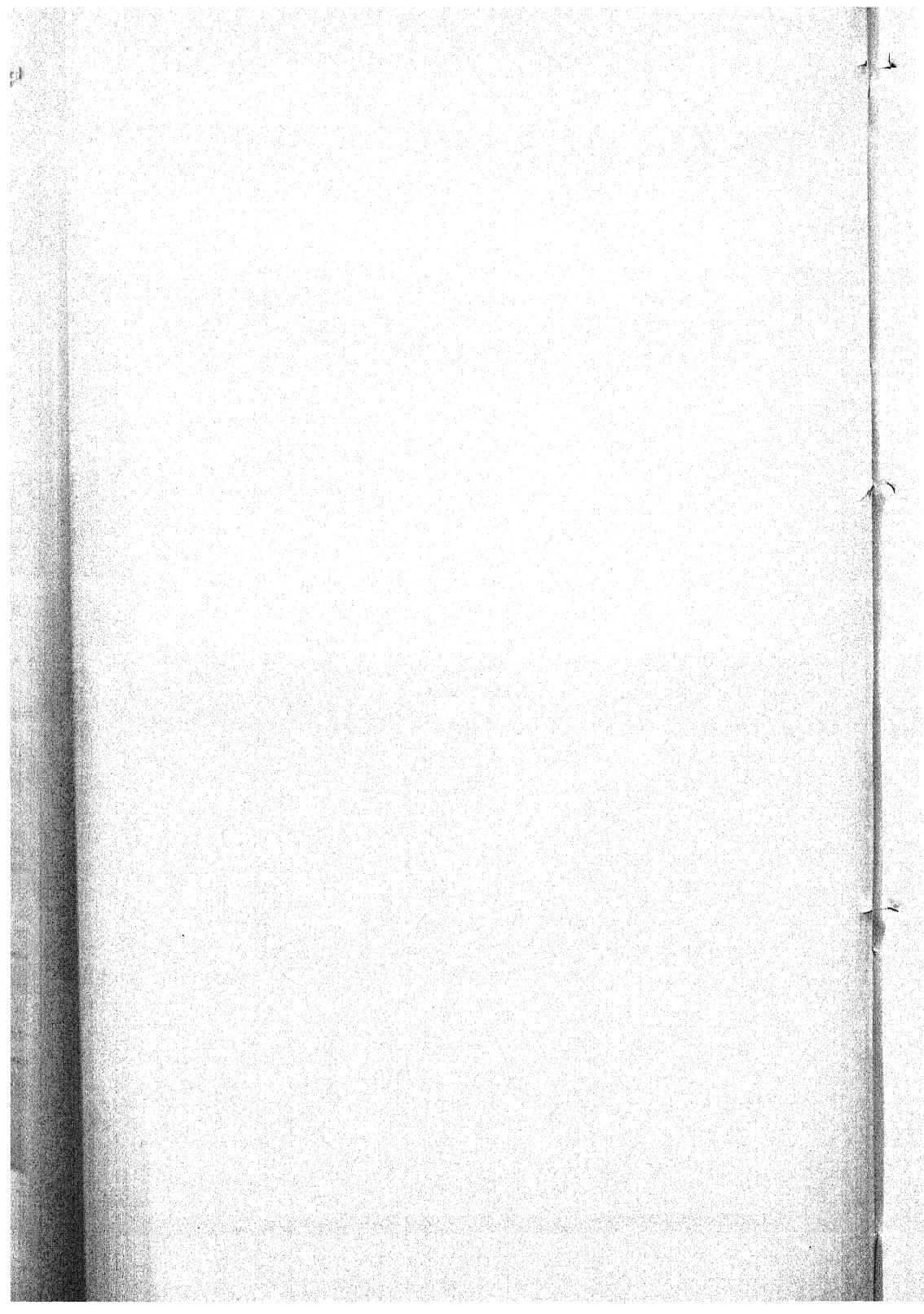
The mention of a mystic syllable *OM* (p. 159) as being (i.e. consisting of) "aw,oo,em." is not consonant with historical facts. The syllable in question (a+u+m=om) was in use as long ago as the period of the Upanishads (over five centuries B. C.). It became later a contraction of the epithets of the members of the Hindu Trinity, from which perhaps it was adopted by Mahayanism. Its existence in Hinayanism here might be probably due to the former influence of the latter creed or even direct from Hinduism itself before Hinayanism reached this country.

There are still a few minor inaccuracies which would not perhaps interest the general reader.

Speaking from the point of view of the average Thai, Mr. Wells' careful and sympathetic presentation of the condition of his religion cannot but be appreciated. It is indeed creditable of him to have been able to collect his data from so vast a field. For the historian, too, the book is valuable. King Chulalongkorn described, in his *Royal Ceremonies throughout the twelve months of the year*, the Court Ceremonies up to his days, which Quaritch Wales (in *Siamese State Ceremonies*) has studied critically. Kenneth Wells has now brought us up to the present day, when, as he has pointed out, considerable changes have yet been brought about. For the foreigner who is a general reader without a knowledge of Thai, much new material has become accessible through this book.

Bangkok, 11th June, 1940.

D.

Reduced facsimile of an Address presented by the Council to H. E. Phya Indra Montri on the occasion of his seventieth birthday. Owing to ill health the address was presented on September 6th 1939,—some little time after the actual anniversary.

His Excellency,
Phya Indra Montri Sri Chantra Kumara,
(Francis N. Giles, Esq.),

Grand Cross of the Order of the White Elephant,
Grand Cross of the Order of the Crown of Siam,
Special Star of the Chapter of the Chula Chom Klao,
The Ratanaphon Order in Diamonds,

Etc.   Etc.

YOUR EXCELLENCY,

On the occasion of your 70th. birthday we the under-signed members of the Council and the Founder members of the SIAM SOCIETY beg you to accept our most heartfelt and sincere congratulations, with our best wishes for many more happy and active years to follow.

As one of the Founder Members of our Society you have had the opportunity of following the life and the development of this Institution, whose honour and welfare lie so much on the hearts of all of us. During the 35 years' existence of the SIAM SOCIETY you have been a very active and devoted member serving us for many years as a Vice President and then latterly as a President from 1930 to 1938.

During this period your sage and far seeing leadership has conferred many benefits on the Society, and we, who have enjoyed the privilege of serving under you, are proud of being associated with such a distinguished and outstanding personality as you are, Sir.

Many of us have been inspired by your enthusiasm & sustained interest in the various sides of the research work which falls within the scope of our Society, and thereby you have suggested to us new subjects of study and new ways and means to carry them out.

Your masterly treatises on the elephant and wild bull hunting in this country and your penetrating and lucid analysis of the Van Vliet's Papers, to name a few only, will always stand as a model for the carrying out of such studies.

We feel convinced that so long as this SIAM SOCIETY shall exist and as long as there are men interested in pure science, your name will not be forgotten.

Erich Seidenfaden

Dmitri

R. Virgil

George B. McFarland

W.H. Mandie

Ong Thye Ghee

Sakol

Varanidya

ව්‍යාහාර නිගමන ව්‍යුහ

J Burnay

Ladyswork.

S. Brown

J. A. Geller

J. E. Davis

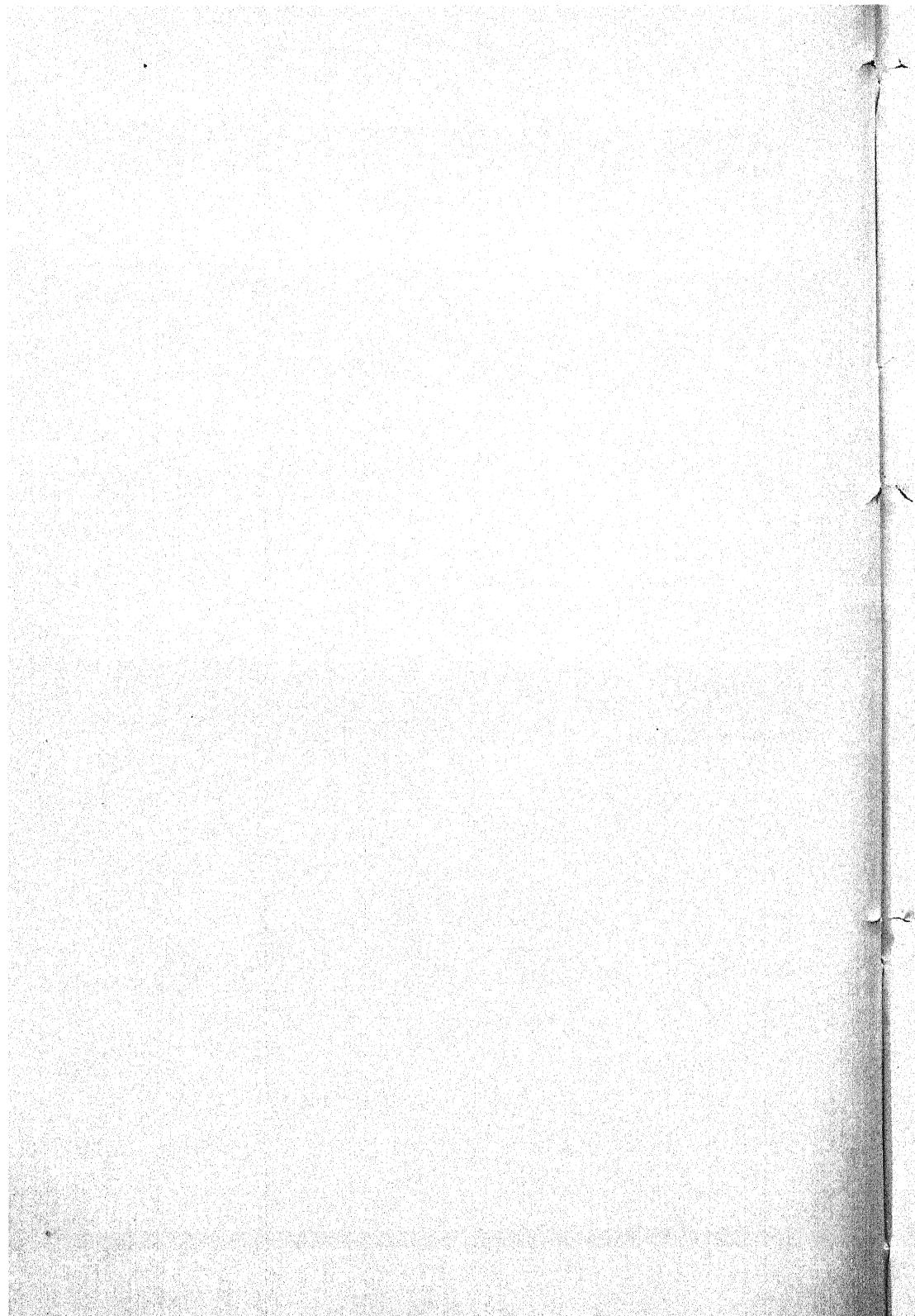
J. Collins

J. S. Campbell

Bidya

Edward Tracy
Walter A. Zimmerman

Bangkok,
August 23rd, 1939.

PUBLICATIONS OF INTEREST IN OTHER JOURNALS.

Indian Art and Letters.

Vol. xiii, 2.

Sutterheim, W. F.: Recent Archeological Work in Java, pp. 90-101, 11 plates.

Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient.

Tome xxxviii, fasc. 1. 1938.

Stern, P.: Hariharālaya et Indrapura, pp. 175-199.

Journal of the American Oriental Society.

Vol. 59, no. 4, Dec. 1939.

Bailey, H. W.: The Rama Story in Khotanese, pp. 460-466.

Journal of the Burma Research Society.

Vol. xxix, 3, Dec. 1939.

Luce, G. H. and Pe Maung Tin: Burma down to the Fall of Pagan, part I, pp. 264-282 (to be continued).

Journal of the Federated Malay States Museum.

Vol. xv, 4. Sept. 1939.

Callenfels, P. V. van St.: An interesting Buddhistic bronze statue from Bidor, Perak, pp. 175-179, 1 plate.

The Philippine Journal of Science.

Vol. 71, 1. Jan. 1940.

Yenko, F. M. and Luz Baens: Rice as substitute cereal in the manufacture of Soy Sauce, pp. 1-4.

The Thai Science Bulletin.

No. 4, 1939.

Sup Vatna: A preliminary report on the presence of an Oestrogenic Substance and a Poisonous Substance in the storage root of *Butea superba* Roxb., pp. 3-10. with pl.

Cero, M. M.: A preliminary survey of the lands and soils in relation to the cultivation and production of Virginia tobacco in Changvad Chiangrai, Thailand, pp. 11-36 (11 pl.).

Journal of the Malayan Branch, Royal Asiatic Society.

Vol. xvii, pt. ii Jan 1940.

Moens, Ir. L. J.: Srivijaya, Yāva en Kataha. tr. by R. J. de Tonché from the *Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde*, Deel *LXXVII* pp. 1-108, 4 map.

ACCESSIONS TO THE LIBRARY.

1938.

I. BOOKS AND MONOGRAPHS.

Presented by the author unless otherwise stated:—

Alexeiev (Basile): *La Littérature Chinoise.* Six conférences au Collège du France et au Musée Guimet. (*Annales du Musée Guimet, Bibliothèque du Vulgarisation*, Tome, 52). Paul Geuthner, Paris, 1937; 16°. pp. 232. (Exchange, from the Musée Guimet).

Aung Thein (U): *Intercourse between Siam & Burma* (reprint from *JBRS XXVIII*, 2, 1938).

หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ (บุญ อินทุวงศ์): บันทึกการ่องเมืองไชยากร (โรงพิมพ์พระจันทร์, กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๘๐). ๒๐ หน้า.

Coolidge (Harold): *The Living Asiatic Apes.* (Reprinted from the *Harvard Alumni Bulletin*, May 1938). 8°. pp. 12.

Credner (Wilhelm): *Hinterindien* (Handbuch der Geographischen Wissenschaft VI.), Potsdam.

Danser (B. H.): *The Loranthaceae of French Indo China and Siam.* (Extrait du Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg, Série III Vol. XVI. Sept. 1938). 8°. pp. 63.
(From the Curator of the Herbarium of Botanic Gardens, Buitenzorg).

Das (Tarak Chandra): *Some notes on the economic and agricultural life of a little known tribe on the eastern frontier of India.* (Reprinted from *Anthropos*, Band XXXII, 1937). 8°. pp. 440-449.

Hongton (Walter E.): *The Formation of Thomas Fuller's Holy and Profane States.* (Harvard Studies in English, Volume XIX). Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1938, 8°. pp. 259.

(From Harvard University).

นาย ร. แลงก้าต์: ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จุลศักราช ๑๗๖๖ พิมพ์ตามฉบับหน่วยตรา ๓ ดาว เล่ม ๑. (ประชุมหนังสือประกอบวิชาประวัติศาสตร์กฎหมายไทยเล่ม ๑). (โรงพิมพ์อักษรนิติ, กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๘๐) ๔๔๖ หน้า.

Lingat, (Robert): *Vinaya et Droit Laïque. Etudes sur les conflits de la loi religieuse et de la loi laïque dans l'Indochine Hinayaniste.* (Extrait du Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient, T. XXXVII, Fasc. 2, 1937) 8°. pp. 415-477.

le May (Reginald): *History of Buddhist Art in Siam.* (Cambridge University Press).

MacNair (Harley Farnsworth): *The Real Conflict between China and Japan. An analysis of opposing ideologies.* (Chicago, 1938). 8°. (From the University of Chicago Press).

พระยาเมธีเชิง (สาคร สุธรรมเสถีวงศ์): ศิลปกรรมของเจ็นทุกสมัย (โรงพิมพ์ไสภพพิพิธภัณฑ์, กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๔๘๐). ๕๕ หน้า. ๖๐ รูป.

พระยาสารสาตร์ศรีลักษณ์ (สรรสิริ สุขยาวงศ์): แซมเมียลไวท์ เจ้าท่าเว่ ราชการเมืองมะก前后 สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เรียนตามเคหแห่งส่อภาษาอังกฤษของนายมอริช คอลลิค แล้วแจงเพิ่มความหลักที่อ้างในหนังสือไทย (โรงพิมพ์ไสภพพิพิธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๘๐). ๔๖ หน้า.

Siam. From Penang to Angkor via Bangkok. (The Madrolle Guides). Librarie Hachette, Paris. 8°. pp. 50.

Suvatti (Chote): *A Check-list of Aquatic Fauna in Siam. (Excluding Fishes),* The Bureau of Fisheries, Bangkok. Bangkok, B. E. 2480). 8°. pp. 116. (From the Bureau of Fisheries, Bangkok).

Swami Sadananda: *Suvannadvipa* (Sumatra), Calcutta Oriental Press, 1938. 16°.

Taw Sein Ko: *Burmese Sketches* (British Burma Press, Rangoon). 8°. 2 Vols. Vol. I, 1913, pp. III + 365.; Vol. II, 1920, pp. VI + 447. (From Mr. Ong Thye Ghee).

Zimmerman (Carl C.): *The Stature and Weight of the Siamese.* (Estratto dal Vol. II, N. 3-6.—Giugno 1937-XV, Genus Organico del Comitato Italiano per lo studio dei problemi della popolazione). 8°. pp. 31.

Zimmerman (Carl C.): *Some Phases of Land Utilization in Siam.* (Reprinted from The Geographical Review, Vol. XXVII, No. 3. July 1937). 8°. pp. 378-393.

II. PERIODICALS.

Presented:—

Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute Vol. XIX, pt. 1. 1938.

Bulletin of the South Seas Association, September 1938.

Bulletin des Amis des Laos, No. 2, June 1938.

Bulletin of the Museum of Far Eastern Antiquities, (Reprinted) Nos. 61-69; Nos. 165-171 (1929).

Memoirs of the Research Department of the Toyo Bunko (The Oriental Library) Tokyo, No. 9, (1937).

National Research Council of the Philippine Islands,
Bull. Nos. 13, 14, 15 (1937).

National Research Council of Japan,
Report, Vol. II, No. 6 (1936 to 1937).

New Indian Antiquary, Vol. I, No. 1 & 2 (1938).

Sino-Tibetica Nos. 1-3 (1938).

Royal Survey Department, Bangkok, Report for 1935-1936.

Science Bulletin, Bangkok, No. 2 (1938).

Siamese Red Cross Society, Annual Report for B. E. 2479.

หนังสือพิมพ์สันงวโกรสภากาชาดสยาม.

เล่ม ๑๕ ตอน ๔ ถึง เล่ม ๑๖ ตอน ๓ (๒๔๘๐-๒๔๘๑).

ผลของการสำรวจศุภ.

เล่ม ๑๗ อันดับ ๑๐ ถึง เล่ม ๑๙ อันดับ ๖ (๒๔๘๒-๒๔๘๓).

ราชกิจจานุเบกษา (from H. R. H. the Prince of Jainad).

B. E. 2459, 2460, 2464, 2466 2474 complete; four other years not complete.

Institut Océanographique de l'Indochine, Note 34, (1938).

Museo Nacional de Costa Rica, Flora de Costa Rica,

Botanica, Part 1, Nos. 1, 2 (1938); Geografica, Vol. 1, No. 2 (1938).

Nova Acta Regiae Societatis Scientiarum Upsaliensis,

Vol. 10, Nos. 7-8 (1937); Vol. 11, Nos. 1-2 (1938).

Translations of the Natural History Society of Formosa,

Nos. 167-171 (1937); No. 172 (1938).

Tromso Museums, Arshefter, Vols. 52-5 (1937-8).

Exchanged:—

A. General Section.

Acta Orientalia, Vol. XVI, pt. 2, 3 & 4. (1937-38).

Annual Bibliography of Indian Archaeology, Leiden 1936.

Anthropos, Tome XXXII, Fasc 5-6. (1937).

Atti della Reale Accademia Nationale dei Lincei, Vol. IV, Fasc 9. 1937.

Baessler-Archiv. Band XX, Heft 3-4. (1937); Bl. XXI, 1, 2, 3 (1938).

Bibliotheca Academiae Lugduno-Bataviae, Catalogus, Deel XXXVIII-XLI (1937); XLII-XLIII, (1938).

Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie, Deel 96, (1938); Deel 97, pts. 1-3, (1938).

Bulletin de la Société des Etudes Indochinoises, Tome XII, No. 2. (1937); Tome XII, Nos. 3-4. (1938).

Bulletin of the School of Oriental Studies, London, Vol. IX, pts. 2, 3. (1938).

Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient, Tome XXXVI, Fasc 2 (1936).

Bulletin of the Colonial Institute of Amsterdam, Vols. I, Nos. 2, 3, 4 (1938).

Bulletin of the Museum of Fine Arts, Boston.

Vols. XXXV, no. 212, (1937) to XXXVI, nos. 213-7 (1938).

Comptes Rendus des Séances du Conseil de Recherches Scientifiques de l'Indochine, Année 1937.

India Office Library, London, Report for the years 1935-1938.

Indian Arts and Letters, Vols. XI, No. 2 (1937), XII, No. 1 (1938).

Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, Decade Index of the Journal 1920-1929.

Journal 4th. quarter, 1937; 1-4 quarters 1938.

Journal of the Burma Research Society,

Vols. XVII, parts 1, 2. (1937); XVIII, 1 (1938).

Journal of the Royal Asiatic Society (Malaya),

Vols. XV, 3 (1937), XVI, 1 (1938).

Journal of the Royal Asiatic Society (Ceylon), No. 90 (1937).

Journal of the Royal Asiatic Society (Bombay), Vol. XIV (1938).

Journal of the Royal Asiatic Society (Bengal), *Letters*,—Vol. II, 3, (1936); Vol. III, 1, (1937). *Year Book*, Vol. II, (1936), *Memoirs*, Vol. IX, 9 (1938).

Journal of the Royal Asiatic Society (North China), Vol. LXVIII, (1937).

Journal of the American Oriental Society,
Vol. 57, no. 4, (1937); Vol. 58, nos. 1, 2, 3, (1938);
Supplement no. 2.

Journal Asiatique, Tome CCXXIX, (3 numbers, 1937).

Koninklijke Vereeniging, Koloniaal Instituut Jaarverslag (1937).
Koninklijk Koloniaal Instituut te Amsterdam,
Mededeeling No. XLVI. Afd Volkenkunde nos. 11, 12.

Mitteilungen der Ausland-Hochschule an der Universität Berlin,
Erste Abteilung, (1937).

Man, Volume XXXVIII, Nos. 1-226 (1938).

Ostasiatische Zeitschrift, Jahr-13, H. 3, 4, 5, 6, (1937-8); Jahr.
14, H. 1 (1938).

Rendiconti della R. Accademia Nazionale dei Lincei,
Vols. XII, Fase 11-12, (1936); XIII, F. 1-12 (1937).

The Geographical Journal,
Vols. XCI, Nos. 1-6, (1938); XCII, Nos. 1-5 (1938).

Verhandelinger van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en
volkenkunde van Nederlandsch-Indie, Heft I. (1938).

Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft,
Band 91, Heft 3, (1937); 92, Heft 1 (1938).

B. Natural History Section.

Atti della Societa Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico
di Storia Naturale di Milano.
Vols. LXXVI, Fase 4, 1937; LXXVII, F. 1-3 (1938).

Annuario del Museo Zoologico della R. Universita di Napoli,
Vols. VII, No. 1, (1936); Nos. 2-4 (1937).

Arkiv fur Zooloogie, Band 29, Heft 4 (1937); Bd. 30, H. 1-2, (1938).

Arkiv fur Botanik, Band 29, Heft 1 (1937).

Bulletin Raffles Museum, No. 14 (1938); Series B. Vol. I. Nos. 2, 3
(1937).

Bulletin Bingham Oceanographic Collection, Vol. VI, 4, 5 (1938).

Bulletin Madras Gov. Museum, Nat. Hist. Section, Vol. IV, 2 (1938).

Bulletin American Museum of Natural History,
Vols. LXXIII, 8, (1937); LXXIV, 1-4 (1937-8).

Bashford Dean Memorial Volume; Archaic Fishes, (The American
Museum of Natural History) Article VI (1937).

Bulletin of the Museum of Comparative Zoology,
Vol. LXVI, 3, 4; LXXIX, 9; LXXX, 13, 14; LXXXII, 1,
2, 3, 4, 5, 6.

Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg,
Vol. XIV-XVI (1937-8).

Bulletin du Museum National d'Histoire Naturelle,
Tome VIII, 6 (1936); IX, 1-6 (1937); X, 1-2 (1938).

Field Museum of Natural History,
Zoological Series Vols. XX, 27-31 (1937-8); XXII, 3 (1938).

Le Gerfaut. Fasc. 4 (1937); Fasc. 1-2, et spécial (1938).

Journal of Marine Research (Bingham Oceanographic Laboratory),
Vol. I, No. 1 (1937).

Journal of the Bombay Natural History Society,
Vols. XXXIX, No. 4 (1937); XL, 1, 2 (1938).

Journal of Federated Malay States Museum (Natural History),
Vol. XVIII, pt. 2 (1937).

Journal of Agricultural Research, Washington,
Vol. 55, No. 6 (1937).

Memoire della Societa Italiana di Scienze Naturali e del museo
civico di Storia Naturale di Milano, Vol. X, Fasc 11 (1937).

Mededeelingen van het Instituut voor Plantenziekten, No. 90
(1938).

Musée Royal d'Histoire Naturelle de Belgique,
a) Bulletin, Tomes XII (1936), XIII (1937), XIV (1938).
b) Memoire, Nos. 79-84 (1936-8).
c) Memoire 2nd série, Nos. 8-12 (1937).
d) Memoire hors série, Vols. II, 18, 19 (1937-8); V, 4
(1937).

Occasional Papers of the Boston Society of Natural History,
Vol. VIII, pp. 295-310 (1938).

Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia,
Vol. XC, pp. 27-30 (1938), pp. 109-111 (1938).

Proceedings of the New England Zoological Club,
Vol. XVII, pp. 1-7 (1938), pp. 45-47 (1938).

Proceedings of the Biological Society of Washington,
Vol. LI, pp. 25-26 (1938).

Records of the Indian Museum,
Vols. XXXIX, 3, 4 (1937).

Records of the Australian Museum, Vol. XX, No. 3 (1938).

Spolia Zeylonica, Vol. XXI, pt. 1 (1938).

Sitzungsberichte der Ges. Naturforschender Freunde zu Berlin (1937).

Science Museum Library, London, Weekly Bibliography of Pure and Applied Science,
Nos. 360-365 (1937), 366-406 (1938).

The Sarawak Museum and Library, Report for 1937.

The Hongkong Naturalist, Vol. VIII, Nos. 3-4 (1938).

The Philippine Journal of Science,
Vols. 63, No. 4 (1937); 64, Nos. 1-4 (1937); 65, Nos. 1-4 (1938); 66, Nos. 1-3 (1938).

The Smithsonian Institution, Annual Report 1937.

Treubia, Deel XVI, Af. 3 (1938).

The United States National Museum,
Bulletin, No. 166 (1937), No. 170 (1938).
Proceedings, Vols. 84 (1937), 85 (1937-8).
Report, for 1937.

Verhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Basel, Band XLVIII, 1936-1937.

1939.

Presented by the author unless otherwise stated :—

Adams (Adeline): *Childe Hassam*. Published by the American Academy of Arts and Letters, New York, 1938; 8°. pp. 136.
(From the American Academy of Arts and Letters, New York).

Andersen (Dines), Smith (Helmer): *A Critical Pali Dictionary* begun by V. Trenckner; Vol. I. part 9. Levin & Munksgaard, Copenhagen; 8°. pp. 379-426.
(From the Royal Danish Academy).

Boyce (Benjamin): *Tom Brown of Facetious Memory*. (Harvard Studies in English Vol. XXI). Harvard University Press, Cambridge Mass. (1939); 8°. pp. 214.
(From Harvard University).

Carpenter (C. R.): *A Survey of Wild Life Conditions in Atjeh, North Sumatra*, with special reference to Orang-Utang. A report prepared in co-operation with H. J. Coolidge, Jr., former Secretary of the American Committee for International Wild Life Protection, February 1938. Reprinted from

Communication No. 12 of the Netherlands Committee for International Nature Protection, Amsterdam (1938).

(From the Asiatic Primate Expedition).

Carpenter (C. R.): *Behaviour and Social Relations of Free Ranging Primates.* Reprinted from the Scientific Monthly (April 1939); pages 319-325.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Griswold (John A.): *Up Mount Kinabalu.* Reprinted from the Scientific Monthly, May and June 1939; pages 401-414 and 504-518. (From the Asiatic Primate Expedition).

Harada, (Sochito): *Chinese Dress and Personal Ornaments in the Han and Six Dynasties.* (The Toyo Bunko Ronso, Series A, Vol. XXIII.) From the Toyo Bunko, Tokyo (1938). (In Japanese).

ຈົ່ງກັດຂາໜີ (Kalyāṇī Inscriptions): ເວັງພົງຄວາດາຮສມຜວງສິກາຍຝ່າຍໃຫ້
ຄໍາຈົ່ງກັດຂາໜີ ທັນຄຳແປດເປັນກາຍໄທຢແກາຍາອັກຖະບັນຫອພະສຸດ
ພິມພໍ ໂຮງພິມພໍໄສກົມໆ ອ ກຽງເທິພ ອ ແລະ ກາຍໄທ ອ ຕາ ມີ ອັກຍຣ
ໂຮນັນ ສ ດ ມີ ອ ຕາ ມີ (ພຣະຍາສຸດຕິກາງບຽບຮອງໃຫ້).

ນາຍ ຮ. ແລກກາຕ໌: ປະນາລກກູ້ມາຍຮັ້ງຊາລທີ່ ອ ຈຸລສັກຮາຊ ໧ ພິມພໍຕານຈົບນັບ
ໜ່ວງຕຣາ ຕວງ ເລີ່ມ ໂ ຊົມ ດັນ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ ດັ່ງ
ສື່ອປະກອນວິຊາປະວັດຕາສຕ່ງກູ້ມາຍໄທຢເລີ່ມ ໂ ແລະ ເລີ່ມ ດ ໂຮງພິມພໍ
ອັກຍຣນິຕີ, ກຽງເທິພ ອ ພ.ສ. ແລະ ສະແວ.

Lowdermilk (W. C.), Wickes (Dean R.): *History of Soil Use in the Wu T'ai Shan Area.* A Monograph issued under the Auspices of the North China Branch of the Royal Asiatic Society, 1938, pp. 31.

North (Eric M.) Editor: *The Book of a Thousand Tongues;* being some account of the translation and publication of all or part of the Holy Scriptures into more than a thousand languages and dialects with over 1100 examples from the text. Harper and Brothers, New York, 1938, 4°. pp. 386.

(From Rev. R. O. Franklin).

Ogura (Shimpei): *A Study of the Humble and Honorific Forms in the Korean Language.* (The Toyo Bunko Ronso, Series A, Volume XXVI.)

(From the Toyo Bunko, Tokyo, 1938; in Japanese).

Sandground (J. H.): *A Redescription of Tetrapetalonema Digitata* (Chandler, 1929) comb. nov. a filariid parasite of Gibbon Apes, with an enumeration of its congeners. Reprinted from the Bulletin of Museum of Comparative Zoology, Dec. 1938; pp. 49-59.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Schultz (Adolph Hans): *The Relative Length of the Regions of the Spinal Column in Old World Primates*. Reprinted from the American Journal of Physical Anthropology, July-September 1938; pp. 22.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Schultz (Adolph Hans): *The Relative Weight of the Testes in Primates*. Reprinted from the Anatomical Record, Vol. 72, No. 3; pp. 387-394.

(From the Asiatic Primate Expedition).

Schultz (A. H.): *Genital Swelling of the Female Orang-Utan*. Reprinted from Journal of Mammalogy, August 1938, pp. 363-366.

(From the Asiatic Primate Expedition).

พระยาสุขุมดิการบวรวงศ์ (สมาน บันยารชุน): ประวัติมนต์อัญในสยาม โรงพิมพ์ขึ้นครรภ์ กรุงเทพฯ, พ.ศ. ๒๔๘๒. ๘๖° ๔ หน้า.

Suvatti, (Chote): *Molluscs of Siam*. Bureau of Fisheries, Bangkok, 1938; 8°. pp. 91 (Chun Cheong Press, Bangkok, 1938).

Telford (J. H.): *Handbook of the Lahu (Muhsu) Language and English-Lahu Dictionary* (Superintendent, Government Printing and Stationery, Rangoon, 1938). 8°. pp. 100.

(From the Publisher).

Thompson (Virginia): *French Indo-China*. The Macmillan Co., New York, 1937. 8°. pp. 516.

(From Mr. W. A. Zimmerman).

Wilson (Elkin Calhoun): *England's Eliza* (Harvard Studies in English Vol. XXI). Harvard University Press, Cambridge, Mass. 1939. 8°. pp. 479.

(From Harvard University).

Yosida (Sumio): *On the Qinauxu (Kenku-Syu)*. Published in 1593. By the Amakusa collegio of the Jesuit Mission in Japan (The Toyo Bunko Ronso, Series A, Volume XXIV). (From the Toyo Bunko, Tokyo, 1938; in Japanese).

II. PERIODICALS.

Presented:—

Bulletin of the South Seas Association, Vol. II, No. 1 (January 1939).
 China at War, Vol. II, No. 4 (April 1939).
 The China Journal, Vol. XXVIII, No. 4 (April 1938); Vol. XXX
 No. 3 (March 1939).
 Contemporary Japan, Vol. VIII, No. 1 (March 1939); No. 2 (April
 1939).
 Institut Océanographique de l'Indochine, Note 35 (Aout 1939).
 Literatuur-Overzicht voor de taal-, land- en volkenkunde en Ge-
 schiedenis van Nederlandsch-Indie voor het jaar 1937,
 Deel II.
 Madras Fisheries Department, Bulletin No. 27 (1938). Admini-
 stration Report for the year 1936-1937.
 National Research Council of the Philippines Bulletin, Nos. 16-
 22, (September-December 1938).
 National Research Council of Japan Report, Vol. II, No. 7 (April
 1937-March 1938).
 New Asia, An Organ of Oriental Culture and Thought, Vol. I.
 No. 3 (July-September 1939).
 Royal Survey Department, Bangkok, for 1936-1937.
 Transactions of the Natural History Society of Formosa, Nos.
 173-183 (1938); Nos. 184-189 (1939).
 Tien Hsia Monthly, Vol. VIII, part 1 (January 1938).
 Tokyo Gazette, Nos. 19, 20, 21 (January-February-March 1939).
 Watson Museum, Rajkot, Report for 1938-1939.
 ข่าวแพทฟ์ ปีที่ ๑๖ เล่ม ๔, ๑๒ (๒๕๘๙) ปีที่ ๑๗ เล่ม ๒, ๓ (๒๕๙๒)
 หนังสือพิมพ์ส่วนของโกรุสภากาชาดศรีษะ เล่ม ๑๖ ตอน ๕-๑๒ (๒๕๘๙-๒๕๙๒)
 เล่ม ๑๗ ตอน ๑-๒ (๒๕๙๒)
 ท่องเที่ยวสัปปดาห์ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓๐, (๒๕๘๙) ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (๒๕๙๒)
 ผลลงการสาธารณสุข เล่ม ๑๔ อันดับ ๑๐, ๑๒ (๒๕๘๑)
 เล่ม ๑๕ อันดับ ๑-๘ (๒๕๙๒)
 หนังสือพิมพ์คำราจ เล่ม ๕ ตอน ๑ (๒๕๘๒)
 สารสาสน์ ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑๐, ๑๑ ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๑ (๒๕๙๒)
 หนังสือพิมพ์สหกรณ์ ปีที่ ๑ เล่ม ๑, ๒, ๓ เมษายน-ธันวาคม ๒๕๘๒
 หนังสือพิมพ์ลูกเสือ เล่ม ๑๗ ตอน ๕, ๑๐, ๑๑ มกราคม (๒๕๙๒)

*Exchanged:—**A. General Section.*

Acta Orientalia, Vol. XVII parts 2, 3, 4 (1938-1939).

Annual Bibliography of Indian Archaeology for the year 1937, Vol. XII (Kern Institute).

Atti della Reale Accademia Nationale dei Lincei, Vol. IV, Fasc. 10 (1938).

Baesler-Archiv, Band XXI, Heft. 4 (1938); Band XXII, Heft. 1, 2, 3 (1939).

Bibliotheca Academiae Lugduno-Bataviae, Catalogus, Deel XLIV, XLV (1938); XLVI, XLVII (1939).

Bijdragen tot de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie, Deel 97, Heft 4 (1938); Deel 98, Heft 1, 2, 3 (1939).

Bulletin de la Société des Etudes Indochinoises, Tome XIII, No. 1, 2, (1938).

Bulletin of the School of Oriental Studies, London, Vol. IX, No. 4; Vol. X, No. 1 (1939).

Bulletin de l'Ecole Française d'Extrême-Orient, Hanoi, Tome XXXII Fasc. 2 (1932); Tome XXXVII Fasc. 1, 2 (1937).

Bulletin of the Colonial Institute of Amsterdam, Vol. II, Nos. 1-4 (1938-1939).

Bulletin of the Museum of Fine Arts, Boston, Vol. XXXVI, No. 218 (1938); Vol. XXXVII, Nos. 219-223 (1939).

Comptes Rendus des Séances du Conseil de Recherches Scientifiques de l'Indochine, Année 1938-1939.

The Geographical Journal, Vol. XCII, No. 6 (1938); Vol. XCIII, Nos. 1-6; Vol. XCIV, Nos. 1-4 (1939).

India Office Library, Report for 1938-1939.

Indian Art and Letters; Vol. 12, No. 2. (1938).

Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, London, 1st to 3rd Quarters (1939).

Journal of the Royal Asiatic Society (Malaya), Vol. XVI, parts 2, 3 (1938-1939).

Journal of the Royal Asiatic Society (Bengal), Letters—Vol. III, No. 2 (1937).

Journal of the Royal Asiatic Society (Bengal), Science—Vol. III (1937) and Vol. IV, part I (1938).

Journal of the Burma Research Society, Vol. XXVIII, parts 2, 3 (1938); Vol. XXIX, parts 1, 2 (1939).

Journal of the American Oriental Society, Vol. 58, No. 4, 1938 ;
 Vol. 59, Nos. 1-3, (1939).

Journal of the Federated Malay States Museum, Vol. XV, part 3
 (1939).

The Journal of the Indian Anthropological Institute, Vol. 1. Nos.
 1, 2 (1938).

Journal Asiatique, Tome CCXXIX, Oct.-Dec. (1937) ;
 Tome CCXXX, Nos. 1, 2 (1938).

Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut Jaarverslag, 1938.

Koninklijke Koloniaal Instituut te Amsterdam, Mededeeling
 No. XLVIII ; Afd. Volkenkunde No. 13.

Man. Vol. XXXIX, Nos. 1-183 (1939).

Ostasiatische Zeitschrift, Jahr 14, Heft 2-3, 4-5 (1939).

Rendiconti della R. Accademia Nazionale dei Linci, Vol. XIV,
 Fasc. 1-12, (1938).

Verhandelingen van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land-
 en volkenkunde en Nederlandsch-Indie, Deel II (1939).

Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, Band
 92, Heft 2, 3, 4 (1938); Band 90, Heft 1 (1939).

B. Natural History Section.

Atti della Società Italiana di Scienze Naturali e del Museo Civico
 di Storia Naturale di Milano, Vol. LXXVII, Fasc. 4 (1938) ;
 LXXVIII, Fasc. 1, 2, (1939).

Arkiv für Botanik, Band 29, Heft 2 (1939).

Arkiv für Zoologie, Band 30, Heft 3, 4 (1938-1939); Band 31,
 Heft 1 (1939).

Bollettino del Laboratorio di Zoologia Generale e Agraria,
 Vol. XXX, (1938).

Bulletin of the Bingham Oceanographic Collection,
 Vol. VI, Art. 6 (January 1939).

Bulletin of the American Museum of Natural History,
 Vol. LXXIV, Art. 6, 7 (1938); Vol. LXXV ; Vol. LXXVI,
 Art. 1, 2 (1939).

Bulletin of the Museum of Comparative Zoology, Vol. LXXXIII ;
 LXXXIV (1939); Vol. LXXXV, No. 1-7 (1938-1939); Vol.
 LXXVI, No. 1 (1939).

Bulletin du Jardin Botanique de Buitenzorg,
Série III Supplement Vol. I, Index (1938).
" " Supplement Vol. III, 1 (1939).
" " Supplement Vol. XVI, 2 (1939).

Bulletin du Musée Nationale d'Histoire Naturelle,
Tome X, No. 6 (1938); Tome XI, No. 1 (1939).

Bulletin of the Indian Museum, Vol. XL, Part I-IV (1938).

Field Museum of Natural History: (1) Zoological Series.
Vol. XIII, part XI (1938); Vol. XX, Nos. 35-37 (1938).
Vol. XXII, No. 4 (1938); Vol. XXIV Nos. 1-4 (1939).
Vol. XXVI (1939);
(2) Report Series; Report for the year 1938.

Journal of the Bombay Natural History Society,
Vol. XL, No. 3, 4 (1938-1939).

Journal of the Federated Malay States Museum.
(Natural History) Vol. XVIII, pt. 3 (1938).

Le Gerfaut, Fasc. 3, 4 (1938); Fasc. 1, 2 (1939).

Musée Royal d'Histoire Naturelle de Belgique,
Memoire No. 85 (1938); Memoire 2nd Série, Fasc. 14, (1938);
Hors Série, Vol. III, No. 19 (1938).

Nova Acta Regiae Societatis Scientiarum Upsaliensis, Série IV,
Vol. II, No. 3 (1938).

Occasional Papers of the Boston Society of Natural History,
Vol. VIII, pp. 311-332 (1939).

Proceedings of the Boston Society of Natural History,
Vol. 41, Nos. 6, 7 (1939).

Records of the Indian Museum, Vol. XL, parts 1-4 (1938);
Vol. XLI, parts 1, 2, 3 (1939).

Records of the Australian Museum, Vol. XIX, No. 8 (1938);
Vol. XX, Nos. 1-4 (1939).

The Australian Museum, Memoire, Vol. VII (1939).

Spolia Zeylonica, Vol. XXI, pt. 2 (1939).

Science Museum Library, London; Weekly Bibliography of Pure
and Applied Science, Nos. 407-418 (1938); Nos. 419-454
(1939).
Bibliographical Series No. 440, 441, 447, 450, 467, 493 (1939).

The Sarawak Museum, Report for 1938.

The Hongkong Naturalist, Vol. IX, Nos. 1-4 (1938-1939).

The Philippine Journal of Science,

Vol. 66, No. 4; Vol. 67, Nos. 1-4 (1938);
Vol. 68, Nos. 1-4; Vol. 69, Nos. 1-4; Vol. 70, No. 1 (1939).
Treubia, Deel XVI, Heft 4 (1938); Deel XVII, Heft 1 (1939)
The United States National Museum, Bulletin Nos. 171-174 (1939);
Proceedings Vol. 85 (1938); Vols. 86, 87 (1939); Report
for 1938.
Verhandlungen der Naturforschenden Gesellschaft in Basel, Band
XLIX (1937-1938).
Zoological Survey of India, Report for the years 1935-1938.

ANNUAL REPORT FOR 1939.

THE COUNCIL.

The Council for 1939 was composed as follows:

Major Erik Seidenfaden	<i>President</i>
H. H. Prince Dhani Nivat	
R. Lingat	
Phra Arj Vidayakom (Dr. Geo. B. McFarland)	<i>Vice-Presidents</i>
Phya Indra Montri (Mr. F. H. Giles)	
R. Adey Moore	<i>Hon. Secretary</i>
H. H. Prince Bidyalankarana	
J. Burnay	
Rev. Father L. Chorin	
E. Healey	<i>Hon. Architect</i>
H. H. Prince Varnvajdyakara	
Phya Srishtikar Banchong	<i>Hon. Librarian</i>
U. L. Guehler	
H. S. H. Prince Sakol Varnakara Varavarn	
Phya Sarasasatra Sirilaksana	
J. E. Davies	<i>Hon. Editor, Journal</i>
J. T. Edkins	<i>Hon. Treasurer</i>
Dr. R. L. Pendleton	
Dr. J. de Campos	<i>Leader, Travel Section</i>
Dr. A. Viehoever	<i>Leader and Hon. Secretary</i>
	<i>N. H. Section and Hon. Editor, N. H. Supp.</i>

The annual general meeting was held on February 22nd when the President, Major Erik Seidenfaden, who was re-elected, referred to the fact that the collection of tribal dresses had been handed to the National Museum and was on view there. The number of lectures

in 1938 had been fewer than in 1937 ; and the Natural History Section had had a quiet year. He also acknowledged the kindness of H. S. H. (now H. H.) Prince Varnvaidyakara Varavarn in helping the Society by translating the rules into the Thai language. A tribute was also paid to the invaluable assistance rendered to the Society by Phya Indra Montri, a former president and a member for thirty-five years.

Mr. C. J. House, former Honorary Treasurer of the Society, was unanimously elected a Corresponding member, in recognition of his services to the Society.

On the 31st December, 1939, the membership was as follows :—

Honorary	Corresponding	Life	Ordinary	Associate	Free
18	11	4	147	16	4

making a total of 200, as compared with 186 in 1938 ; 171 in 1937 ; 176 in 1936 ; and 171 in 1935. The rise is due to the election, during the year, of one corresponding member and fifteen ordinary members against the resignation of two associate members.

PUBLICATIONS.

Volume XXXI, Part I, of the Journal was issued in March 1939, and Part II in December 1939, the former including an article on "Early trade relations between Denmark and Siam," by H. H. Prince Dhani Nivat and Major Erik Seidenfaden ; and the latter, an article on "A French Garrison at Bangkok in 1687-1688" by Mr. E. W. Hutchinson. The Journal was edited by Professor J. E. Davies.

The Natural History Supplement, Volume XII, No. I, was issued in December 1939, under the Editorship of Dr. Arno Viehoever, who succeeded Mr. U. L. Guehler (resigned) as Leader of the Natural History Section and Editor of the Supplement. This volume comprises 170 pages and deals mainly with the many lectures delivered before the Society and also includes articles on "Early Botanists in Thailand" by Dr. A. F. G. Kerr, and Thai Earthworms by Professor G. E. Gates. The volume is divided into four sections : Exploring and explorers of plant life ; Development of soil and land resources ; Records of animal life ; Progress in human and animal welfare.

The question of printing a number of articles in the Thai language, on the suggestion made in Penang to Professor J. E. Davies by H. R. H. Prince Damrong, was considered by the Council, which

adopted it in principle, and expressed the hope that the Editorial Committee would be able to publish a part of the Journal in the form desired.

MEETINGS.

Ten lecture meetings were held during the year, and also the Annual General Meeting.

The lecture meetings were as follows :

January 11th :—Rev. K. L. Reichelt, ph. D., of Tao Fong Shan, Hongkong, on “Buddhist and Christian viewpoints on some of the Fundamental Religious Ideas.”

January 16th :—Rev. Father Henri Bernard, s. J., on “Les Essais de Modernisation occidentale du Siam avant Constance Phaulkon.”

February 3rd :—Dr. R. L. Pendleton, on “Inter-relations of Agriculture and Forestry in Siam.”

February 24th :—Professor Dr. Baron Egon von Eickstedt, on “Some racial problems in Further India.”

May 11th :—Dr. M. Oberdoffer, on “Leprosy in Siam.”

June 16th :—Dr. Arno Viehoever, F. C., ph. D., phar. D., on “Natural Treasures and their Utilization.”

July 28th :—Dr. J. de Campos, on “Thailand in the 16th Century and the early studies of its Cartography.”

August 18th :—Mr. Ambrose Pratt, on “The Value of Wild Life.”

November 17th :—Dr. Svasti Daengswang, on “The life-story of the Tua Chid, common parasitic round-worm.”

December 15th :—Dr. R. L. Pendleton, on “Soils of Thailand—the Foundation of Our Wealth.”

EXCURSIONS.

At the meeting of the Council on January 4th, the details of proposed excursions to Ayudhya, Sukothai, Sawankalok, Prabat and Angkor were considered, and deferred owing to the absence of the leader of the Travel Section. But on May 7th, an excursion was made to the excavations at Nakon Pathom and this was thoroughly enjoyed by all who took part in it. Dr. J. de Campos, the leader of the Travel Section, was in charge of the party.

PRESERVATION OF WILD LIFE.

The President, who was authorized by the Council to approach H. E. Phya Phahon in order to solicit his assistance for promulgation

of a law for preservation of the life of the rare animals of this country, reported on July 5th that he had had an interview with His Excellency who had promised to give his aid to this end. His Excellency showed keen interest in, and sympathy with the work of the Society.

CRAIB'S FLORAE.

The statement of cost, and income, of Craib's *Florae Siamensis Enumeratio* showed a loss of Tcs. 2,487.23, as at December 31st, 1938, and a sub-committee consisting of Phya Indra Montri, Dr. Geo. B. McFarland, and Mr. J. Burnay, was appointed to review the whole position of the Society's attitude in regard to this work, and to make suggestions and proposals for a larger circulation. The report of the sub-committee was subsequently circulated to members and adopted. It was decided that Dr. Kerr should receive free copies in future of every part edited or prepared by him.

It was reported by the Hon. Librarian that several of the recommendations made by the President after studying the report had been attended to. Other points noted were:

- (a) That the Society had copyright in its publications.
- (b) That Dr. Kerr would arrange for a more uniform size of each part of Craib.
- (c) Stock books had been established.

A letter was also sent to Dr. Kerr to the effect that the Council was prepared to continue the publication of *Florae Siamensis Enumeratio* in parts of not more than one hundred pages each.

The sub-committee were thanked for their work.

GIFT OF JOURNALS.

The Council decided to present continuing volumes of the Society's journals to the Chulalongkorn University.

SOCIETY'S DELEGATES.

At the invitation of the Sixth Pacific Science Congress, sent through H. E. Mr. Edwin L. Neville, the American Minister, Dr. R. L. Pendleton, was elected to represent the Society at that Congress, and did so very efficiently.

An invitation to attend the Congress of Genetics in Edinburgh in August was directed to be sent to Dr. A. F. G. Kerr in the hope that he would be able to attend. He was, however, unable to do so and the inability of the Society to send a delegate was intimated to the Congress Secretary.

PHYA INDRA'S BIRTHDAY.

An address was presented to H. E. Phya Indra Montri in commemoration of his seventieth birthday and in recognition of all he had done for the Society.

The address was drawn up by the President, signed by all the members of the Council, and engrossed by Mr. Edward Healey, the Honorary Architect, who was thanked for his beautiful work.

LIBRARY ACCOMMODATION.

In the course of the year a sectional cupboard, as an extension to the library accommodation, was purchased at a cost of Tba. 32.

CHANGE OF NAME.

At the meeting of the Council on September 6th it was unanimously agreed to change the name of the Siam Society to the Thailand Research Society. This was confirmed at a general meeting held on November 17th, 1939. It was also agreed that the Thai name of the Society should be สมาคุณค้นวิชาประทัย (Samakom Khon Vicha Prathet Thai).

THE FAULCON PAPERS.

The President was asked to reply to Mr. E. W. Hutchinson's application regarding the publication of the Faulcon Papers that in view of all the circumstances the Society did not see their way to undertake publication but very gladly gave him permission to reproduce anything which had been published in the Society's Journal on this subject.

RESIGNATIONS.

During the year Mr. W. Zimmerman resigned from the Council; and Mr. U. L. Guehler, from the position of Leader and Honorary Secretary of the Natural History Section and Editor of the Supplement. Both were thanked for the services they had rendered to the Society.

H. H. PRINCE VARNVAIDYAKARA.

A letter of congratulation on behalf of the Society was sent to H. H. Prince Varnvaidyakara member of the Council, on his promotion in Royal rank.

MEMBERSHIP SUB-COMMITTEE.

With a view to enlarging the membership of the Society the following sub-Committee was formed: H. H. Prince Varnvaidyakara, Dr. Geo. B. McFarland, Professor J. E. Davies and Dr. Arno Viehoefer.

THE SOCIETY'S BUILDING.

The question of letting the Society's home for meetings of outside bodies was considered and, as the Council felt that this might render the Society liable to taxation at the hands of the revenue authorities, it was thought that before reaching a decision the authorities should be consulted.

DR. BERNATZIK'S BOOK.

The Council decided that the translation of Dr. Bernatzik's book relating to the Pi Tong Liang, from German, should not be undertaken. An exhaustive and sympathetic review of the book had been written by Mr. E. W. Hutchinson, which was due to appear in an early number of the Journal.

ACCOUNTS.

Mr. J. T. Edkins has acted as Honorary Treasurer and as such done valuable work throughout the year. He has also checked the Society's stocks of Journals—over thirty volumes—and the stocks of Natural History Supplements, Craib's *Florae* and other publications of the Society.

Statement of Receipts and Expenditure for the year 1939.

	Receipts.	Baht Stgs.	Expenditure.	Baht Stgs.
To balance brought forward from 1938	...	839.22	<i>Home's maintenance.</i>	Baht 396.00
<i>Subscriptions.</i>			Wages of Caretaker	" 86.67
Ordinary Members	1937	Baht 25.00	Insurance	" 77.20
do.	1938	" 100.00	Light and Fans	" 17.25
do.	1939	" 2,750.00	Water	" 64.67
do.	1940	" 150.00	Sundries	" 100.00
Associate Members	...	" 5.00	Sinking Fund for Repairs	741.79
Life Members	...	" 30.00		
Subscriptions in Suspense	...	" 13.33		
<i>Sales of Publications.</i>		3,093.33	<i>Library & Stocks of Publications.</i>	
Journal of the Society	...	" 379.62	Wages of Clerk	360.00
Natural History Supplement	...	" 159.00	Book-binding	69.50
Mon Dictionary	...	" 19.80	Insurance	60.09
Ie May's "Coinage of Siam."	...	" 11.70	Book Purchase Fund	100.00
Sales in Suspense	...	" 175.92		
<i>Sundry d/c/s.</i>		744.04	<i>Secretarial & Editorial</i>	
Bank Interest	...	" 13.92	Postage—Hon. Treasurer	24.14
Donations	...	" 1.50	—General & Hon. Secretary	308.65
	...		Hire P. O. Box	20.00
	...		Printing Journal	1,123.00
	...		" Natural History Supp.	857.50
	...		" Authors' Separates	127.50
	...		" General (& Stationery)	145.45
	...		Wrapping & Addressing	17.04
				2,623.28
<i>Sundry d/c/s.</i>				
Emergency Expenses (u/c White Ant Extermination)				100.00
Exchange Adjustment				1.57
By Balance at Bank forward to 1940				635.78
				Tes. 4,692.01
Baht		4,692.01		

ANNUAL REPORT

Statement of Reserve Fund.

To Balance brought forward from 1938	...	...	Baht	4,631.74	By Deficit for 1939 of Craib's Flora a/c	...	...	...	Baht	149.90
" Interest to 21/12/39	...	...	"	185.17	" Balance forward to 1940	...	...	...	"	4,867.01
			Baht	4,816.91					Baht	4,816.91

Statement of Reserve "A" a/c.

To Sinking Fund for Repairs	...	...	Baht	100.00	By Balance at Bank forward to 1940	...	...	...	Baht	200.00
" Book Purchase Fund	...	...	"	100.00					Baht	
			Baht	200.00					Baht	200.00

Statement of Craib's Flora a/c.

To Cost of Printing Vol. II, Part 5.	...	...	Baht	455.00	By Sales	...	...	...	Baht	305.10
			"		" Balance transferred to Reserve Fund a/c	...	...	...	"	149.90
			Baht	455.00					Baht	455.00

Examined and found to agree with the books and vouchers.

J. H. W. MARSHALL,
Hon. Auditor.

Subscriptions outstanding.

1935	Baht	50
1936	"	75
1937	"	150
1938	"	275
1939	"	475
	Baht	1,025

Number of Members as at 31st December 1939.

Honorary	18
Corresponding	...
Life	11
Ordinary	4
Associate	147
Free	16
	4
	200

J. T. EDDINS,
Hon. Treasurer

Bangkok, 10th January 1940.

FULL LIST OF MEMBERS OF THE THAILAND RESEARCH SOCIETY.
ON JULY 31ST 1940.

Patrons	...	His Majesty King Ananda Mahidol of Thailand.
		His Majesty King Prajadhipok, Virginia Water, Surrey, England.
Vice-Patrons	...	H. R. H. Prince Aditya Dibabha, The President of the Council of Regency.
		H. R. H. Prince Damrong Rajanubhab, 206 Cinnamon Hall, Kelawei Road, Penang.
Honorary Presidents	...	H. R. H. the Prince of Nagara Svarga, Nylandweg 130, Bandoeng, Java.
		H. E. Major-General Luang Pibulasongkram.
Hon. Vice-President	...	H. E. Rear-Admiral Luang Sindhu Songkramchai.

HONORARY MEMBERS.

H.H. Prince Bidyalankarana	Pramuan Road.
E. C. Stuart Baker	... 6 Harold Road, Norwood, London, England.
G. Coedès	... Ecole Française d'Extrême-Orient, Hanoi, French Indochina.
Miss E. S. Cole	... 2217 Jule Street, St. Joseph, Mo., U. S. A.
W. Credner	... Kugelmullerstrasse 22, Munich, 38, Germany.
H.E. Sir J. Crosby, K.B.E., C.I.E.	The British Legation.

W. A. Graham	...	...	Plush Manor, Piddletrenthide, near Dorchester, England.
Count Gyldenstolpe	...	...	Royal Natural History Museum, Stockholm, Sweden.
J. Homan van der Heide	...	...	Bemmel, Holland.
C. Boden Kloss	...	...	2 Holbein House, Sloane Square, London, S. W. England.
K. Kuroita	...	...	The Oriental Library, Tokyo, Japan.
R. S. le May	...	...	7 Potstead Road, Oxford, England.
H. Parmentier	...	...	Pnompenh, French Indochina.
H. E. Bishop R. M. J. Perros	...	...	Assumption Cathedral.
Malcolm Smith	...	...	Lane End, Putney, London, England.
Paul Tuxen	...	...	The University, Copenhagen, Denmark.
Sir Walter Williamson, C. M. G.	...	...	c/o Lloyd's Bank, 6 Pall Mall, London, S. W. 1, England.

CORRESPONDING MEMBERS.

C. J. Aagaard	...	...	" Frederikshof," Hadsund, Jutland, Denmark.
A. Cabaton	...	...	c/o Ecole Nationale des Langues Orientales, Paris, France.
C. J. House,	...	...	31 Wood Road North, Old Trafford, Manchester.
W. R. S. Ladell	...	...	c/o West Indies Sugar Co., Ltd., Frome, Grangehill P. O., Jamaica, B. W. I.
J. Michell	...	...	2 Oakhill Road, Beckenham, Kent, England.
W. Nunn	...	...	Gillgrass, Gosforth, Cumberland, England.
P. Petithuguenin	...	...	74 Rue St. Lazare, Paris, France.
Conte F. L. Pulle	...	...	R. Università, Bologna, Italy.
C. A. S. Sewell	...	...	Birchington, Kent, England.
H. McCormick Smith	...	...	1209 M. St. N. W., Washington, D. C., U. S. A.
H. Warington Smyth, C.M.G.	...	...	Calamansac, Falmouth, England.

LIFE MEMBERS.

E. W. Hutchinson	...	Chiengmai.
E. R. James	...	Harvard University, Cambridge, Mass., U. S. A.
A. F. G. Kerr	...	Street House, Hayes, Kent, England.
Phya Pradibaddha Bhubal		Klong Toi.

ORDINARY MEMBERS.

Agriculture and Fisheries,

Department of ... Director-General, The, Maha Chai Road.

Anuman Rajadhon, Phya The Fine Arts Department.

Anusasna, Phya ... Petchaboon Palace.

Anuvat Vawaraksh, Phya Timber Revenue Station, Paknampoh.

Arts & Sciences, Faculty of Chulalongkorn University.

Ayuraved Vichakshana,

H. E. Phya ... Thatched House, Klong Toei.

Bain, W. ... Chiengmai.

Bangkok Christian College Pramuan Road.

Banque de l'Indochine ... Oriental Avenue.

Bastholm, S. ... Christiani & Nielsen (Thai), Ltd.

Becker, J. N. ... The Close, 36 Silverdale Road,
Eastbourne, Sussex.

Bibliothèque Royale du

Cambridge ... Pnompenh.

Björling, O. ... c/o East Asiatic Co., Ltd.

Boribal Buribhand, Luang Division of Archaeology.

Bovo, Mons. G. ... Italian Consul-General, Italian Legation.

Brändli, H. ... Poste restante, Lugano, Switzerland.

Brionval, Jean ... French Legation.

Bruun, J. ... Menam Motor Boat Co., Ltd.

Brown, J. H. ... Thai Industries (1932), Ltd.

Buchanan, A. R. ... The Borneo Co., Ltd., Chiengmai.

Burnay, J. ... c/o P. Clerc Esq., Singapore.

California, University of ... Berkeley, Cal., U. S. A.

Cambiaso, S. ... Dept. of Public & Municipal Works.

Cambridge University

Library ... Cambridge, England.

Campos, J. J. de ...	...	Portuguese Consul.
Central Library ...	...	Chulalongkorn University.
Chakrabongs,		
Mom Elizabeth	...	Tha Tien Palace.
Chakrapani, Luang	...	853 Sri Vieng Road.
Chaloem Puranananda	...	Pasteur Instisute.
Chapman, J. Holbrook	...	The American Legation.
Charan Rogvicharn, Phra		Red Cross Society.
Charyakul, Luang	...	Thai Electric Corporation, Ltd.
Chorin, Rev. Father L.	...	Assumption College.
Chuang Kasetra		
Silapakara, Phra	...	Department of Agriculture & Fisheries.
Chula Chakrabongs,		
H. R. H. Prince	...	Tha Tien Palace.
Collins, M. B. E., Mrs. E.	...	Poh Yome Road.
Coppé, L.	...	Allai Road, 60, off Suriwongse Road.
Coultas, W. W.	...	British Legation, Bangkok.
Crolla, H. E. Mons. Guido.		Italian Legation.
Dancer, W.	...	Chulalongkorn University.
Daruphan Pitak, Phya	...	Forest Department.
Davies, J. E.	...	Suriwongse Road.
Devawongs, H. H. Prince		Bejrapuri Road.
Dhani Nivat, H. H. Prince		Bejrapuri Road.
Diskul, H. S. H.		
Prince Ajavadis	...	Thai Electric Corporation, Ltd.
Doll, W. A. M.	...	Ministry of Finance.
Dupont, Pierre	...	26 Bd. Casseau, Hanoi.
East-Asiatic Economic		Toyo Building, Uchi-Saiwai-cho,
Research Bureau	...	Kojimachiku, Tokyo, Japan.
Edkins, J.	...	Hongkong & Shanghai Bank.
Ellis, A. G.	...	Elm Ave. & 4th St., Broadmoor
		Colorado Springs, Col.
Endahl, C. V.	...	Thai Electric Corp. Ltd.
F. M. S. Museums	...	Kuala Lumpur, F. M. S.
Fine Arts Department, The		Bangkok.
Fisher, J. M.	...	British Legation.
FitzGerald, G. de la P. B.		The Hongkong & Shanghai Bank.
Forest Department, The ...		Bangkok.
Forno, E.	...	Corso Gabbetti 9, Torino (107), Italy.

Franklin, Rev. O.	...	American Bible Society.
French Legation, The	...	Bangkok.
Fuhrhop, W.	...	Windsor & Co.
Gairdner, K. G.	...	Thai Vathana Panich Co., Ltd., Asdang Road.
Garrett, H. B. G., M. C.	...	Chiengmai.
Gee, C. D.	...	Velmead Cottage, Fleet, Hants, England.
Georges-Picot, W.	...	c/o French Embassy, Peking, China.
German Club, The	...	Sathorn Road.
Gerson, H.	...	Gerson's Furniture Store.
Gotschlich, E.	...	The Bangkok Dispensary.
Green, D. S.	...	Division of Statistics.
Grut, Commdr. W. L.	...	Assebakken Birkerød via Copenhagen, Denmark.
Guehler, U.	...	B. Grimm & Co.
Guyon, R. C.	...	Tan Nguan Suay Lane.
Hanhart, J. K.	...	B. Grimm & Co.
Hartmann, L. G., Lt.-Col.		The British Legation.
Hartmann, Mrs. L. G.	...	The British Legation.
Healey, E.	...	Thai Vathana Panich, Rajadamri Road.
Hermet, P.	...	French Dispensary.
Hjartved, J. A.	...	Thai Electric Corporation, Ltd.
Holt, J. R.	...	Meklong Railway Co., Ltd.
Indra Montri, Phya	...	Rajaprarob Road.
Jaiyanta, H. S. H. Prince		
Viwat	...	Ministry of Finance.
Jaiyos Sompati, H. E. Phya		Chartered Accountant, B. M. C. Building.
Japanese Legation The	...	Rajaprarob Road.
Jayanâma, H. E. Direek	...	Ministry of Foreign Affairs.
Jolamark, Phya	...	Department of Agriculture.
Kann Rasmussen, A.	...	Christiani & Nielsen (Thai) Ltd.
Karpeles, Mlle. S.	...	Bibliothèque Royale du Cambodge, Pnompenh.
Kayser, Sv.	...	Christiani & Nielsen (Thai), Ltd.
Klein, Dr. Hans	...	Chulalongkorn University.
Kneedler, W. H.	...	Chiengmai.
Knox, E. I.	...	McFarland Typewriter Co., Ltd.
Knudtzon, J.	...	The Thai Electric Corp., Ltd.
Labanukrom, H. E. Dr. Toa		Dept. of Science.

Laming, Mrs. R. C.	...	Rama VI Road.
Lawson, K. A.	...	Pan Road.
Le Count, W. K.	...	The Thai Commercial Bank.
Lechner, H. E. Mons. C. W.		The Netherlands Legation.
Leipzig University Library		Beethovenstrasse 6, Leipzig, Germany.
Lépessier, H. E. Mons. P.		French Legation.
Letts, L. E. C.	...	Henry Waugh & Co., Ltd.
Lingat, R.	...	Appeal Court.
Losch, O.	...	German Legation.
Malakul, M. L. Pin	...	Chulalongkorn University.
Manava Raja Sevi, H. E. Phya	...	Sathorn Road.
Manfredi, E.	...	Cole Avenue, Bang Kapi.
McFarland, G. B.	...	Holyrood, Sathorn Road.
Manjikul, Ariant	...	Department of Agriculture.
Medicine, The Faculty of		Chulalongkorn University.
Mitrakarm Raksa, Phra		c/o Min. of Foreign Affairs.
Moore, R. Adey	...	The Bangkok Times Press, Ltd.
Mundie, W. H.	...	The Bangkok Times Press, Ltd.
Nielsen, Axel	...	The East Asiatic Co., Ltd.
Neilson Hays Library	...	Suriyavongs Road.
Neville, H.E. the Hon. E. L.		Department of State, Washington.
Oakley, T. C.	...	Windmill Road.
Pananuchorn, Phya	...	Forest Department.
Pendleton, R. L.	...	Department of Agriculture.
Perkins, E. A.	...	Thai Consul, P. O. Box 760, Manila, Philippine Islands.
Pichon, Colonel L.	...	French Legation.
Piere Hoon.	...	Bangrak Health Centre, Dept. of Public Health.
Pistono, F.	...	City Engineer's Office.
Planterose, Remy de	...	Legislative Council.
Plion, R.	...	French Legation.
Prem Purachatra, H. H. Prince	...	Chulalongkorn University.
Princeton University Library	...	Princeton, N. J., U. S. A.
Public Health, Dept. of	...	Bangkok.
Rajadham Nides, Phra	...	2678 Rama I Road.

Raksa Naves, Luang ...	Luang Raksa & Co.
Rangoon University Library	Rangoon, Burma.
Rangsit, H. S. H.	
Prince Sanit P. ...	48 Neumühlequai, Zurich, Switzerland.
Recherches Agronomiques de l'Indochine, Institute des	Hanoi, French Indochina.
Reeve, W. D.	Customs Department.
Richard, J.	Thai Electric Corporation, Ltd.
Riem Virajjaphak, Phra ...	Ministry of Foreign Affairs.
Rivett-Carnac, D. C. M. ...	Chulalongkorn University.
Rossiter, E. W.	Burma Civil Service, Myitkyina, Burma.
Salyavedya, Col. Phra ...	Phya Thai Military Hospital.
Sarasasta, Phya	off Rama IV Road.
Saroj, Phra	Department of Fine Arts.
Schaller, R.	Hamburg-Thai Company.
Schmidt, W. Dr.	Windsor & Co.
Scholtz, H. F.	International Engineering Co., Inc.
Schreiber, F.	General Post Office, Poste Restante, Bangkok.
Schweisguth, P.	Credit Foncier de l'Indochine, Saigon.
Science, Department of ...	Director-General, The
Scientific Section, The ...	"Bayer" Distributors, Mentzel & Co., Pratu Samyot.
Scientific Section, The ...	Red Cross Society of Thailand.
Segaert, H. E. Mons. H. ...	The Belgian Legation.
Sehested, Steen, ...	Kuala Lumpur, F. M. S.
Seidenfaden, Major E. ...	148 Phya Thai Road.
Siegenthaler, W.	Diethelm & Co., Ltd.
Simpson, K. H.	The Borneo Co., Ltd., Singapore.
Siribaed, Luang	Department of Public Health.
Sonakul, H. S. H.	
Prince Rajada	Ministry of Public Instruction.
Sparrow, J. W. G. ...	Sathorn Road.
Sri Dharmadhikes, H. E.	
Chao Phya	Silom Road.
Srishtikarn Banchong, Phya	Military Medical College, Lopburi.
Steenstra-Toussaint,	
A. J. D.	The Netherlands Legation.
Streatfeild, W. C. ...	The Bombay Burmah Trading Corp., Ltd.

Strømme, O. L.	...	Windmill Road.
Stuart, F. H.	...	British Legation.
Swanson, James	...	Bangkok Dock Co., Ltd.
Taihoku Commercial College	...	Taihoku, Taiwan.
Thavil, Luang	...	Göttsche Road.
Thode, J.	...	B. Grimm & Co.
Thomas, H. E. Dr. W.	...	The German Legation.
Thongyai, Dr. Chakra Thong		Dept. of Agriculture & Fisheries.
Varnvaidyakara, H. H. Prince	...	Ministry of Foreign Affairs.
Vest, Aage	...	Christiani & Nielsen (Thai), Ltd.
Vichit Vadakarn, H. E. Luang	...	Department of Fine Arts.
Viehhoever, A.	...	Dept. of Science.
Voravarn, H. S. H. Prince Sakol	...	Adviser, Ministry of the Interior.
Wattana Wittaya Academy		Bang Kapi.
Watts, G.	...	The Borneo Co., Ltd.
Wester, Junr., J. D.	...	International Engineering Co., Inc.
Wells, Rev. Kenneth E.	...	American Presbyterian Mission, Chiengmai.
Whittington, R.	...	The British Legation.
Winit Wanadorn, Phya	...	Forest Department.
Withers, F. W.	...	Chulalongkorn University.
Y. M. C. A., Bangkok	...	Vorachakr Road.
Zieler, Idor	...	East Asiatic Co., Ltd.
Zimmerman, W. A.	...	Y. M. C. A., Vorachakr Road.

FREE MEMBERS.

Boher, Rev. Father E.	...	c/o Major E. Seidenfaden, 148 Phya Thai Road.
Deignan, H. C.	...	Division of Birds, U. S. National Museum, Washington D. C., U. S. A.
Hilaire, Rev. Brother	...	Assumption College.
Irwin, Rev. R.	...	454 W. Seventh Street, Claremont, Cal., U. S. A.

ASSOCIATE MEMBERS.

Balankura, Chamkad	...	Sirisat School, Siphya Road.
Bodhibhakti, Prabandha	...	3266 Lang Talat Noi.

Boonkham, Chuan	...	452 Klong Bang Plad, Dhonburi.
Bunnag, Kliow	...	Department of Science.
Chancharoen, Boon Song		1813 Phya Phipat Kosa Lane.
Chandravongs, Ua	...	Headmaster, Satri Rajinutis, Udorn Dhani.
Jayabongse, Chainras	...	Municipal Works.
Kusuma na Ayudhya, Tuak		Udorn Bidyanukul School, Udorn Dhani.
Kiartibutr, Prasiddhi	...	1830 Lang Krom Chao Ta.
Kunjor, Mom		
Luang-ying Bunlúa	...	Preparatory School, Chulalongkorn University.
Ladqli, Prachuab	...	Tilleke & Gibbins.
Mangalapruk, Kia Hui	...	367 Siphya Road.
Ratawasahla, Kan	...	Bureau of Designs, Public Works Division, Krungdeb Municipality.
Rochana Purananda, Pue		Department of Science.
Sakuntasut, Bongs	...	1271 Ban Moh Road.
Sivasriyananda, Vid	...	Chulalongkorn University.
Svastikul, M.R., Sumanajati		493 Petchaburi Road.
Svetasreni,		
Miss Samruay	...	110 Asoka Road, Bang Kapi.
Tuyanonda, Siri	...	Dept. of Science.

MEMBERSHIP ON JULY 31, 1940.

Ordinary	...	...	181
Life	...	...	4
Corresponding	...	...	11
Honorary	...	...	17
Associate	...	...	19
Free	...	...	4

236

All addresses are in Bangkok unless otherwise stated.

[Published for the Thailand Research Society by J. E. Davies,
Editor, and printed by W. H. Mundie, at the Bangkok Times printing
office, 593 Hongkong Bank Lane, Bangkok, in September, 1940.]

ເລີ່ມ ຕັກ ການ ໂ

ຕຸລາຄມ ແຊະຕ

ວາງລ່າຮ

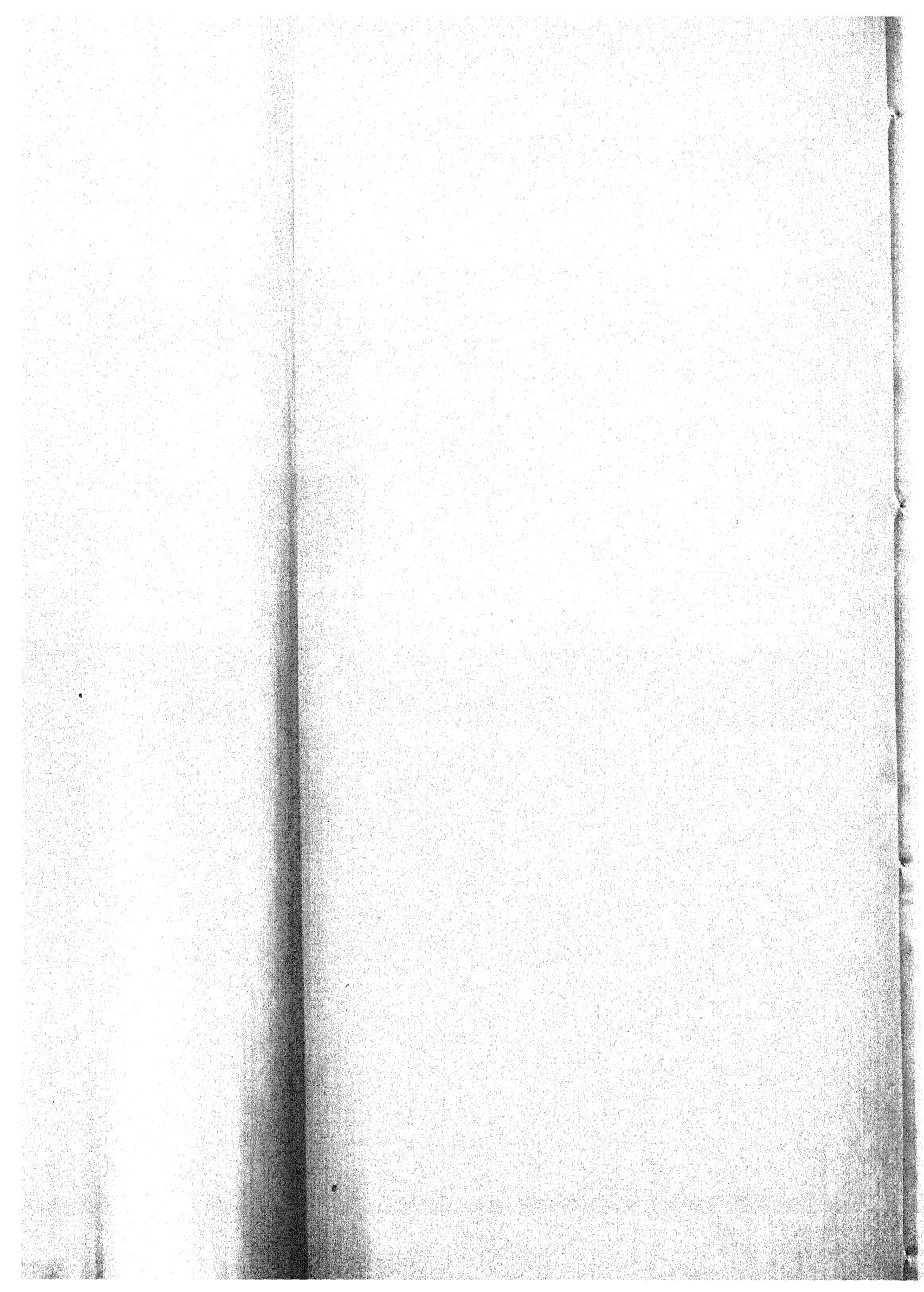
ແໜ່ງ

ສໍານາຄມຄັນວິຊາປະເທດໄທຍ

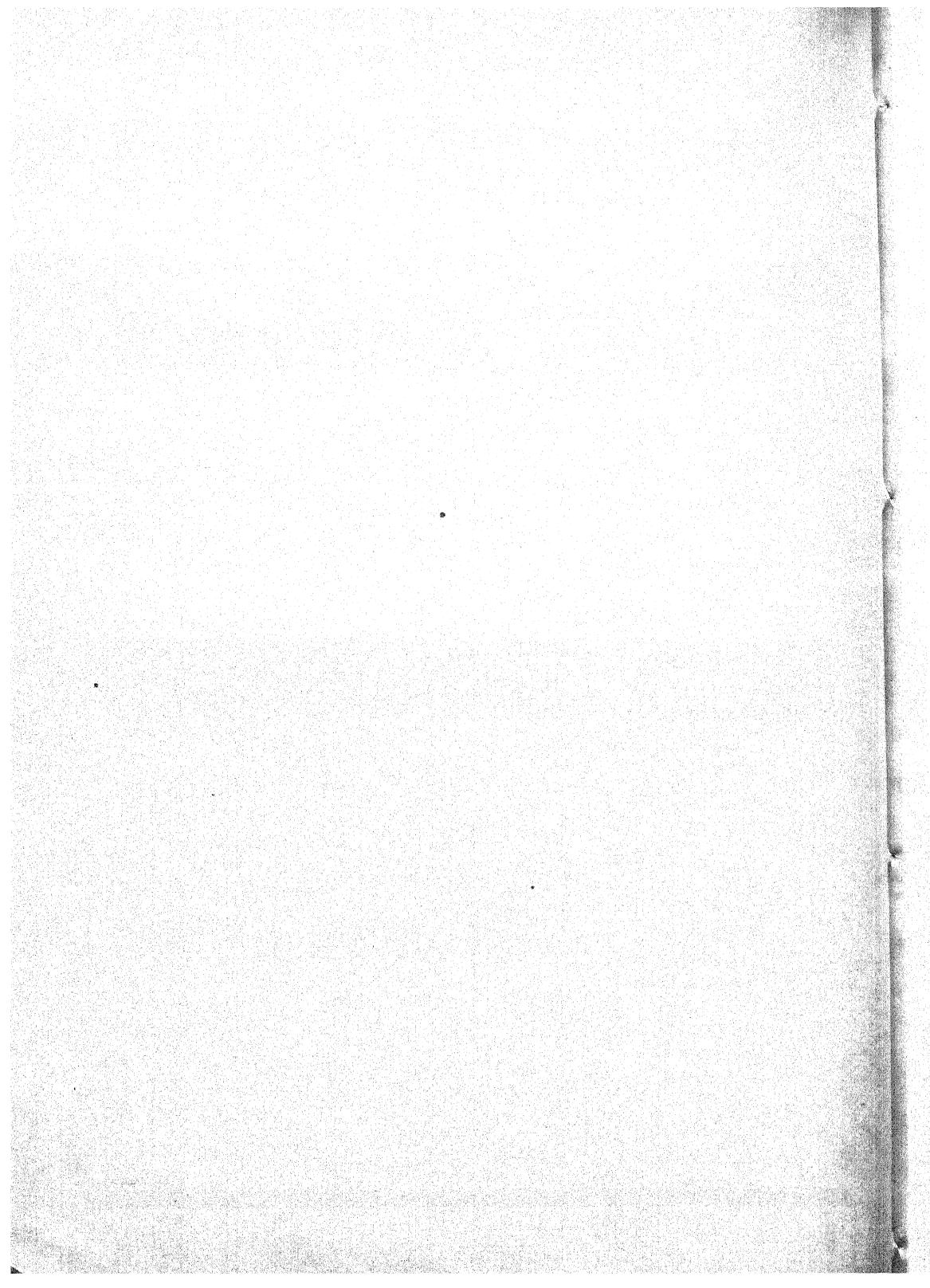
ກຽງເທິພ ພ

ພຸຖະສກ ແຊະຕ

รายงานเจ้าหน้าที่ของสมาคม

นายก	นายพันตำรวจตรี เอริค ไสเด็นฟาร์กี้น
อุปนายก	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> พระวงศ์เรืองศรีเชื้อ พระองค์เจ้าวราณุวัต </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ร. แสงกาล </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> พระอาทิตย์วิทยาคม (จ.บ. แม่ฟ้ารุ่งเคน) </div>
เลขานิการ	ร. เอกิริ นัวรุ
เหรัญญิก	เจ. อี. เอกกินส์
บรรณาธิการ	ดร. จ. เกอะ คำปีส
บรรณาธิการ	เจ. ก. เกวส
นายสถานีนิก	อ. อี. เดย์
หัวหน้าแผนกวรวณค์ ประจำศาสตร์ โภราณค์ฯ	พระราชนครินทร์ ภูริพัฒน์ พิษณุลักษณ์
หัวหน้าแผนกน้ำเที่ยวและศึกษาเร่องการคณานิต ดร. จ. เกอะ คำปีส	พระราชนครินทร์ ภูริพัฒน์ พิษณุลักษณ์
หัวหน้าแผนกวิชาบรณชาติ ดร. อารอน วิชูเวอร์	
กรรมการ	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> พระยาขันทรมณฑรี (พ.ช. ใจสุ) </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> พระวงศ์เรืองศรีเชื้อ พระองค์เจ้าวรวณิชยากร </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> หม่อมเจ้าสักกะวรวงษากา วรวรรณ นาคหลวง ล. ซูมแร์ </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> อ. ศ. ก. หุ้นแคร </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> พระยาสารศาสตร์วิรัลักษณ์ (สรรสิริญ สุขยางค) </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ดร. ร.ล. เป็นเกลกัน </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ดร. ต. ลพานภรณ์ </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> นายคิรอก ศรียานนท์ </div>

สรุปภาษี

เดือน กันยายน

ตุลาคม ๒๕๘๗

คำนำ ..... หน้า ๑

บันทึกเรื่องในฉบับนี้เป็นภาษาอังกฤษ ..... ,, ๑

วินิจฉัยนาม พระนิพนธ์สมเกียรติกรรมพระยาทำวงศ์ราชานุภาพ

(ก) ชื่อด้านน้ำแม่กลอง ..... ,, ๑

(ข) เรื่องพระเชตวัน ..... ,, ๔

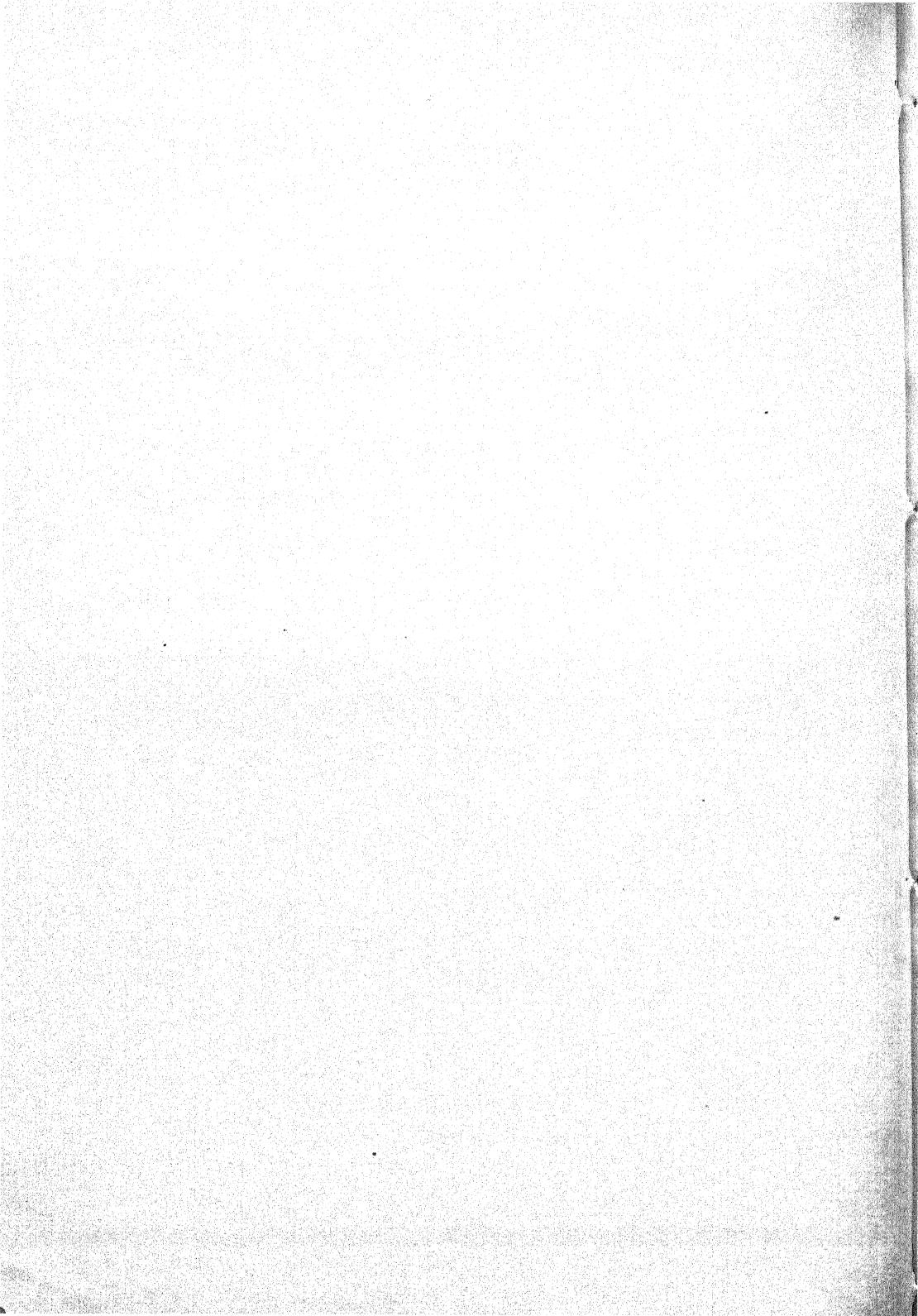
ศัพทากษิบาย นิพนธ์พระองค์เจ้าวรรณ

ไวยากร ..... ,, ๓๕

ธรรมเนียมใส่โภคนาเเต่ไหน นิพนธ์พระองค์เจ้าขานนิวัติ ,, ๔๕

เรื่องโภค พระนิพนธ์สมเกียรติฯ เทพฯ

กรรมพระนิวัติราชนักดิวงศ์ ,, ๕๕

คำนำ

สมาคมคณวิชาประเทคโนโลยี เกมทัศน์เป็นสยามสมาคมใน
พระบรมราชูปถัมภ์เมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๙ เพื่อคณวิชาและส่งเสริม
ความรู้เรื่องเมืองไทย ในครั้งนั้นผู้ที่เป็นกำลังในการก่อตั้งก็คือ ใน
การดำเนินงานของสมาคมก็คือ ส่วนมากเป็นชาวต่างประเทศ ลักษณะ
แห่งการงานที่สมาคมได้ปฏิบัติตลอดมาที่เป็นงานใหญ่ๆ ก็คือ (๑) มี
การประชุมแสดงปาฐกถาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย เช่น
เกษตรกรรม นานาภิเษก โบราณคดี ประณีตและประยุกตศิลป์
บรรณาธิการ วรรณคดี ศัลศศิลป์ วิชาธรรมชาติ (สัตวศาสตร์
รุกขชาติ โลหวิทยาฯลฯ) (๒) มีห้องสมุดสะสมหนังสือบรรดา
ที่เกี่ยวกับเมืองไทย อีกทั้งบรรดาเอกสารนานาประเทศที่เกี่ยวกับ
ความรู้ชั้นสูงอันจะเกอกลับความรู้ที่เป็นวัตถุประสงค์กับสมาคมนั้น
โดยแยกเปลี่ยนกับสำนักงานรัฐบาลหรือสมาคมวิชาความรู้ในประเทศไทย
ซึ่งกุญแจ ฝรั่งเศส เยอรมัน วิลนกา อิตาลี ญี่ปุ่น จีน อินเดีย
สหปลาเรซซ์ อเมริกา รวมกว่าร้อยแห่ง (๓) ออกหนังสือ วารสาร
(Journal) ซึ่งในเวลาอันออกอยู่ละ ๒ ภาค กับปีละ ๑ ภาค
วิชาธรรมชาติ ๑ ภาคบ้ำง ๒ ภาคบ้ำง และ (๔) พาสมาร์ก
และพวงพ้อของสมาคมไปเที่ยวชมทัศนียสถานที่ในกรุงและหัวเมือง
บัดนัดจะกระทำการเห็นว่า คนไทยได้เอาไว้ใช้ในการของสมาคม
บ้างนั้น และได้เบื้องรับข้อมูลทางการเมืองและเทคโนโลยีไทยและเทคโนโลยี
บ้างนั้น และได้เบื้องรับข้อมูลทางการเมืองและเทคโนโลยีไทยและเทคโนโลยี

สมาคมสำรองอีกครับ ทั้งกำลังคำนิรชัยการงานให้ก้าวขวาง
ลั่น สมควรที่จะเพิ่มเอกสารประจำฉบับอีกบลํะ ๑ ภาค ให้เป็น^{๔๕}
ภาษาไทยล้วน และจะทำหน้ายโถยราคาย่อมเยาว์ เพื่อปะโยชน์แก่
ผู้ที่เป็นสมาคมสำรอง หรือผู้ที่มีใช้สมาคมนี้ให้ดูดี ไม่ต้องไป
จงมองให้กรรมการบรรณาธิการรักการออกหนังสือคงกล่าววนเพมน
คิกว่าราคาก็อยู่ในเยาว์ แต่สมาคมไม่ว่าจะเรื่องใด ๆ จะซื้อโถยมิ
ส่วนลดก็ได้ตามอัตราที่กรรมการกำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นการทุกสอง
หากมีผู้นิยมซื้อหากจะออกหนังสือภาคไทย โถยราคาย่อมเยาว์ต่อไป
อีกตามแต่จะทำได้ เป็นความหวังของบรรณาธิการว่าภาคไทยนี้ จะ^{๔๖}
ได้รับความอุดหนุนจากท่านผู้อ่านทั่วไทยและชาติอื่น.

เจ. อี. เดวิส

บรรณาธิการกิตติมศักดิ์

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๓๗

SUMMARY OF CONTENTS

Upon the recommendation of our Vice-Patron, His Royal Highness Prince Damrong, the Council of the Society has decided to carry out a scheme, which in fact it had been contemplating for sometime past, namely to issue a Thai number from time to time to satisfy a long-felt need among our readers. The present number, the first of its kind, has been published with the hope of making the aims and objects of the Thailand Research Society and its Journal more widely known among Thai readers. Owing, nevertheless, to its wide circulation abroad, it has been thought that many of our readers who are not acquainted with the Thai language might be interested to know about the contents of this number. For their benefit, therefore, the following summary has been inserted.

The first article is from the pen of our veteran Vice-Patron who contributes historical notes on two names. The first is the name of the river Meklong, which, as the author has pointed out, is a name only applied to the southernmost portion of the river, the upper reaches of which are distinguished by various other names. The author suggests that perhaps the name *Meklong* owes its origin to the vicinity of some *Village of the Drum* (*Klong* meaning Drum) among the lower reaches of the river. An alternative derivation also suggested is that of a foreign word *Mekalong*.

On the name *Jetavan*, which was the subject or an article in the Journal of the Society (xxxI, 1), His Royal Highness commences with a résumé of the original employment in northern India of the name for the residence in Savatthi where the Buddha delivered so many of his sermons,

He then goes on to trace the history of the Buddhist movement in that country, culminating in its migration to Ceylon where a second Jetavan was founded by King Mahasena at Anuradhapura in order to house the first effigy ever cast of the Buddha—according to the traditions of Ceylon. He then goes on to mention the namesakes of the famous building which were erected in Thailand, situated in most of the old capitals with the exception of Ayudhya. He finally discusses the Jetavan of Wat Chai at Ayudhya. His conclusion is in short that a *Jetavan* must contain an image or images of Buddha.

His Highness Prince Varnvaidya contributes a philosophical note commenting on *Early Trade Relations between Denmark and Siam* in *JSS* xxxi, 1. The note touches upon thirteen points, among which the author proves how *Dilamas* with its variations is the etymological equivalent of Denmark. His disagreement with the identification of ດັວກ or ດັວກ with the Franks and discussion of the Iranian word *Feringhi* are interesting.

The origin of the custom of depositing mortal remains of distinguished personages in urns called *kot* or *kośa* is discussed by Prince Dhani in a short article. History does not carry us further back than the 17th century, that is, the later Ayudhya period. The author believes, however, that it is just possible that the custom might be traced back to its derivation from Cham Hinduism, and supports his views by translating, from the French, excerpts from the Myson inscriptions as given by M. Finot in the *Bulletin de l'Ecole française d'Extrême-Orient*. The Myson inscriptions date from the 12th century, and it appears that in those days

the *kośa* was used to encase a *linga* symbolising divine kingship, in which the essence of the Creator Siva had been merged. From its use for divine kingship in Hindu Champa, it might with every likelihood have become adopted in Buddhist Thailand for actual royalty and later extended to a widening circle of distinguished personages.

Upon the above article being submitted by the author to His Royal Highness Prince Naris, well-known for his knowledge of Thai art and ceremonial traditions, the Prince kindly wrote a memorandum setting forth his views and comments on the subject. As to whether the funerary urn of Thailand could have been derived from the ancient *kośa* of the Chams, the Prince is inclined to admit such a connection in so far as it concerns the receptacle for burnt ashes *after* a cremation, and not for the urn in use *before* cremation, basing his argument on the difference of proportions of the two receptacles. The urn for use before cremation, according to the Prince, might have been derived from the miniature of a domed enclosure called *mondop* (from the Sanskrit *mandapa*).

วินิจฉัยนาม

พระบรมราชโองการฯ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

(ก) ชื่อคำนำแม่กลอง

ฉันทีได้รับคำถาม ว่าพระเดศกิจลัมพ์ม่านผ้าเมืองสมทรง
สังความ เมืองราชบูร แล้วเมืองกาญจนบุรี จังเรียกชื่อว่า “ แม่น้ำ-
แม่กลอง ”

ตอบคำถามน้อยข้างมาก เพราะยังไม่เคยพบหลักฐานเป็นแน่นอน
เมื่อฉันเป็นคำแหงเสนาบุคคลที่ทรงมหากาฬไทยเคยตามกรรมการเก่าที่
เมืองสมทรงสังความ เข้ายอกว่าแต่เดิมมีกลองขนาดใหญ่โดยพิกัดอยู่
สามัญอยู่ทวัตแห่ง ๑ ในแคว้น (คุณหนอนเข้ามาซื้อวัวให้ครัวแต่
ภันลมไปเลี้ยดแล้ว) พวกราษฎร์ในแคว้นนั้นเป็นนิมิตที่มา
เรียกคำนำม่านนั้นว่า “ แม่กลอง ” แล้วเลี้ยดเรียกเมืองสมทรงสังความ
ว่า “ เมืองแม่กลอง ” ทั้ง นี่เป็นอิทธิยาอย่าง ๑ ซึ่งเคยไก่ยินมา
อิทธิยาอยู่อีกอย่าง ๑ ว่านเมืองชนของเมืองอุทัยธานีชื่อว่า “ เมืองแม่-
กลอง ” ตั้งอยู่ขอกแม่น้ำเมืองสมทรงสังความ ชาวไร่เอาชื่อเมือง
แม่กลองอันอยู่ทันน้ำเรียกคำนำท่อลงมาบ้านปากน้ำ แต่เรียกเพียงไป
เป็น “ แม่กลอง ” ฉันเคยไก่ยินอิทธิยาแต่ ๒ อย่างเช่นว่ามา แต่
จะรบรองว่าอย่างไหนจะเป็นความจริงนั้นรับไม่ได้ ถ้าจะตอบโดยไก่ยื่ง
คงไก่แต่ร่วม “ ไม่รู้ว่าพระเดศกิจลัมพ์ม่านผ้าเมืองนั้นว่าแม่กลอง ”

วินิจฉัยนาม

แต่จะยืนยันว่าอธิบายท้องไม้เป็นความเท็จ มากกว่าไม่เท็จ ด้วย
มีความชอบกลอย่าง อย่าง ใจจะเขียนตอบแต่เป็นวินิจฉัยให้
ผู้เป็นนักเรียนโดยรวมคือพิจารณาด้วย

ขอท้องว่าซื้อกันมาถ่านไม่ถูกงาแต่กรอบในให้ญี่ปุ่น เมื่อพิจารณา
คู่ข้อปากน้ำในอ่าวไทยชนิดนี้มี ปากน้ำคั่วบกัน (ไม่นับปากน้ำ
บางเหยและปากน้ำบางกระชังเป็นแค่ปากบาง คือคลองกัน) แต่
ลงทะเบกามเรื่องเป็นเคาะเงอนอย่างนี้

(๑) ปากน้ำบางปะกง ในหนังสือนิราสามีของแกลงชนสนธิร่วม
ชั่งแต่งเมื่อปลายรัชกาลที่ ๑ หรือต้นรัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์
เรียกว่า “ปากน้ำบางมังกร” คำมังกรบึ้นชื่อปลายย่าง ๑ ปากน้ำบาง
มังกรหมายความว่า ปากน้ำอันดับใหญ่ลักษณะทันขั้นมีปีรามังกรซูม

(๒) ปากน้ำเข้าพระยา ในหนังสือพระราชพงศาวดารตอน
รัชกาลสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชกล่าวว่าพระยาล่วงเวกเข้ากรุง
กับพูชาบุกกองทัพเรือ “เข้ามาทางปากน้ำพระบระแคน” เมื่อขะแมน
พ.ศ. ๒๑๐๒ และมีกิจหมายเหตุของราชทกไก่ที่พากดะสังฆไป
เนื่องลังกawi วิชชากลพระเข้าบรมโกษ เมื่อขะอก พ.ศ. ๒๒๙๕
กล่าวว่าพระราษฎร์พากนัลงเรือช่วยเหลือพระสังฆลังไปสังถว “ปากน้ำ
บางเข้าพระยา” เหตุที่เรียกชื่อปากน้ำอันเดียวกันเป็น ๒ ชื่อใน
ระยะเวลา ๑๙๓ ปีอย่างพอดีเช่นไร ก็ร้ายเมื่อรัชกาลสมเด็จ
พระมหาธรรมราชาธิราชเมืองพระบระแคนเดิม เป็นเมืองรากชาปากน้ำ
อยู่ใกล้กัน แต่ก่อมาตั้งของรัฐแล้วก็ไปรุนเมืองพระบระแคน

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๓

อยู่ห่างไกลน้ำมากันนัก จึงให้สร้างเมืองสมมุทรปราการขึ้นใหม่ให้ใกล้
ทะเล สำหรับรักษาป่ากันน้ำแทนเมืองพระบระแคน เมืองสมมุทรปราการ
คงที่ใกล้คลองทันอันซื้อว่า “บางเจ้าพระยา” จึงเรียกซื้อว่า “ปากน้ำ
บางเจ้าพระยา” เช่นเดียวกับเรียกปากน้ำข้างมังกร (แต่เหตุใดจึง
เรียกคลองทันนั้นว่าข้างเจ้าพระยานั้นไม่ปรากฏ)

(๓) ปากน้ำท่าจิน ก้มสืบในหนังสือพระราชพงศาวดารตอน
ราชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ์ ว่าเมื่อราوا พ.ศ. ๑๐๔๔ คำรัส
สั่ง “ให้คงบ้านท่าจินเป็นเมืองสาครบริ” (ซึ่งมาเปลี่ยนซื้อในภายหลัง
ว่าเมืองสมมุทรสาคร) ความสืบให้เห็นชักว่าคงมีหมู่บ้านพวกริมหาป่าด้า
ทะเลลงอยู่ที่ใกล้ปากน้ำเช่นเดียวกันขึ้นทุกวัน จึงเรียกคำยืนนั้นว่า
บ้านท่าจิน เมื่อทรงเมืองแล้วก็เลยเรียกว่า “ปากน้ำท่าจิน” และเสีย
เรียกเมืองสาครบริว่าเมืองท่าจินด้วย

(๔) ปากน้ำแม่กลอง ถ้าคิดตามเค้าเรื่องซื้อปากน้ำทั้ง ๓
ชั้นกล่าวมาแล้ว เกินกว่าจะมีคำยืนนี้ ซึ่ง “บ้านแม่กลอง”
(เพาะนิกลองไปให้ญี่ปุ่นย่างพวงกรມการอังหรืออย่างไรก็ตาม)
อยู่ที่ใกล้ปากน้ำจึงเรียกว่า “ปากน้ำแม่กลอง” ควรคงชื่นแม่กลอง
ขึ้นเป็นเมืองสมมุทรสงกรานตนก็เรียกว่า “เมืองแม่กลอง” เช่นเดียวก
กับเรียกเมืองสาครบริว่าเมืองท่าจิน

(๕) ปากน้ำขันแหลม เป็นปากน้ำแต่ละแห่งเนื่องเพ็ชรบุรี
เนื่องเดียว ขึ้นไปจากปากน้ำไม่ไกลเท่าไก่ถีงเมือง แต่กันเรียก
กันว่าปากน้ำขันแหลม เพื่อว่าทรงที่ปากน้ำแผ่นกินทางซ้ายผังตะวัน

วิจัยขั้นนาม

ออกงอกขึ้นเป็นแผลมยาวยอกไปในทະเต มีบ้านเรือนรายภูเขาอยู่ เรียกว่า “บ้านแผลม” ใจกลางป่ากันามซึ่งตั่งอยู่บนเนิน

พิเคราะห์ชื่อป่ากันาทํา ก็กล่าวมา คือเป็นอาชื้นคำบลอนอยู่ ใกล้ป่ากันามเรียกชื่อลำแม่น้ำทังนัน คือพิเคราะห์ก่อไปเห็นว่าจะมี ใช้กันอยู่ในท้องถิ่นของทังชักหรือป่ากันาต่างๆ คงเรียกันแต่ว่า “ป่ากัน” เพราะมีป่ากันแห่งนี้อยู่ในถิ่นนั้น ชื่อคงเกิดแต่คำน ชื่อดันอันเรียก เปรียบถึงเช่นชาวเมืองจันทบุรีหรือเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งนำคำขยายมาก เมืองข้างหนึ่งของต้องของกัน ให้รู้ว่าจะแล่น เรื่องเข้าทางป่ากัน้าให้เห็น หรือมีชนนี้ก็เป็นชาวราชธานี เช่นผู้แต่งหนังสือพงศ์วงศ์การ ใจเย้ายอคำบลอนอยู่ป่ากัน้า เช่นบางมังกร บาง เจ้าพระยา ท่าจัน แม่กลอง และบ้านแผลม เติมเข้าให้รู้ว่าป่ากัน้าให้ การที่อาชื้นป่ากันามเรียกเป็นชื่อลำแม่น้ำคลอกสาย คงเช่นเรียก ล้านนาทั้งกรุงเทพฯ ว่า “แม่น้ำเจ้าพระยา” ก็ เรียกแม่น้ำทังเมือง สมุทรสงคราม เมืองราชบูร แล้วเมืองกาญจนบุรี ว่า “แม่น้ำแม่ กลอง” ก็ คือเป็นการบัญญัติให้มีการทำแผนท ทางให้เรียกันมา แต่เดิมยังไม่ แม้นบันยันกันอยู่ร่วมแม่น้ำให้หนักหนอยู่ ก็เรียก แต่ว่า “แม่น้ำ” หาใช้ชื่อประกอบขอร่างว่ามานันไม่

แต่ระหว่างประเทศไทยไม่มีที่เรียกคำแม่น้ำเป็นชื่อ เกี่ยวกันแต่ ทันใดป่ากัน้าก็ไม่ได้ เพราะมี “แม่น้ำโขง” “แม่น้ำคง” (พระม่า เรียกว่าแม่น้ำสะละวิน) “แม่น้ำพิง” “แม่น้ำลักษ” และ “แม่น้ำน่าน” ท้าวสายนเรียกชื่อเกี่ยวนแต่ยังคงคำน้ำลงมา คำแม่น้ำแม่ กลองอาจจะมานุทั้งชื่อลำน้ำแม่กะล่องทั้งประการฉะน

เพราะเหตุไก่ใจเรียกชื่อล้าแม่น้ำบางสายตามชื่อท้ายลที่ปากน้ำ และเหตุไก่ใจเรียกชื่อม่าน้ำบางสายชื่อเกียวตลดอกลงมาแต่ขอด้น้ำช้อนน้ำเค้าเงอนกีดกันฉัย ด้วยสังเกตดูแม่น้ำที่เรียกชื่อเกียวแต่ขอกน้ำลงมา ล้วนเป็นลำน้ำที่ไหลลงมาในระหว่างเทือกภูเขา เช่น แม่น้ำสักใหญ่ลงมาแต่แกนเมืองหล่มในระหว่างเทือกภูเขานครราชสมาน้ำด้วย ๑ เทือกภูเขาระพักขายพ้าย ๑ แม่น้ำพังก์ใหญ่ผ่านเทือกภูเขารชียงใหม่ลงมา แม่น้ำน่านและแม่น้ำแม่กำลอง แม่น้ำโขง แม่น้ำคง (สะลวิน) ก์เจ่นนัน แต่ประหาดที่บรรดาลำน้ำอันอยู่ในแองแม่น้ำเจ้าพระยาไม่เรียกชื่อเดิมของแม่น้ำนัน ๆ จนถึงที่เลสักสายเกียวเป็นที่น่านแม่น้ำลักษ์เรียกชื่อลลงมาเพียงพระนครศรีอยุธยา แม่น้ำน่าน แม่น้ำพัง ก์เรียกชื่อลลงมาเพียงปากน้ำโพ แม่น้ำแม่กลอง (ถ้าหากไม่แต่ชื่อแม่กลอง) จะเรียกชื่อเดิมลงมาถึงไหนไม่ทราบ แม่น้ำท่ารินนันเดิมชื่ออะเวียกว่ากระไรไม่ทราบ พังสังเกตอิอ่ายัง ๑ ว่า แผ่นดินแห่งลำแม่น้ำเจ้าพระยานั้นทางฝ่ายตะวันตกพนเทือกภูเขาระพักขายามาไม่มีเทือกภูเขากัน เป็นพนราบไปจนเทือกภูเขายืนแกนพะม่า ในที่ราบวนนนนแนวน้ำเก่าและบงค่าง ๆ ส่อให้เห็นว่าเมื่อสมัยก่อนประวัติศาสตร์จะเป็นทรายเดือนไปจนถึงมหาพิชัยโลก น่าจะเป็นเหตุการณ์ขาดวงที่เมืองสโขทัยเมื่อยังเป็นภูเขาไฟอยู่ลักษ์ห้าพันปีแล้วจะเบิกขนาดใหญ่เมื่อก่อนไฟจะดับ แผ่นดินไหวทำให้พนดินในมหาพิชัยโลก มหาพนควรสร้าง ตลอดมหาชนครชัยศรีแล้วมหาชนครชัยรัชทางตอนเหนือสูงชน รุ่งชาญที่เหลือทั้งอยุลงมาข้างใต้

วินิจฉัยนาม

และบางแห่งแผ่นกินเกิดเป็นคนหน้า หน้าท้องจะเดินมีกลิ่นเป็นอิฐ
ให้ญี่ป่างๆ เช่นบึงบราเพ็คเป็นทัน มีระดับไปหัวในมดลูกพิษโดยกอกและ
มดลูกนกรส่วนตัว เพื่อพนกน้ำซึ่งนำต้นทั้งหมดไปให้ลงมาหากษา
ก็เกิดเป็นร่องไว้ลงสู่กระดูกอย่างห่างออกไประบิกลำผ่านเลือกๆ
ขันก่อน แล้วสายน้ำกัดคล่องให้ล้ำเข้าไปทางสายวังชัน และบีกคำน้ำ
บางสายให้ทันเขินเพราะน้ำไปเดินเดินทางขัน เพราะจะน้ำหัวตามที่ก็
สังเกตมา ในช่วงมดลูกพิษโดยกอก มดลูกนกรส่วนตัว แม่ทศก
ชนในมดลูกอยู่อย่า รีบดำเนินร่างกายไม่เป็นทางสัญจรป่วยอยู่มาก
มายหลายแห่งงานบกน มีชื่อแต่กันเรียกกันในท้องถิ่น แผ่นกินก
ยังคงรุกรายกระเดและสายน้ำเกินเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาจนถึงในสมัย
พระวัดศรีศาสดร จะยกตัวย่างทั้งตัวเช่นเดียว “ แม่น้ำรักษ์ ” ชั้นคง
เมืองสิงห์บุรีเกิดเป็นแม่น้ำให้ญี่ป่างเหตุน้ำทัดเป็นหัวเป็นตอนเดียวแล้ว
พวกคำน้ำที่เปลี่ยนแปลง ชื่อของอยู่เพียงชั่วคราว พอยกเขินแล้วก็
เรียกชื่อแต่ตอนที่ยังมีน้ำ เรียกตามชื่อที่บ้านทั้งอยู่กรุงหัวน้ำ
นั้น คำแม่น้ำที่เกิดขึ้นใหม่ก็จะแยกกันจากกระดูกออกไประบิกที่
เหมือนกัน ใจเอาชื่อทำบ้านที่ปากน้ำเรียกเป็นชื่อล้าน้ำ เช่น ปากน้ำ
แม่กลอง ลักษณะเดิมชื่อว่าแม่กลองปากน้ำ กะอยู่ริมแม่น้ำชูร
ทวามานโดยเก้าทั้งนั้น

(๑) เวียงพระเจตawan

๑. อชิบายชื่อพระเจตawan

ในพระสูตรต่าง ๆ เมื่อชนชื่อพระเจตawanในภาษาไทย มักเรียกว่า “เชตawan อนาคตบัญฑิกสุส อาราม” ซึ่งที่เรียกคงนั้นมานามศัพท์ ๔ คำประสมกัน คือ เชต วน อนาคตบัญฑิก อาราม หมายเป็นชื่อห้องที่ ๔ คำ เป็นชื่อบุคคล ๔ คำ แต่ละคำมีอชิบายทั้งก้าล่าวต่อไปนี้

คำ “วงนະ” (ไทยเรารู้ว่า วน และมักแปลว่า พน) ในพจนานุกรมบาลีของอาจารย์ชีลเกอสแปลเป็นอังกฤษว่า Forest ไทยเราแปลว่า บ້າ (ນີ້)

คำ “อารามะ” (ไทยเรารู้ว่า อาราม) อาจารย์ชีลเกอสแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Garden ศาสตราจารย์วิสเกวต์แปลว่า Park ไทยเราแปลว่า สวน

คำ “เชตະ” (ไทยเรารู้ว่า เชต) เป็นชื่อเจ้าองค์๑ ชั่งอยู่ณเมืองสาวัตถี

คำ “อนาคตบัญฑิก” เป็นชื่อมหาเศรษฐีคน๑ ชั่งอยู่ณเมืองสาวัตถี และเป็นมหาบารสกในพระพุทธศาสนา

คำแปลรวมกันก็ว่า “สวนของอนาคตบัญฑิกฯทบทบาทเชต” หรือคำแปลให้พิสครารออกไyi ก็ว่า “สวนอันเศรษฐีอนาคตบัญฑิกสร้างณบ້າเจ้าเชต” คงดัง

เรื่องพระเชตวัน

๒. อธิบายเรื่องสร้างพระเชตวัน

เรื่องดำเนินการสร้างพระเชตวันมีอยู่ในหนังสือแต่งในอินเดีย เป็นภาษาแม่ต่อโบราณ กถ่าวความวิเคราะห์พิสูจน์มาก ในวินิจฉัยนั้นกล่าวแต่เนื้อความตามวิชาณของตน หรือถ้าว่าอักษรย่างหนงจะกล่าวความคิดเห็นในข้อชนน ว่าเรื่องที่แท้น่าจะเป็นอย่างไร

ในหนังสือเรื่อง “อินเดียสมัยพระพุทธศาสนา” Buddhist India ของศาสตราจารย์ วิส เกวิกล์ Prof. Rhys Davids กล่าวว่าเมื่อก่อนหน้าพุทธกาลมีนักบวชเรียกว่า “อาชีวะ” อัญญแล้วหลายพวก (เรียกในหนังสือเรื่องตนว่า “ปริพาษก” อาจารย์ชีลเกดส์แปลว่า Religious Mendicant คือนักบวช กม) พากอชาเวกนั้นล้วนเป็นผู้บวกรดนาหาทางนิพพาน แต่ไม่เชื่อว่าอย่างที่พากพราหมณ์สอนมาแต่ก่อน จึงออกบวชเป็น “ภิกษุ” (หมายความว่าผู้สัต不堪ตรพยอมสมบทบ้านเรือนออกไปอยู่แต่ลำพังตัวอาศัยเลียงซึพกับภิกขากร) เทียวสันเสาะหาธรรมทางนิพพานด้วยประการอย่างอื่น อาจารย์วิสเกวิกล์ ใช้แปลศัพท์ “อาชีวะ” ว่า The Wanderers พากอชาเวกคนใดไปคิดเห็นเป็นยุติคิว่าจะถูนิพพานไม่ได้ด้วยอุบัติอย่างใด ก็เที่ยวสั่งสอนผู้อื่นตามดินป่าเทเกต่าง ๆ มิคันเดื่อมใสออกบวชเป็นบริวารมากบ้างน้อยบ้าง เรียกชื่อรูปแกนกลางหมู่ว่า “สังฆ” ตัวครั้งส่วนอกก็ให้เป็นศาสตราจารย์ ประจำศักดิ์ชั้นวินัยตามลักษณะของตนนั้นเป็นศาสนานั้นหนึ่ง ยกตัวอย่างดังเช่นพากที่เรียกว่า “นิครณด” และ “เกียรติ” (พากหลังยังน้อยในข้อชนน ฝรั่งเรียกว่า “เจน” Jain) เป็นทั้ง หรือถ้าว่า

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ

๘

อีกอย่างหนึ่ง พระพหุจร้าเมืองเป็นพระโพธิสัตว์ เสด็จขออภิหาร กิเนยกรรม ก็ออกทรงผนวชอย่างเช่นพวกราชีวะและท่องเที่ยว แสวงหาทางนิพพานเช่นเดียวกัน จนได้ตรัสรับพระโพธิญาณก็ทรงพุทธบริษัท และประกาศกงพระพหุศาสนา เสด็จเที่ยวทรงสั่งสอนเวียนยสัตว์ ตามถิ่นและประทศต่างๆ อาย่างประเพณีของพวกราชีวะทั้งหลาย นั่นเอง แม้ต่อมาในสมัยพุทธกาลยังมีราชีวะพวกล้นๆ ตั้งขึ้นอีก ลักษณะใหม่ก็ตาม เดิมไม่สามารถรู้เรื่องราวแต่หลังจากที่คนตั้งตนนั้นถูกอกคุนไป

ก็พวกราชีวะหรือแม้พวกราชบริษัท เวลาเที่ยวสอนศาสนานี้ไป ตามที่ต่างๆ นั้น ถือประเพณีเหมือนกันอย่างหนึ่ง คือถ้าไปพักอยู่ ณ บ้านใดเมืองใด บ่อมพักอยู่ค่าที่ว่างภายนอกบ้านนอกเมือง มากอย่างตามชาญบาระยะทางพอดีก็เข้าไปบินทบทวนในหมู่บ้านได้ ฝ่าย พวกราชบ้านชาวเมืองรู้ว่ามีพวกราชบวชสอนศาสนามาพักอยู่ใกล้ ก็ พากันออกไปต่ำมทางชิรวมและพงเทคโนโลยีบุญ เป็นประเพณีที่รู้ และนิยมกันทั่วไปในสมัยนั้น ที่ชายบ้านเรียกตามภาษาเมืองคือว่า วนะ คัง เช่นเวนันดเมืองราชคฤห์ มหาวนันดเมืองกิลพัลล์ และมีกิจ ทายวนันดเมืองพาราณสี เป็นต้น แห่งใดจะเป็นที่มีผู้ดูแลรักษา เป็นเจ้าของกิจหรือไม่มีเจ้าของกิจ คงถือกันว่าเป็นท่อนน้ำยาทรัพวกราชบวชพักได้ เป็นสาขาวะทัวไปทุกทำพวกร บางคราวพวกราชบวช ก็ถือศาสนาต่างกันพักอยู่ในที่คำขับเดียวใกล้ๆ กันก็มี จึงปรากฏใน พระสุตรต่างๆ หลายแห่ง ว่าพระพหุของค์ไก้เกบทรงสนทนาให้กับข

กับศาสตราและกฎหมายของชาติอย่างเดียวกันในพระสุกรก
ท้ายกัน น่าจะสนเท่านานในเวลาเพียงพักชั่วโมงเดียวในวันนี้ กัน หรือ
ในวันอันเดียวกัน ก็คงล่าไม่ได้

เริ่มแรก พระคราพอยู่ที่บ้าน เมืองกาฬสินธุ์ ก่อเตกเทบฯ
สอนพระศาสนาไปตามบ้านเมืองต่างๆ ในเมืองปะทุ มากเสถียร
ไปยังเมืองสาวัตถี น่อง ฯ แฉม ศรีภูนพากันแล้วมีลมมา ใบพวง
ชาร เมืองสาวัตถี หมมหาศรีภูนพากันซึ่งวานนากิณฑ์ เดินมายัง
ในพระรัตนตรัยแบ่งกล้ากวาผู้อื่นโดยมาก คงป่าวรากว่าชายข้าที่
พระพหดองค์เคยเสกปะทันนี้ไม่รู้มีความผิดสก แต่บางคราวก็
ต้องเสกขออยู่ปะปนกับชาวชีวิพากอน จักการสร้างอาرام (น้ำแข็ง
ว่า วัก) ด้วย ให้เป็นพกแต่จะเพาะพระพหดองค์กับพากพระสังฆ
พหดสาวก มิให้นักบวชพากอื่นไปอยู่ปะปน เศรษฐี ยานาจิณฑ์เที่ยว
เลิกหาภกามชายบ้านไปเห็นแห่หนึ่งเหมือนก็ แต่ก็ทราบนี้เป็นเช่นเดียวกัน
กรรมสิทธิ์เป็นເเจาของ เศรษฐี ยานาจิณฑ์ทางชีชอกกันมาสร้างวัด
ด้วยสำหรับพระพหดองค์ปะทันกับพะสาวกในเวลาเดียวกัน ไม่พกหรือ
จำพรรษาณเมืองสาวัตถี ในหนองสื้อชั่วแต่ไม่โบราณ พระภูนาถ
วัดเศรษฐี ยานาจิณฑ์ ชีชอกกันนวลดารามมากกันไม่น่าเชื่อ เข่นว่าให้ราก
ค่าทกภัยวิเศษ เอ้าแผ่นกหปดัง (คือเงินตราที่ใช้ในการซื้อขาย)
ลงปูเรียงชนเดิมคลอกพันที่ ช้อนน์ แต่ก็ปะหลาดอยู่ที่มีหลักฐาน
ปรากฏว่าชาวอินเดียเชื่อว่าชือทพระเจตวันคือวิชีชันน์มาแต่โบราณ
ก็วันนี้ปีกพาสำหรับศิลปะเครื่องปะทันพระมหาสดปภาณุ Hart

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๑๑

ชั่งสร้างไกลักษณ์สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ระหว่างปี พ.ศ. ๓๐๐ ทำเรื่องเศรษฐี อนาคติณฑ์ชั้นต่อไปพระเชตวันควยปึกหายเป็นราศากังกล่าวมา รูปจำหลักนั้นนำขึ้นไว้ป่ายหယบฯ ท่าผ่านังค์กันหน้าพระวิหารวัดมกุฎกษัตริย์แห่ง๑ มีเป็นรูปชายและเห็นได้ชัด พิมพ์ไว้ในหนังสือ Buddhist India ฉบับพิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๑๖ หน้า ๔๙ อีกแห่ง๑ ซึ่งก็เรียกว่า เชตวันนั้นเห็นอชาจะเป็นขอเรยกันชนใหม่เมื่อสร้าง หรือจะเป็นขอต่ำบลที่ชาวเมืองเรียกกันอยู่ก่อนแล้วว่า “บ้าเจ้าเชต” ก็เป็นได้ แต่ถ่ายไว้ก็คงเหมือนเมื่อในพุทธกาลพระพุทธเจ้าจะเสด็จประทัพอยู่ในพระเชตวันมากกว่าพระทัพแห่งอนุชัชล์ด้วยความเช่นนี้ในพระศูนย์กลางค่าต่างๆ ปรากฏพระธรรมเทศนาชั่งพระพุทธองค์ทรงแสดงแก่พระเชตวัน มีจำนวนมากกว่าทรงแสดงกันจริงน่าสันนิษฐานต่อไปว่า พระเชตวันอชาจะเป็นวัดแรกชั่งสร้างขึ้นด้วยธรรมเพาะแก่พระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นพวกพหิศานิกชนในชนเดียวกันนับถือกันว่าเป็น “วัดเกิน” เมื่อสร้างพระมหาสถูปภารหตุจึงเอาร่องเศรษฐี อนาคติณฑ์สร้างพระเชตวันมากทำหลักเป็นปีปฏิเชิงในเรื่องพกษป่าวต์ เรื่องสร้างวัดก่อนหาเขามาทำหลักไม่

๓. อธิบายประวัติพระเชตวัน

แต่พระเชตวันเห็นจะร่วงเรื่องอยู่ในพุทธกาล ด้วยเป็นที่ประชุมผู้คนไปผ้าพระพุทธองค์และไปฟังพระธรรมเทศนาชั่งพระองค์ทุกๆ แสดงในเวลาเดียวกับที่ประทัพอยู่ทุกนั้นเป็นอันมากเนื่องนิ้ว แม้พระคันธากุฎีเสถียรจะแบบพรัตน์ทรงอาคตยกันมากอยู่หลายคิวว่าแห่งอื่น แต่

เรื่องพระเชตวัน

เมื่อพระพักตร์ทรงคุณศรัทธาบูรณะนิมิตฯ พระเชตวันไม่พระพักตร์
ทรงคุกเปรียบเหมือนปลาสาหากยอกเลี้ยง ไม่ใช้เย็นแต่หล่อหิรัญ
พระสังฆพักตร์สาหากยอกในเวลาเกินทางและทำพระชา ดังการ
บำบัดรักษาเมื่อสูบยาสูบเครื่องซึ่งนานาด้วยยาและสารเคมีรวมลง จึง
ไม่ปรากฏเรื่องป่วยที่ขอพระเชตวันแห่งเทมนันคือมา ยังมีรายบุคคล
อีกอย่างหนึ่งชื่อเบนบาร์บี้ให้พระเชตวันกรุณาราม ด้วยเมื่อพระพักตร์
ทรงคุณประชวรไกลัสต์เข้าพระนิพพาน พระภานุทั่วโลกประภากว่า
เมื่อสูบพระพักตร์คงแล้วพากพักตร์สาหากยอกน้ำเหลือง ด้วยมีโคเฝ้า
แทนเห็นพระองค์เหมือนแต่ก่อน พระพักตร์เจ้าจงทรงพระกรุณาแนะนำ
ไว้ว่าด้วยการเปลี่ยนไข้เช่นนั้นก็ให้ไปป้องกันรวมสังเวชุดที่แห่งใดแห่ง
หนึ่งใน ๔ แห่ง คือที่พระองค์ประสึกในสวนลุมพินีเมืองกบลพัสดุ
แห่ง ๑ ที่พระองค์ควรสร้างพระโพธิญาณให้มีมงคลในแขวงเมืองคยา
แห่ง ๑ ที่พระองค์ประทานปฐมเทศนาในมิคคายวันดเมืองพาราณสี
แห่ง ๑ และที่พระองค์เสกต้นโคขันอุปกรณ์พพานณรงค์เมืองกัล娑รา
แห่ง ๑ (แล้วแต่ใจจะไปยังแห่งใดก็ได้สะดวก) จึงเกิดมีพระบริโภค^{ลักษณ์}
เคียงขัน ๔ แห่ง ใช้แต่เท่านั้น เมื่อถวายเพลิงพระพุทธสรีระแล้ว
เข้าบ้านพานเมืองค่าง ๗ ชั่วโมงพะบรมอาทิตย์สรั้งพระสุกบูรพาไว้
ให้กันข้าในบ้านเมืองของตน เกิดมีพระอาทิตย์ขันคุ้งออก ๕ แห่ง^{ลักษณ์}
รวมเป็นพหุเศษยกขันสำหรับข้าแทนพระองค์พระพักตร์เจ้า ๑๙ แห่ง^{ลักษณ์}
พระเชตวันมีโภคบูรพาอยู่ในพุทธเศษ พระพุทธศาสนาชนก็คงพากัน^{ลักษณ์}
นิยมไปชุมชนพุทธเกียรติ ๑๙ แห่งนั้นแทนไปยังพระเชตวันอย่างแต่ก่อน

๔. อธิบายประวัติพระพุทธศาสนาเมื่อถึงพุทธกาล

เมื่อพระพุทธเจ้าเสียชีวิตแล้ว พระพุทธศาสนา
ยังเป็นแต่ศาสนา๑ ใน๔ ศาสนาซึ่งมีผู้คนในอินเดียนับถือมาก นอก
จากพระพุทธศาสนาอื่น ศาสนาพราหมณ์ ศาสนา๑ ศาสนาของ
พวากาชีวิก ศาสนา๑ ศาสนาของพวานิครณ์ ศาสนา๑ เป็น^๒
ศาสนาใหญ่ที่สุดในอินเดียและเอเชีย บ้านเช่นนี้มากกว่า๒๐๐ บ้าน
นั่น พ.ศ. ๒๗๐ (ตามประมาณของอาจารย์วินเชนต์ เอ สミท
Vincent A. Smith) พระเจ้าโโคกมหาราชในโนริราชวงศ์ได้เป็น^๓
พระเจ้าราชอาณาจักรในอินเดีย ทรงเลื่อมใสพระพุทธศาสนาประดิษฐ์
พระองค์เป็นพุทธศาสนาปัลลภาก ยกพระพุทธศาสนาขึ้นเป็นชาติ
ศาสนาแห่งปวงในพระราชนัดดาขนาดที่ หรือด้วยว่าอย่าง๑ พระพุทธ
ศาสนาได้เป็นศาสนาสำคัญที่พระเจ้าเป็นที่แรกแต่ครั้นนั้น พระเจ้า^๔
โโคกมหาราชทรงทำนบัตรพระพุทธศาสนาเป็นอนุเณกปริยาย ใช้ยก
มากล่าวแต่๒ อย่างซึ่งเกี่ยวเนื่องกับวันจดหมาย คือเรื่องสร้างพุทธศาสนา^๕
อย่าง๑ ก็แฝ່พระพุทธศาสนาอย่าง๑

เรื่องพระเจ้าโโคกมหาราชทรงสร้างพุทธศาสนา นักถาวร
และโบราณวัตถุทั้งหลายเหลืออยู่เป็นหลักฐาน ว่าไก่ทรงพระอุตสาหะเสีย^๖
บุญมาถวิทพระบริวารภาคເຕັກທີ່ ๔ แห่ง และให้บ้านพระธรรมสถานไว้ใน
ที่บรรทุกไว้ในพระสถูปแต่เกินหลายแห่ง เขายังรวมกันแล้วมั่งเป็น^๗
ส่วนลดน้อยๆ แก่ให้ไปสร้างพระสถูปบรรทุกไว้เป็นเก้าส่วนลดที่ทางๆ

ซึ่งทักษิณแพ้พระพิษศาสนาไปก่อน (ในหนังสือเก่ากว่าด้วย ๔๐๐๐แห่ง) ข้อนี้เป็นมูลเหตุที่ทางกึกน้ำดีแห่งหลาย และทางย้อมมีพระสดูปมาต เอกยิ่งหลัก แผลผัวหงส์ล้ำหัวรั้งหนาประดับบนพระเศียรพระบรมราชูปถัมภ์ ดังนักแห่ง สังอนนอกรากพระพิษศาสนา ที่ว่า ชื่อ เรือนกัน โภคพิษศาสนา กกิ ภุญสังกิก และโภสังกิก มันที่ยว่างวัด เป็นแบบขอปั่นมาแต่ ครั้งพระเจ้าโภคพิษศาสนา

แท้มีคดีนั้นช่างชรา อันเคยถูกกันมาแต่ก่อนว่าไม่ควรทำ พระพิษศาสนา เพราะคนนั้นคลาดเคลื่อนประชาราษฎร์อย่างมาก จึงทรง ให้โภคพิษศาสนาอันสร้างในสมัยนั้นและต่อมาอีกนาน แม้เจ้าหลักเรือง พระพิษศาสนาจะทำร้ายภรรยาอันนั้น ทรงให้หน้อห์เป็นพระพิษศาสนา ทำร้ายสังขันเป็นสำคัญแทนพระองค์ เช่นเดียวยังพระพิษศาสนา และคงมีว ยืนกัน ทรงเมืองเด็กเชอกมหาราชวิเชษฐ์มณฑกทำท่ารำม้าผ่านเบล่า เรื่องต่อหนึ่นไปก็ทำเป็นรูป กันโภสังกิก งามมาก พกหัลลังก์ และพระสดูป จำหลักให้เขากันเรืองพระพิษศาสนา เป็นเช่นนั้นนานิกลั่ะถึง พ.ศ. ๔๐๐ จึงเกิดมีพระพิษศาสนาคุ้ยเหตุกังวลเด่าก่อไปข้างหน้า

เรื่องพระเจ้าโภคพิษศาสนาแห่งพระพิษศาสนานั้น จะถือแล้ว ยังคงอยู่หลังนั้นไปสักหน่อยให้เข้าใจความคิดท่องกัน คือเมื่อพระพิษ ศาสนาเสียชีวิตขันธ์บินิพานแล้วไม่มีชา พระสงฆ์อิริยสาวดีประชุมกัน ก็ถ้าในแขวงเมืองราชคฤห์ ช่วงกันรวมพระธรรมวินัยบรรดาที่ พระพิษศาสนาได้ทรงสอนและบัญญัติไว้ท่องทำสูตรซ้อมพร้อมกัน เรียกว่า สังคายนา นั้นเป็นครั้งแรก หรือปฐมสังคายนา แล้วถือ

พระธรรมวินัยตามที่โถสังคายนาครั้งนี้เป็นหลักพระพุทธศาสนาที่สูงสุด
ครั้งล่วงพุทธกาลไปมากแล้ว เมื่อพระอริยสาวกที่ไก่ทำปฐมนิเทศ
สังคายนาลงมรณภาพไปหมดแล้ว พระภิกษุชนลักษณะยังคงเป็น
ຄณาจารย์เกิดความเห็นต่างกันขึ้นทั้งเรื่องแก้ข้อที่ทรงบัญญัติ คือพระวินัย
ที่ไม่เป็นข้อสำคัญ พระสังฆพวงกตเห็นว่าควรแก้ไข ทั้งพระพุทธเจ้า
ได้ประทานอนุญาตไว้ให้เป็นสิทธิแก่พระสังฆ แต่พระสังฆออกพวงกต
เห็นว่าถ้าให้แก้พระวินัยได้แล้ว ก็คงแก้ไขกันต่อไปอีกในภายหน้า
จะเป็นเหตุให้พระธรรมวินัยคลาดเคลื่อนเสื่อมเสียหลักพระศาสนาไป
ทุกที่ ควรให้คงอยู่ตามที่พระมหาเถระอริยสาวกได้ทำปฐมนิเทศ
ไว้แต่ยังเดียว พวකซึ่งโน้นไม่ยอมเข้าแก้ไขไปตามความเห็น
พระสังฆจังแต่กันเป็นชนนิกายเมื่อ พ.ศ. ๑๐๐ พวกที่ไม่ยอมแก้
ไขกันมัวว่า “เถรวาท” พวกที่แก้ไขกันมัวว่า “อาชาริยวาท” พระสังฆ
พวงกตระหว่างปีรุ่มเวสาลี ทำสังคายนาพระธรรมวินัยตามที่
พระอริยสาวกได้รับความไว้ออกครอง นั้นเป็นสังคายนาครองที่แพร่เรียกว่า
ทุกิสสังคายนา ตั้นนานกว่า ๑๐๐ ปี เมื่อถึงสมัยพระเจ้าโคจักราชบารุ
พระศาสนา พระสังฆในอินเดียมีเป็น ๔ นิกายคั้กคั่วมา แต่ใน
นิกายหนึ่งยังแยกกันเป็นต่างคณะของกันไปอีกหลายคณะ พระเจ้าโคจักร
ทรงเลื่อมใสในพระไมค์กลัดขุ่นรากิสส์เตระ ผู้เป็นเจ้าคณะวิภัชชาที่
ในนิกายเถรวาท ทรงอุปถัมภ์บำรุงพระสังฆนิกายเถรวาท ครั้นน
มีพระสังฆนิกายอาชาริยวาท (ในหนังสือเก่าว่าพระเดิร์รัลย์ ความ
ไม่ตรงรอยกัน) ที่อยากให้รัชปัตม์เข้าช่วง (แปลง) เป็นนิกายเถรวาท

เรื่องพะจะเชควัน

แต่เมื่อเปล่งแล้วขังประพฤติอีกเท่าเดิมของตน จนเกิดรังเกียจกันขึ้น
ภายในสังคมนักล่าช้างหรือปัลลัง พระเจ้าอโศกทรงให้การจัดพวงภารกุญ
นิกายขึ้นเสีย คงให้มีแต่พระสงฆ์ธรรมานิกายเท่านั้น แล้วทรง
อาสาอนาพระโมกคลับบุตรคิสสีสระบุรี ให้เป็นประธานทำสังคายนา
ณกรุงป่าคลับกรุงราชธานีออกทรงหนึ่งเป็นครั้งที่ ๓ เรียกว่า ทศบ
ลังคายนาพระธรรมวนิยททำสังคายนา ๓ ครั้งนี้เป็นภาษาบาลี ใช้
เป็นหลักพระพุทธศาสนาสืบมา

เมื่อว่าด้วยไปถึงถัดจากนั้นการที่พระเจ้าอโศกแม่พระพุทธศาสนา
แม่เรื่องที่ปรากฏในศิลปาริมของพระเจ้าอโศกกับเรื่องที่กล่าวใน
หนังสือมหาวงศ์พงศาวดารลังกาต่างกันอยู่บ้าง แก่พิเคราะห์เห็นเรื่อง
ถ้าเรียงเป็นลำดับกันก็เข้ากันได้ ก็ ในชั้นแรกพระเจ้าอโศกทรงทั้ง
กระหวงธรรมการให้มีขึ้นในรัฐบาล เป็นจัตุรัษกาล การสั่งสอน
ประชาชนให้ประพฤติความพระธรรมในพระพุทธศาสนา และโปรดให้
ชาวพะจะราไชวากัสก์แสดงความรับหลักศีลปะรักษานิรนามยั่น
เมืองต่าง ๆ ในพระราชอาณาเขตที่เป็นอันมาก แห่งที่มีจำนวนคน
เลื่อมใสพระพุทธศาสนามากที่สุด ทรงอาสาอนาพระโมกคลับบุตรคิสสีสระบุรี
ให้เลือกสรรพระเดชะช้างขอปรับพระธรรมวินัยเป็นสัมนายกพาดหนะ-
สังฆ์ไปยังที่แห่งนั้น เพื่อให้บรรพชาติปสมัยท แก่พวงช่าวเมือง
ตั้งสังคมนักล่าช้างปะรักษานิรนามพระพุทธศาสนาให้มั่นคงอยู่ในที่นั้นสบไป
ในหนังสือมหาวงศ์รุ่นพุฒามหาธรรมที่เป็นนายกไปครองนั้น ๑๐ ข้อ
และว่าให้ปะรักษานิรนามทั้งปวงเทศต่าง ๆ ๙ พระเทศ ๙ ข้อ

ชื่อประเทศไว้ในหนังสือมหวงศ์กั้ย พวณักปราชญ์โบราณคดีได้เอาชื่อประเทศเรียกในหนังสือมหวงศ์ส้อยกั้ยแผนที่ ได้ความว่า อปยในแผ่นดินอินเดีย ๑ ประเทศอยู่นอกประเทศอินเดีย ๒ ประเทศ แต่ในบริเวณของพระเจ้าอโศกหากล่าวถึงเรื่องสังคมสังคมไปยังที่ต่างๆ ไม่ วินิจฉัยเรื่องเพียงทนมหลักฐานคงกล่าวว่า เห็นว่าพระเจ้าอโศกคงแผ่พระพุทธศาสนาไปในพระราชอาณาเขตที่ก่อน เมื่อทรงประทักษิณแก่ พระราชาทุกทัย ว่าสักขีะจะการปักครองกั้ยอาศัยพระธรรมตามพระ พุทธศาสนาเป็นหลักเป็นประโยชน์และความสุขแก่บ้านเมืองได้จริง จึงแต่งราชทูตให้ไปทูลซักชวนพระเจ้าแผ่นดินประเทศอินเดียนี้ทางไม่ตร ให้ใช้แบบแผนอย่างเดียวกัน ในศิลปาวรักของพระเจ้าอโศกออกนาม แต่ประเทศต่างๆ ที่แต่งทูตไปทางฝ่ายตะวันตกจนถึงยุโรป หาดออก นามประเทศให้ทางตะวันออกไม่ แต่ในหนังสือมหวงศ์มีนามพระ มหาเดรารที่เป็นสังฆนายกไปประคิษฐานพระพุทธศาสนาในประเทศไทยทาง ตะวันออก ๓ องค์ คือ พระมหินทร เป็นราชบุตร (แต่ในหนังสือ ทางอินเดียเป็นพระอนุชา) ของพระเจ้าอโศก ไปยังประเทศลังกา องค์ ๑ พระโสณกั้ยพระอุตตรไปยังประเทศสุวรรณภูมิกั้ยกัน ๒ องค์ ที่ในหนังสือมหวงศ์เรียกว่าประเทศสุวรรณภูมินัน พวณอมยอยังว่า เมืองสะเทินในราชนครปะรัง แต่พวณักปราชญ์โบราณคดีความว่า ประเทศอินโถนิ (คือแผ่นดินที่ต่อ กับ อินเดียไปทางต่อแยกนิ) ทั้งหมด ไม่จะเพาะแต่เมืองมอย ขอนม เค้าเงอนอย่างหนงซังกูเมืองนี้ นิไกร่มีไกรไกสังเกต คือพระมหาเดรารที่เป็นสังฆนายกไปประคิษฐาน

เรื่องพระเจตawan

พระพุทธศาสนาที่แห่งอินเดียแต่แห่งละองค์ก็มีอย่างนั้น แต่ประเทศไทย
สุวรรณภูมิว่าไป ๒ องค์คือยกัน ขอนล้อว่าน่าจะเป็นพระสงฆ์ ๒ องค์
พระโสดเป็นนายกคือ ๑ พระอุตตรเป็นนายกคือ ๑ มาประดิษฐาน
พระพุทธศาสนาที่สองแห่งห่างไกลกันในสุวรรณภูมิประเทศไทย ถ้า
พิจารณาปัจจัยกับข้อราณวัตถุที่ยังปรากฏอยู่ น่าลงความเห็นเป็น
ยุติว่าที่ ๒ แห่งนั้น คือประเทศไทยมีอยู่แห่ง ๑ กับประเทศไทยกว้างๆ
(ที่นครปฐม) แห่ง ๑ ทั้งสองแห่งนี้ได้รับพระพุทธศาสนามาทางแต่
สมัยพระเจ้าอโศกมหาราช และได้พระบรมราชานุญาตไว้พระสูตรเป็นเกีย
บรรจุไว้ในครั้งนั้น สมเด็จพระบรมราชชนนิจพัชร์ของพระบาทสมเด็จพระ
จอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงจาริกไว้พระบูรณะเมือง ตามปัจจัยที่กล่าว
มาแล้วนั้น พระสงฆ์คงการบัญญัติไว้ในครั้งนั้น พระสงฆ์รามัญและพระสงฆ์ไอบลับ
วงค์ได้วางอนเดียวแก้นามตั้งแต่ พ.ศ. ๒๐๐ เศียรทั้งนั้น

พระเจ้าอโศกมหาราชครองราชสมบัติอยู่ ๓๗ ปี สวรรคตเมื่อ
พ.ศ. ๓๐๗ ต่อนนานาเชื้อสายในไมริยะราชวงศ์ไม่สามารถจะปกครอง
ราชอาณาเขตที่เป็นพระเจ้าราชอากริยาอยู่ได้ แผ่นกินอนเกียกกลับ
แยกกันเป็นประเทศต่าง ๆ เป็นอิสระแก้กันหลายประเทศ แต่ส่วน
ชาวอินเดียบ้านเดียวพระพุทธศาสนาอยู่เป็นพันทั่วไป และมีพระเจ้า
แผ่นกินที่เป็นพุทธศาสนาบุปผมักกอกต้อมากหลายพระองค์ ฉะนั้น
แทบทุกคนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอันเกิดขึ้นในประวัติพระพุทธศาสนา

เมื่อว่า พ.ศ. ๓๔๐ พระเจ้ามิลินท (ในมิลินทชัยทาง) อันเป็น
เชื้อสายผู้เชี่ยวชาญคริกีต Greek พากกอพยพมานากราช ไปปั้นกรุงพระเจ้า

อะลีกแชนกรานหวานชาก ไก้ครองราชอาณาเขตต้นหนึ่งในอินเดีย
ข้างฝ่ายเหนือเรยกว่าปะเตคโยนก คงเมืองสาคล (เกยวนเรยกว่า
เมือง Kabul อิรุ่ยในอัฟฟานิสถาน) เป็นราชธานี พวกโยนกเดิมนั้นดีอ
เทวคาเป็นสรณะ ครั้นมาอยู่ปะบกชาวดินเคียงไม่ซ้านาแห่งไก้
เขารถเลื่อนมิสต้อพระพทธศาสนา เป็นมูลหมาแหงสือเร่องมลินทัญหา
แต่งว่าคั่ยพรุ่งเร้ามลินท์สันทนาภพรณะเสนจนทรงเลื่อนใส่ในพระ
พทธศาสนาปะก្នอยู่ พวกโยนกเคยทำเทวรูปปูชาามแต่ก่อน เมื่อ
มาถือพระพทธศาสนาไม่ถือขอห้ามเหมือนชาวอินเดียให้ทำพระพทธรูป
ขันธชา ก็มีพระพทธรูปขันดี แต่สมัยพระเจ้ามลินท (ผู้ร่วมเรยกว่า
Menander) เป็นต้นมา ชาวอินเดียเลยเห็นชอบกั่ยເຂົາຍ່າງໄປທໍາ
ແພວ່ຫລາຍ ຈິນນີ້ວ່າເກີມີพระพทธรูปขันແຕ່ໃນສມัยโยนกເມືອງວາ

พ.ศ. ๓๕๐

ครนดิสມัยເມືອງວາ พ.ศ. ๔๐๐ มีพวກສានະອພພມາຫາກທາງ
ตะวันออก (ที่เป็นແคนปะเตคโยนก) มาແຍ່ງข້ານາຫາກພວกโยนก
คงราชอาณาเขตต้นขาราชูขัน คงเมืองบุรุร (เกยวนเรยกว่า
เปญวາ) เป็นราชธานี พวກສានະເປັນชาວค่างปะเตคเหมือนกับພວກ
โยนก เมื่อมาอยู่ปะบกພວกโยนกແຕ່ชาวอินเดียทอดพระพทธศาสนา
กຳນາເຂົາຮົດກົວຍື່ອພວກ ๑ ກົງໃກ້ສານະຮາງສົນນິມພຣະເຈົ້າແຜ່ນິນ
ອົງຄົ້ງ ทรงพระนามว່າກນິຍກະ เສວຍຮາຍເມືອ พ.ศ. ๖๖๓ ມີອານກພ
ນາກແຜ່ອາณาເຊົາທີ່ໄກ້ວ້າງຂວາງໃນດົມມຄກຮຽງ ทรงເລືອມໃສໃນพระ
พทธศาสนามาก ແສກງພຣະອົງຄເປັນພຸຖົກສານປັດນູກເໜີອນຍ່າງ

เรื่องพระเชตวัน

พระเจ้าอโศกมหาราช แต่ถึงสมัยพระเจ้ากนิษกะพระภิกขุสังฆพาก
เกรวอาทัตถาริยาที่อยู่ติดกับแม่ตากต่างห่างกันมากอยู่ไปถึง พาก
พระสังฆนิกาย เกรวอาทัตถ์ถือหลักสั่งสอนเวียนลักษณะให้คงมุ่งหมาย
มรรคผลเป็นทางนิพพาน แต่พากอาจาริยาทว่ามุ่งหมายเช่นนั้นเห็นแต่
แก่ตัว สอนให้มุ่งหมายเป็นพระโพธิสัตว์ เพื่อจะให้เกิดเป็นพระพุทธเจ้า^๔
ไปรอดสัตว์เลี้ยงก่อนแล้วจึงเข้าพระนิพพาน พระเจ้ากนิษกะให้ปรัชญา^๕
สังฆทั้ง๒ ว่าที่ปรึกษาหารือเพื่อรำเริ่มรวมเป็นนิกายเดียวกัน แต่ไม่
ปร้อง Kong กันได้^๖ พระเจ้ากนิษกะทรงเลื่อมใสพระสังฆผู้ยานนิกาย^๗
อาจาริยาท จึงอาจอนาพระมหาเถระในนิกายนั้น ปรากฏนามว่า^๘
พระอัคคิโภดษ ให้เป็นประธานทำสังคายนาณแคล้วกัลสีมรรค (เกยวน
เรียกว่า แคนเมี่ย) อีกครั้ง ๑ แต่นั้นสังฆมณฑลจึงถือคติต่างกัน^๙
เป็น ๒ นิกาย พากหมายเป็นพระโพธิสัตว์เริ่มนามนิกายของตนว่า^{๑๐}
“มหาayan” หมายความว่าเป็นยานใหญ่รับขนสัตว์ข้ามสังสารวัช
เรียกพากเกรวอาทเดิมว่า “พินยาน” หมายความว่าเป็นยานเล็ก
แต่พากเกรวอาทเรียกพากตนเองว่า “สาวกยาน” หมายความว่ายาน
ของพระอิริยาบถ แต่คนโดยมากเรียกว่าพินยาน จึงเรียกอย่างนั้น
เป็นคติคือมา พระไตรปิฎกเกิดต่างกันเป็น ๒ ภาษา พากหนayan
คงถือพระไตรปิฎกภาษาบ้านครับ ซึ่งสังคายนาครั้งพระเจ้าอโศกมหาราช^{๑๑}
แต่พากภาษาบ้านแปลงพระไตรปิฎกจากภาษาบ้านมาเป็นภาษาสันสกฤต
พระเจ้ากนิษกะแต่งทุกไปเรียกวัสดุสั่งสอนยังนานาประเทศทำนองเกี่ยวกับ
พระเจ้าอโศก แต่ราชธานีคันธารราษฎร์ทั้งอยู่ทางซ้ายหน้า ควรน
พระพุทธศาสนาແປไปทางซ้ายหน้า ณ บริเวณในสมัยนั้น

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๒๑

คงแต่สมัยพระเจ้ากนิษก์ ภารดอพระพุทธศาสนาจังแยกกัน
เป็นลัทธิมหายานและลัทธิหันบานสูบมา

ราชวงศ์กุสานะเป็นใหญ่ในอินเดียโบราณราว พ.ศ. ๗๐๐ เศษ
กรันประเทคันธารราชีเสื่อมสันอาบภาพแล้ว พระพุทธศาสนาถูกล้ม^{ล้ม}
มาสู่เรื่องในมหัศจรรย์ประเทศ ทวยมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นพุทธศาสนาปลูก^{ปลูก}
ภกษาหลายพระองค์ คือราชวงศ์คุปต์ปักครองมคอราฐระหว่าง พ.ศ.
๘๔๓ จน พ.ศ. ๑๖๕๐ เป็นสมัยที่คลปวิทยาสู่เรื่องในอินเดีย^{สู่}
และเมื่อตอนปลายสมัยหลังจันท์วน เชียงไเปอินเกียในระหว่าง พ.ศ.
๑๑๗๑ จน พ.ศ. ๑๒๕๔ เขียนบันทึกไว้ (มือปู่ในหนังสือประวัติ^{สือ}
ชั่วเฉียง Life of Hiuen Tsiang by S. Beal) ว่าในสมัยนั้นยังมี^{ยังมี}
และพระสงฆ์มาก ทั้งนากมหายานและนิกายหันบาน และเมื่อไป
ถึงเมืองสาวัตถีไปยังพระเชตวัน ซึ่งอยู่นอกเมืองทางทิศใต้ห่าง
ไปสัก ๕-๖ ล สงกรตไค้วาเดิมเป็นสังฆารามแท่เวลาหนอกพังร้าง
หมดแล้ว ความส่อให้เห็นว่าคงแท่ล่วงพุทธกาลมา พระเชตวันเป็น^{เป็น}
แท่ทั้งที่พระสงฆ์อยู่แห่ง ๑ ต่อมากองสมัยราชวงศ์ป่าดงเมืองในระหว่าง
พ.ศ. ๑๖๔๓ จน พ.ศ. ๒๓๕๓ ก็ปรากฏว่าพระเจ้าแผ่นดินทรง
สถาปัตยนาบารุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองขึ้นอีก แต่หาพอย่ำไรในสมัย^{สืบ}
ป่าดงที่พระเชตวันไม่ เผราะดังนั้นพระพุทธศาสนา^{สืบ}
ของคนชนแข็งพระพุทธศาสนา ชาวอินเดียที่เคยถือพระพุทธศาสนา^{สืบ}
ไปเข้ารัฐอคคเนยารามณ์แท่บ่ย่างเกียงกันมี ดิอัง ๒ ศาสนากวัย^{สืบ}
กันกม คงถือแท่พระพุทธศาสนา^{สืบ} แม้ในพระพุทธศาสนา^{สืบ}

เรื่องพระเชตวัน

วิกิยพากทันตระเจ้าเล็กที่ริยาตรีพราหมณ์อน เชือวิชทั่งให้เกิดคึ่งและร้ายกับวิทยาคน เข้ามานะป่นพระธรรมวินัยอิกนิกาย ๑ เป็นเช่นนัมนานถึง พ.ศ. ๑๕๘๓ เมื่อสักต้านมหกษาอัฟมา-นิสถานยกพลพวกด้อศานาอิสลามเข้ามาต่ำใจอาณาเขตในอินเดีย จึงเริ่มเกิດการทำลายล้างพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึงเสื่อมกราณ มาจนหมดไปในอินเดีย

๔. อธิบายเรื่องพระเชตวันในลังกาทวีป

เมื่อฉันแต่งหนังสือ “เรื่องประวัติฐาน พระสังฆลัทธามวงศ์ในลังกาทวีป” ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้ตรวจสอบพงศาวดารลังกาหลายฉบับ เก็บเนื้อความบันทึกไว้ในเรื่องพระพุทธศาสนาและทางไม่ตรี ในระหว่างลังกาทวีป ก็ปรากฏแต่ก่อนเขียนไว้ในหนังสือเรื่องนั้น แล้ว ในวินัยนั้นจะกล่าวแต่ละเพาะเรื่องขึ้นเนื่องด้วยพระเชตวัน แต่ถึงจะนักธรรมท้องถิ่นได้รับการเมืองลังกาฯ วายสักหน่อย เรื่องจะจะต่อ กันมาจนพระเชตวันเข้ามานี่ในประเทศไทย

ในพงศาวดารลังกาฯ พระมหินทร์ได้ไปประดิษฐานพระพุทธศาสนาในลังกาทวีปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖ (เรื่องว่าประมาณของอาหราย วินเชนท์เซลลีฟ ๔๐ ปี) ว่ามีพระวิเกษอนได้ไปคุยกับพระมหินทร์ ๔ องค์ ระบุไว้ว่าซึ่ง พระอติยะ ๔ องค์ ๑ พระอติยะ ๔ องค์ ๑ พระสัมพลด ๔ องค์ ๑ พระภัสดาล ๔ องค์ ๑ ขอแสดงถึงความเห็นที่เกากล้าวมา ว่าพระซึ่งสั่งไปยังประเทศไทยต่าง ๆ เมื่อครองพระเจ้าอโศก นั้นไปแห่งละดวนสังฆ มิใช่ไปแต่พระมหาเถระที่ป่วยน้ำซื้อแต่องค์

พระนิพนธ์สัมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๒๓

เดียว พระเจ้าท่านนั้นชี้คิดซึ่งเป็นพหุศึกษาสนับสนุนมากในลังกาทวีป
องค์แรก คงแผ่พระพุทธศาสนาตามเบียงอข่างของพระเจ้าอโศก จน
พระพุทธศาสนาแพร่หลายไปทั่วทั้งเกาะลังกา ส่วนพระเดชบุรีที่สร้าง
เช่นเดียวกัน คือมีพระสถูปขนาดใหญ่ที่บรรจบรวมมาตซังพระเจ้า
อโศกประทานไป แต่ขอพ้นที่พระศรีมหาโพธิ์ที่เมืองพหุศึกษา
ไปปลูกบนเมืองอนุราษฎร์ราชธานี สมนตเป็นพระบรมไภคเจดีย์ให้มี
ชนในลังกาทวีป ส่วนพระบรมมวนยันพระไมคลลั่บตรกิสสเดระก็คง
เลือกสถานที่ทั่วทั้งเจ้าพระไตริน្យกตามที่สังคายนาครงที่๓ ได้
ขึ้นปักเจนไว้ทุกองค์ แต่การสอนพระศาสนาแก่ชาวลังกาลำบาก
กว่าในเมืองบาร์บารัส เพราะพระไตริน្យกที่สอนจะลงแข่งทั่วเจ้าพระ
ภาษาบาร์บารัส ซึ่งชาวลังกาไม่รู้กันโดยมาก วิธีสอนชนคนเพื่อให้เห็น
ความของพระพุทธศาสนาคงต้องสอนด้วยภาษาสิงหนพ ต่อเมื่อผู้ไก
ครั้งมาถึงออกข่าวจะเริ่มสอนให้ท่องจำพระไตริน្យกภาษาบาร์บารัส ณ
อย่างนั้นก็สำเร็จบรรยายชนที่พระลังกาสามารถท่องจำพระไตริน្យก
ได้มากองค์ จนพระมหาชนิกรถารามารรถทำสังคายนากันขึ้นพระ
สงฆ์ชาวลังกาได้ (คือสาวกพระไตริน្យกภาษาบาร์บารัสที่จำไกพรมกัน)
ณกรุงอนุราษฎร์ราชธานี นับเป็นสังคายนาครงที่๓ ในลังกา แต่ต่อมา
เมื่อล่วงรัชกาลพระเจ้าท่านนั้นชี้คิดและสั่งพระมหาชนิกรถาระไปแล้ว
เมืองลังกาเกิดยกเข็ญเลี้ยงขันเมืองแก่พุกามพิมิ kraที่ชั่งขัมมา
ชาภินเดี่ย พุกามพิกรองเมืองลังกาอยู่นาน ๗ เดือนสายพระเจ้า
แผ่นดินลังกาทรงรุบรวมรุดมารวบพุกามพิกราชอาณาจักรนี้ให้เป็น

เข่นหมายครัว สมัยกิพระเจ้าแผ่นดินเป็นชาวลังกาพนพระพุทธ
ศานาชน ถึงสมัยพากทมิพักครองพระพุทธศาสนา ก็เสื่อมลง
เป็นคงหมายร้อยบ แต่ชาวลังกาอย่างนี้ถือพระพุทธศาสนาตาม
ลักษณะที่พระมหินทร์สอนไว้

ถึง พ.ศ. ๗๕๙ เมอเกิดภัยหมายขึ้นในคันธารราษฎรแล้ว
ได้ ๘๐ ปี มีคณะสงฆ์ชาวอินเดียลงมาสอนลักษณหมาย (ในพงศาว-
การลังกาเรียกว่า “เวทุลยาน”) ที่เมืองลังกา เวลาหนึ่งพระสังฆ์ใน
ลังกาแยกกันเป็น ๒ คณะ ๑ เรียกว่า “คณะมหาวิหาร” つまり
อยู่วัดเกิดซึ่งพระเจ้าเทวนัมชัยคิสสรังถวายพระมหินทร์ (ความ
บังว่าเป็นพระสังฆ์พากทมิในราชธานี) อีกคณะ ๑ เรียกว่า “คณะ-
อภิคริวหาร” เพราะเกิดขึ้นครั้งพระเจ้าวุฒิภานุสีญี่พระครุแก่
พากทมิเมื่อรา พ.ศ. ๔๓๐ หน่วยไปเที่ยวหลบซ่อนตามหัวเมืองใน
มณฑลลับประตูกลางทางลังกา ให้อ้าคัญพระภิกษุสังฆ์ในท้องถิ่น
ช่วยซ่อนเร้นและอุปการะค่วยช่วยการท่อง ๗ อยู่ถึง ๑๙ ปี จึงสามารถ
รวมพลกลบมานั่งเต้าเมืองอนราษฎรชาวนคนจากพากทมิไป เมื่อ
พระเจ้าวุฒิภานุสีคุณแล้วทรงว่าด้วยคณชั้นพระสังฆ์ตามหัวเมือง
ที่ไก่ป่าระมาแท่นหลัง จึงพระราษฎรท่านที่กลับมาและข้าพระแก่
บรรดาภัตต์ไก่ทำคุณแก่พระองค์ และทรงสถาปนาพระมหาคิสส์เดร
ชั้นเป็นคณาจารย์ของสังฆ์พากันให้เป็นสังฆบูรณะ (สังฆราช)
มาอยู่ในราชธานี แต่พากพระสังฆ์คณะมหาวิหารรังเกียจวัตรปฏิบัติวิถี
สังฆพากพระมหาคิสส์เดร ความบังว่าพระเจ้าพระสังฆ์ชา

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๒๕

ขันนอกซึ่งประพฤติพระธรรมวินัยฝึกไปต่างๆ) ไม่ยอมร่วมสังฆกรรม
พระเจ้าวัดภูมิคุณนิจสวัสดิ์ด้วยในหมู่อภิวัต ๑ เวิราก็ขอว่า “อภัยคิร
วิหาร” ถาวรเป็นที่สุดตของพระมหาคิริธรรมกับภิกษุสามเณร
ซึ่งตามมาอยู่ด้วย พระสงฆ์ในเมืองอนราฐบูรณะยกันเป็น ๒ คณะ
แต่นัมมา แต่ด้วยทักษิณยานอย่างที่พระมหาวิหารกระโถมปะทะกัน
ไว้กับกันทั้ง ๒ คณะ ผิดกันค่ายวัดปวีบุทพะสังฆคณะอภัยคิริวิหาร
ไม่เคร่งครัดเหมือนพระสงฆ์คณะมหาวิหาร เป็นเช่นนั้นต่อมา ๓๖๙ ปี
ถึงรัชกาลพระเจ้าโวหารคิริชั่นพากนหมายนลงมาสอนลงกากที่ป
เมื่อ พ.ศ. ๗๔๙ ก้ากถ้วนแล้ว มีพระสงฆ์คณะอภัยคิริวิหาร
บางเหตุรับถือขอมหมายนไปประพฤติ พากพระสงฆ์คณะมหาวิหารกับ
เสนาจามาถย์โดยมากเห็นว่าถือขอมหมายนเป็นมิจฉาทิฐิ ความทราบ
ถึงพระเจ้าโวหารคิริชั่นทรงครั้สั่งให้เนรเทศพระสงฆ์ที่ถือขอมหมายน ทั้ง
ที่เป็นชาวอินเดียและชาวลังกาออกไปเลี้ยงทางราชอาณาเขต พาก
นั้นก็พากันไปตั้งอยู่ที่เมืองทางปลายแหลมอินเดีย ต่อมาอีก ๑๗ ปี
ถึงรัชกาลพระเจ้าโโคธนิพากนหมายนข้ามไปสอนที่เมืองลงกากและมี
พระสงฆ์คณะอภัยคิริวิหารเลื่อมใสอีก แต่กรุงนัมพะสังฆคณะอภัย
คิริวิหารพอก ๑ ขันพระอสสิริคิริเป็นหัวหน้าเลื่อมใสถือขอมหมายน
แต่บางอย่าง (ที่ว่าแต่บางอย่างนั้น น่าสันนิษฐานว่าคือที่ทำพระพุทธรูป
ขันชาเป็นข้อสำคัญอยู่ในนั้นด้วย) แต่เกรวว่าจะถูกเนรเทศไปอยู่
นหมายนเหมือนหนองหลัง จึงชวนกันแยกออกจาก อภัยคิริวิหารไปอยู่
ที่กุฎิชื่อว่า “กุฎุคิริวิหาร” ถือว่าเป็นที่ของลัทธิขอมหมายนกัน

ที่นี่ยังคงเป็นกัน ต่อมาพระสังฆพราหมณ์พระมหาเถระองค์ ๑ ชื่อ “สาครล” ทรงวัดป่าบูรีที่ช่องทางหลวงสระบุรีทางภาคใต้ ภารกิจวิหารขึ้นเป็นลักษณะต่างหากเมื่อ พ.ศ. ๗๔๕ เรียกว่า “สาครล” ในสมัยนั้นมีชาวลังกาคน ๑ ชื่อ กារวิตะ เกษยเย็นครูพระเจ้ามหามេស្ស แห่งแก่ยังทรงพระเยาว์ ข้ามไปบูรีในอินเดีย เป็นกิจหมายานไก้นามอย่างว่า “ลังษ์มิตร” รู้ว่าพระเจ้ามหามេស្សไก่ทองราชสมบัติก็ข้ามกลับไปลังกา และได้เป็นพระราชนครของพระเจ้ามหามេស្សและนำให้ทรงเลื่อนสถาปนาด้วยคำแนะนำและเมียคือเมียพรัสังฆ์มายาที่นี่ยังคงประการต่างๆ นั้นถึงวัดมหาวิหารร้าง แต่ชาวลังกาโดยมากยังนับถือทางฝ่ายลักษณ์ที่นี่ยังคงไว้พระเจ้ามหามេส្សเป็นมิ่นมาทิฐิ ใช้เกิดเป็นกบฏขึ้น พระสังฆมิตรเกิดถูกฆ่าตาย พระเจ้ามหามេส្សสักพระองค์ไว้ในกระทำผิดจึงให้นำรากพอกหมายเสียอีกครั้ง ๑ แต่เวลาหนึ่งพระสังฆ์คดีนี้มีชาวลังกาที่เก็บมาอยู่ที่เดินทางไม่สำเร็จผ่านทางน้ำ พระเจ้ามหามេส្សทรงครั้งพระบิศิริจะรู้สืบเป็นหัวหน้าพระสังฆ์สาครลนิภัยเป็นที่สังฆนายก แล้วทรงสร้างวัดขึ้นใหม่ให้เป็นที่สถิตในราชธานี ขานนามว่า “วัดเชตวัน”

วัดเชตวันซึ่งพระเจ้ามหามេส្សสร้างในลังกาที่เป็นวัดแรก ก็ปรากฏว่าเข้าชื่อ “พระเชตวัน” อันเป็นที่ประทับของพระพุทธองค์ ณ เมืองสาวัตถีมาใช้เป็นชื่อวัด คือกิจวัตรเป็นเพราะเหตุไก่พระเจ้ามหามេส្សทรงชื่อว่า “วัดเชตวัน” เห็นมีเครื่องนอนอยู่ กว้างในสมัยนั้น มีพระพุทธรูปและพระสังฆ์นิกายหมายนาเงินเกิดขึ้นทางอินเดียข้าง

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๒๗

เห็นอย่างอีก ๑๐๐ ข้อแล้ว และปรากฏในเรื่องพงศาวดารลังกา ว่าพวก
มหา yan เริ่มลงมาถึงสหอนดลังกา แต่พวกราชวงศ์ก้าวไปอย่างมากยังคง
เลื่อมใส่สักทิพยานชัยได้พวงมหา yan ไปเสียจากบ้านเมืองหลายครั้ง
แต่เมื่อพระสังฆพราสาดลงมาถือหงค์กิมมหา yan และทิพยานจะคนปักกัน
ขอทวาระคนปักกันนี้เป็นอย่างไร คิดเห็นว่าจะเป็นด้วย
พระสังฆมหายานนำคตทักษิณพระพุทธชูชนบชาดงมาแต่ทางเหนือของ
ที่ดินทิพยานเห็นว่าเป็นการดีเมื่อปะเพณเดินทางมาไม่ควรทำ
พระพุทธชูชน แต่เมื่อพระสังฆพราหมงชัยพระอุสสิชิคเป็นหัวหน้า
เลื่อมใส่ชาพระพุทธชูชนพวงมหา yan แต่คงถือพระธรรมวินัย
ตามทิพยานอยู่อย่างเดิม จึงว่าด้วยทิพยานนี้กิาระคนปักกัน
เป็นเหตุให้เกิดเป็นคติสากดีขันตั่งหาก เมื่อพระเจ้ามหาเสนท์
พระมหาศักดิ์เจ้าชัชชีเป็นเจ้าคณะสงฆ์สากดีเป็นสังฆนายก พระ
ศักดิ์เจ้าทรงกุลແນະนี้ให้ทรงสร้างพระพุทธชูชนบชาดงเป็นอุโบสถ
แทนสร้างพระสูปบรรจุพระภัตทห้าให้จากหาดทรายชายทะเล แต่
ความคิดนั้นควนวินัยของพระพุทธสังฆคตจะมหาวิหาร พระเจ้า
มหาเสนท์สร้างวัดถวายใหม่ ตามอย่างพระเจ้าวัชภูมานิลสร้างวัด
ข่ายครัวหารแต่ปางก่อน ที่ให้ชื่อว่า “วัดเชกวน” นั้น น่าจะเป็น
วัดแรกที่ประดิษฐานพระพุทธชูชน เป็นประธานแทนพระองค์พระพุทธเจ้า
ซึ่งเอื้ออาرامที่ประทับของพระพุทธองค์เมืองสาวัตติ ซึ่งนักอ
ภันว่าสำคัญกว่าที่ประทับแห่งอื่น ๆ มาขนาดเป็นนามวัด คิดไม่เห็น
ว่าจะเป็นพระแท้อย่างอื่น แต่นั้นพระสังฆลังกาจ้วยกันเมื่อ

เรื่องพระเขตวัน

๓ คณะ เริ่มกว่า มหาวิหาร คณะ ๑ ชัยคริวหาร คณะ ๑
เชตวันวิหาร คณะ ๑ ต่อมาขอมรับประเพณีท้าพระพุทธชรบุญบชา
ตัวกันทั้ง ๓ คณะ จึงมีพระพุทธชรบุญแพ้วหลายในลังกาสบนามาเหมือนกัน
ที่ในอินเดีย

ได้กล่าวมาแล้วว่าปะเกศลังกา ไม่มีเวลาที่จะเป็นสันติสุขอุ่น
ช้านาน มีเกิดคำบางกัวยศักดิ์ภรรยาอนามาย้าย ก็เกิด\data\กัวย
พวงราชวงศ์ลังการบพุ่งแย่งชิงราชสมบัติกันแต่กัน สงฆ์มณฑล
จังรั่สาระสายเพราเดหนัน และวัตรปฏิบูษักดิ์ของพระวิถีสังฆก
เสื่อมทรามลงเป็นลำบัมมา ในดง พ.ศ. ๑๖๑๔ พระเจ้าวชิรพาห
ศรีสังฆโพธิ์ชัยชนะพวงหมิพ์ໄกเมืองลังการคืนเป็นราชอาณาเขตต
ทรงปะรภภะพนพระพุทธศานาให้คนด้วย่างเกิม ได้ความปะภูງ
แก่พระฤทธิ์บัวในลังการที่ปีไม้มีพระวิถีสังฆซึ่งทรงวิถีภาระโดย
บริสุทธิ์ หรือถ้าว่าอ่อนน้อมหงส์คุณสันគนวงศ์ซึ่งสบนามาแต่พระ
มหินทร์เดรเตียแล้ว จึงให้มาขอสังฆนิภัยมอยุ่ทเมืองพกาม
ปะเกศพะม่าໄไปให้อุปสมบทชาวลังกา ทวายดีอ่าวพระสังฆนิภัย
มอยุ่สบศานวงศ์มารากพระโสดหอพระอุทกร ทพระเจ้าอโศก
มหาราชให้มาตั้งศานวงศ์ในสุวรรณภูมิคราวเดียวกัน แล้วเป็น
ศานวงศ์เกี่ยวกันกับพระมหินทร์ที่ปียังลังการทวีป พระเจ้าอโศก
มหาราชซึ่งครองปะเกศพะม่าแล้วมอยุ่รวมกันในสมัยนั้น จังใจ
พระสังฆเป็นคณะปะรภสั่งไปยังลังกา ๒๐ รูป ให้ไปอุปสมบทชาว
ลังการที่เป็นสังฆมณฑลชนใหม่แล้ว พระเจ้าวชิรพาหุสังฆโพธิ์

ก็ส่งให้สักพระลังกาเก่าเสียหมด แต่นพระสังฆ์ในลังกา ก็กลับ
เป็นคณะเดียวกันต่อบما

ถ. พ.ศ. ๑๖๙๖ (รายหลังพระสังฆ์เมืองพุกามไป กลับดัง
ศาสสงค์ ๔๑ ๗๗ บ) เกิดมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นมหาราชครอง
เมืองลังกา ทรงพระนามว่าพระเจ้าปรัชกรพาหุ สามารถปราบ
ปรามคต្រូ คลังกាតกวีปัทหมก ภัยทั้งเมืองทมิฬในอินเดียซึ่ง
ตอนใต้ไว ในพระราชอาณาเขต เมื่อปรามคต្រូราบคาบแล้ว
พระเจ้าปรัชกรพาหุก็ทรงทำนบารุงพระพุทธศาสนา ให้ชาระหนัสือ
พระไตรบูญชั่งนับว่าเป็นสังคายนาอีกรัง ๑ (พระไตรบูญที่ใช
เป็นหลักพระพุทธศาสนาอยู่ในเมืองพระม่า มอง ไทย บ้าน ลัวน
เป็นสำเนาพระไตรบูญชั่งชาระเมื่อครองพระเจ้าปรัชกรพาหุ ได้มากจาก
ลังกาด้วยกันทั้น) นอกจากชาระพระไตรบูญพระเจ้าปรัชกรพาหุ
เอามีพระครุฑ์อุดหนุนให้พระสังฆ์เก่าเรียนและวัดมาพระ ธรรมวินัย
เคร่งครัดเป็นระเบียบเรียบร้อยชน พระพุทธศาสนา ก็กลับรุ่งเรืองขึ้น
ในลังกาทวีปปัจจุณเลองล้อไปถึงนานาประเทศ ฉะเพาะสบวนาท
พวกมีชาติภูรีลังพระพุทธศาสนาเสื่อมสูญไปในอินเดีย พากเพียร
มอง ไทย จึงหันไปนิยมลัทธิพระพุทธศาสนาในลังกาทวีป ถึงพากัน
ออกไปศึกษาพระธรรมวินัยและบทเป็นพระภิกษุลังการวงศ์ กลับมา
สังสอนในบ้านเมืองของตน บ้างก็พาพระสังฆลังกาเข้ามาเป็นครุฑ
ชาหารย จำเนียรากลนานาประเทศสังฆ์ในเมืองพระม่า มอง ไทย ก็รับ

ลัทธิบุพชรเป็นลัทธิกาวยก
และถือคิดกิจกรรมนิยมของพระเจตวันกับทุกคน
ทุกประเทศ

๖. อธิบายว่าด้วยวัดพระเจตุพนในประเทศไทย

วัดไอยราตนที่เรียกชื่อว่า “เจตวัน” หรือ “เจตุพน” นี้
ในประเทศไทยนั้นหลายวัด และสร้างเป็นพระอารามหลวงเทบทั้งนั้น ใน
มณฑลพายัพมีวัดเจตวันที่เมืองนครจำปาศักดิ์ ๑ ที่เมืองเชียงใหม่
ก็มี ที่เมืองสุโขทัยก็มีวัดพระเจตุพนวัด ๑ อยู่นอกกำแพงเมือง
ทางทิศใต้ เป็นพระอารามหลวงใหญ่ ใหญ่ โถและกำอย่างบัวระดับต่อต้านเอากีลา^๑
แห่งใหญ่ๆ มาจากทำเม่นรั้วรอบบริเวณโดยสุดวิหาร แต่พิเคราะห์
คุณกษณะเป็นวัดที่สร้างเมืองไทยก่อตั้งขึ้นด้วยสถาปัตยกรรมการก่อตั้งนั้น แต่ที่
พระนครศรีอยุธยาไม่มีปรากฏว่ามีวัดพระเจตุพน ฉันได้ให้พระยาไอยรา
พญาบามคันหาดก่อไป ถ้าไม่มีในพระนครศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จ
พระพุทธชยอกพาราชาติโลกก็เห็นจะนานวัดพระเจตุพนที่เมืองสุโขทัย
มาขนาดน้ำนมวัดพระเจตุพนเกียวน

๗. อธิบายเรื่องสร้างวัดซึ่งวัฒนาaram

ในหนังสือพระราชพงศาวดารตอนรัชกาลพระเจ้าปรมินทรมหา^๒
ผู้ทรงไม่วรื่นเรื่องสำคัญทั้งเสบียงย่างหนึ่ง เขายกเรื่องการอนุรักษ์ความ
มากล่าว เช่น ว่าโปรดให้ช่างออกไปถ่ายแบบอย่างพระนครหลวง
และป្រสาทกรุงกัมพูชาประเทศเข้ามาให้ช่างทำพระราชวังที่ประทับ^๓
รัตน ณ ทำบลริมวัดเทพพิทักษ์ สำหรับเสกเจ้านไปนั้นการพระพุทธ-

บทที่ห้าเป็นตน เรื่องสำคัญนั้นก็ไปพบในหนังสือฝรั่งแต่ง แต่เรื่องก็อว่าเรื่องอะไรนั้นไม่เสียแล้ว ว่ากรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศราชขึ้นไทยมาแต่ราชากาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จนถึงวันที่ราชากาลสมเด็จพระเอกาทศรุต แต่เมื่อจะว่าราชากาลพระเจ้าทรงธรรมกลับตั้งแข็งเมืองเป็นอิสสระ กองทัพไทยลงไปตีก์พ่ายแพ้เขมรกลับมา ครั้นถึงราชากาลพระเจ้าปาราสาททอง ให้กองทัพไทยยกไปอีก คราวนี้เขมรยอมแพ้ได้มีเมืองเขมรกลับมาเป็นเมืองขึ้นอย่างแต่ก่อน เรื่องนี้เองเป็นเหตุให้พระเจ้าปาราสาททองถือพระองค์ว่าเป็นพระเจ้าราชาธิราช ให้ไปถ่ายแบบโบราณวัตถุสถานที่เมืองเขมรเข้ามาสร้างเฉลิมพระเกียรติยศให้หลายอย่าง ว่าแต่ทัพนั้นทำให้ในเวลานี้

(๑) ถ่ายแบบปราสาทหิน ที่ประดิษฐ์เมืองนครรัมนาทำประทพรหม

(๒) ถ่ายแบบพลับพลาสังทัหน้าพระราชวังเมืองนครรัมนาสร้างปาราสาท เกิมให้ก็อว่า “ศรีโภสร” ตามชื่อนเมืองเขมรแล้วเปลี่ยนเป็น “จักรพรรดิไไฟชยนท์” คำจักรพรรดิเฉลิมพระยศ คำไไฟชยนท์มาแต่ปาราสาทบายน

(๓) ถ่ายแบบปาราสาทพิมานอากาศที่ในพระราชนั้นหรือด้านในนั้นปาราสาทขายวนมาสร้างพระนครหลวง ใช้ชื่อภาษาไทยว่านครหลวงทรงกับขุนกรฉุน

เรื่องพระเชตวัน

(๔) วัคชัยวัฒนารามนัน
แผนผังพระเมรุกลางเมืองมาสวาง
แบบพระเมรุมาสวางวัด
เนองเขมรแล้วจึงคิดเห็นว่าคงใช้ทำด่องครัววัด
วัฒนาราม ” นั้นก็หมายความว่ามีซ้ายไกเมืองเขมรนั่งเอง

แต่ก่อนมาเราเข้าใจกันว่าเขา
ตั้งมีผู้ประวัติไว้ในจังหวัด
ที่ให้ชื่อว่า “ ชัย
วัฒนาราม ”

วัคชัยวัฒนารามนั้นที่เคยเห็นนั้น
เจ้าหลวงทอยพระเนตรครั้ง ๑
และໄกไกโดยลำพังคนเดียวในเวลาเมื่อถางเตียนอยู่อีกครั้ง ๑
สิ่งสำคัญของวัคชัยวัฒนารามมี ๓ แห่ง คือ

(๑) ปูร่วงค์พระมหาธาตุพระระเบียงล้อมรอบ ตามนั้น
พระระเบียงมีข้อคือปูร่วงค์ สัง ๑

(๒) ท่อบริเวณพระระเบียงออกมาข้างหน้า มีพระวิหารหลวง
หลัง ๑

(๓) ท่อบริเวณพระวิหารหลวงออกมานี้พระอุโบสถหลัง ๑
ก็เหมือนจะมีพระยาเกยอก ๒ องค์ อยู่ ๒ ข้างค้านหน้าพระอุโบสถ
กว้าง แต่นักก็กลับพังเข้าไปถึงหน้าพระอุโบสถแล้ว เห็นแต่เป็น
ซากของหักพังลงไปอยู่ในน้ำ

ที่ในบ้านแผนกกฎหมายเก่าตอนลักษณะมีมากกว่า พระเจ้า
ปาราสาททอง “ ข้าเพื่อพระราชาศักดิ์สถาปนา พระมหาวิหารและ
พระเชตุพนและพระมหาธาตุ ” ก็เป็น ๓ สิ่งท้องจำนำวนสิ่งสำคัญ
ที่มีอยู่ในวัดนั้น เป็นแต่เรื่องพระอุโบสถว่าพระเชตุพน ๑๕ เป็น

พระนิพนธ์สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ๓๓

เพราะเหตุให้ข้อนี้ได้แก่คึกสันนิษฐาน เห็นเค้าเงื่อนว่าอาจจะเป็น
 กวบเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดใน ๓ อย่างที่จะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) อาจารย์เป็นแต่ด้อยคำของลักษณะผู้แต่งบานແຜນกวางหมาย
 นั้น เรียกพระอุโบสถว่าพระเขตพน ให้ไว้ศักดิ์ว่าเรียกพระอุโบสถ
 การที่ลักษณะผู้แต่งบานແຜນก ใช้ชื่อแปลงให้ปลอกว่าสามัญ
 อย่างนี้ มีในกวางหมายหลายแห่ง ถ้าลังเกตดพระนามพระเจ้าแผ่นดิน
 หรือชื่อป្រះសាសាហ ซึ่งอ้างว่าพระเจ้าแผ่นดินเด็กป្រះທីในเวลาดำรง
 ให้ลงกวางหมายก็เห็นจะได้ ว่าใช้สร้อยต่าง ๆ อันมิใช่มิริงและชื่อ^๔
 ป្រះភាពที่ไม่มีตัวป្រះភាពข้อเข่นนี้หลายแห่ง

(๒) อาจารย์มีพะพุทธปฏิปิณฑ์เป็นของป្រកញ្ញ เป็นพระบรมราชานุที่ใน
 โอสถ พระเจ้าป្រះភាពทองจงดำรัสสั่งให้เรียกว่าพระเขตพน

(๓) ทครงสรังวักชัยวัฒนา ๔ ในหนังสือพระราช
 พงศาวดาร (ฉบับพระราชหัตถ์เลขา) ว่าเดิมเป็นบ้านของพระชนนี
 แต่ฉันเห็นพ้องกับพระยาโดยราณว่า คงเป็นที่บ้านของพระเจ้าป្រះភាព
 ทองเมื่อยังเป็นขุนนาง เมื่อพระเจ้าป្រះភាពทองໄດ้ส่วนราชการจัง
 ทรงอุทิศที่วนเดิมเป็นพุทธบูชาให้สร้างวัด และໄດ้กลั่งมือสร้างมา

แต่แรกเสวยราชย์ อาจารย์ทรงເຫານว่าให้เรียกวัดพระเขตพน
 เพราะเป็นชื่อวัดใหญ่องนังไม่มีทั้งครองศรีอยญา เหมือนที่กรุงส ໄขทัย
 แต่แบบอย่างที่จะสร้างคิดไว้อย่างหนึ่งมาเปลี่ยนแปลงเมื่อไกเมืองเขมร
 ให้สร้างพระมหาธาตุเป็นป្រំរង แล้วเปลี่ยนนามวัดเป็นวัดชัยวัฒนา

เรื่องพระเจตวัน

รามเพอเคลิมพระเกู่รา ก จ จ ให้เข้าชนพระและเชกพนไปใช้เรียกพระ

ฉบับสด

ที่ว่ามานูเป็นการเดาทั้งนั้น เดือไก่เป็นแนวอย่างเดียวแต่ว่า
พระเชกพนต้องเป็นสถานที่มีพระพุทธชรูป สถานที่ไม่มีพระพุทธชรูป^{นี่คือ}
 เช่นพระสูปหรือพระบรมราชโถง ศานติก จะเรียกว่าพระเชกพน^{นี่คือ}
 ไม่ได้แล้วนี่มี ที่เรียกเป็นชื่อวัดก็พระแทบทุกที่มีพระพุทธชรูปเป็น^{นี่คือ}
 ประธาน หรือที่พระม่าวเรียกชื่อราชนเทียรยังคง ๑ ว่าเจตวัน ก
 เพราะเป็นที่วัดพระพุทธชรูป ใช้แค่เท่านั้นถ้าว่าตามนิคินยพระพุทธชรูป^{นี่คือ}
 ต้องเป็นรูปพระโภคสมบูรณ์ศักดิ์สิทธิ์ จงสมควรขอว่าพระเชกพน^{นี่คือ}
 เช่นว่าวัดพกไชสวารย์ จงหมายความว่าเป็นที่ประทัยของพระพุทธเจ้า^{นี่คือ}
 เป็นสถาบัน นันคิกเห็นคงน.

คำพิพาธิบาย

นิพนธ์พระวรวงศ์เชื้อ พรองค์เจ้าวรวณีวุทยากร

ในฐานที่ข้าพเจ้าเป็นผู้สนใจในการศึกษาวัฒนธรรมและภาษาไทย ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้อ่านพระวิชาลักษณ์ พระวรวงศ์เชื้อ พระองค์เจ้าวานิชวัต ในเรื่องคำหมายคำในวรรณารถแห่งสมาคมคนหัวใจประเทศไทย ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าได้รับสั่งเกตในการวิจารณ์ ไม่ใช่ในที่นั้น ข้าพเจ้าได้เสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับที่ความว่าด้วยความสัมพันธ์การค้าในตอนนั้นระหว่างเกนนาเรียกับประเทศไทย ซึ่งพระองค์ท่านกับนายพันตำรวจตรี ไสเก็นฟากเด็น ได้นำลงในฉบับที่๓๑ ภาค ๑ เอกอัมมานาคอม ค.ศ. ๑๙๓๔ ดังท่อไปนี้

๑. เรื่องอีดามาศ เวจกัลมาศ กิตลามาศ.— กิตลามาศ ในหนังสือฉบับที่ ๓ นั้น เป็นอันยุตติกิริยา เขียนตัว ก เกินไป เพราะในฉบับเดียวกัน เขียนว่า กิตลามาศ ตัว และการที่เขียนว่า อีดามาศ ในฉบับที่ ๑ ก็เป็นอันยุตติกิริยา เขียนตัว อ เกินไป ความจริงควรจะแบ่ง เรียก ส่วนหนึ่ง และ อีดามาศ อีกส่วนหนึ่ง การที่แบ่ง ภู เป็น อ ก เห็นได้ว่าเป็นการแบ่ง เพราะ เรียก ในฉบับที่ ๒ ก็ได้แบ่งเป็น เรือ การเขียนชื่อบุคลากร ใช้ชื่อเมืองหรือประเทศอีกด้วย แต่ก็ไม่ได้เขียนตามตัวอักษร แต่เขียนตามเสียงที่โดยชอบด้วย แม้ในหนังสือสัญญา ค.ศ. ๑๘๗๖ ก็เขียน Right Honourable Lord

Amherst ว่า เรตอันธรรบันลอกคำหักสิก และ Captain Henry Burney ก็เขียนว่า ภูมิทัพนกริบาระน.

ถึงแม้ว่าวบริษัทจะเป็นของชาวเกนمار์ค ครับเป็นเป็นชาวชุดแลนก์แต่ล่ามคงจะถูกกฎหมายไปรุกเกสมากกว่า ชาวชุดแลนก์เรียกเกนмар์คว่า เกเนมาร์คุน Denemarken และเรียกชาวเกนمار์คว่า เกน Deen ฉะนั้นกลุมาค คงไม่ใช่ภาษาเดอเรแลนด์ ส่วนชาวไปรุกเกสเรียกเกนмар์คว่า คีนามาร์คุดา Dinamarca และเรียกชาวเกนмар์คว่า คีนามาร์เชซ Dinamarquez ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า กลุมาค เป็นชื่อที่เขียนตามสำเนียงไปรุกเกส การที่ใช้คุล แทนตัว น ก็ เพราะว่า ถ้าใช้คุล แล้ว ยังเป็นคัวสะกดไปเลย แต่ถ้าใช้คุล แล้ว ก็ย่อมะออกเสียงคุล สระว่า ล ด ซึ่งเป็นวิธีทักษะหนเดียง นั่น ข้าพเจ้าไม่จำต้องข้างตัวอย่างลำก็ชงเอ้า ล แทน น.

ส่วน marquez นั้น เสียงหนกอยู่ที่พยางค์คุน จึงได้วิวนลงมา เป็นมาค การที่ใช้ ศ ก็ เพราะเป็นตัวที่ไม่ในสมัยนั้นซึ่งใช้สะกด แม้ใน ก.ศ. ๑๘๕๖ ก็เขียน Harry Smith Parkes, Esq. ว่า มิศราวิ สมิคปากอิกแกรว์ ถ้าจะใช้คุล เป็นคัวสะกดในการเขียนชื่อต่างประเทศ ในสมัยนั้นแล้ว จะเป็นการผิดปกติไม่ใช่ร่วมกับคุล คัวคุณอยู่ที่เป็นคัวสะกดเติมให้เสียงหาย เช่นคลาคเกลลอน นิราค ปราศาก ภานุ มาค ฯลฯ ในกรณี ก็คงมีความมุ่งหมายสำคัญแต่เพียงจะให้เป็นเสียงหาย แต่เมื่อมีคุล แล้ว เป็นเสียงในภาษาฝรั่งเศสแล้ว ก็ยังชวนให้ใช้ ศ ชนอก.

ครับเป็นที่เขียนว่า ก่อร์เบค ก่อร์เบก การบีก ก์แซกงไฮเห็น
ว่ามีความมุ่งหมายที่จะเขียนให้เสียงตายเท่านั้น คือ ให้เสียงคล้าย
ครับเปร ซึ่งเป็นเดิยงไกล้ Crappe.

๒. คำว่า เรชอนน์ ในดูบบ์๒ ใช้ว่า เรภุ่คำน ข้าพเจ้า
เห็นว่าไม่เกี่ยวกับพระราชฯ Rex หนังสือทั้ง๓ ฉบับนี้ พระมหา
กษัตริย์จักรพรรดิ์ไป และมีโภคติ์พระบรมราชโองการ ทรงกันข้าม
เจ้าเมืองไก้ยาศัพพระราชาทำหนก ซึ่งมีอยู่ก่อนแล้ว (“ออกมาไว้”)
เป็นการอนญญาตทั่วไปให้ลูกค้าต่างประเทศ โดยไม่จำกัดสัญชาติ
เข้ามาซื้อขายยังท่าเมืองตระนาวคริ่โตก กล่าวคือเมืองตระนาวคริเป็นเมือง
เบิกต่อการค้าขยายระหว่างประเทศ มิใช่เป็นเมืองขึ้น เจ้าเมืองไก้ล่าวย
ความตื่ยไปว่า ถ้าลูกค้าในเมืองเกนมาวร์คจะไปค้างคืนเมืองตระนาวคริ ก็
ไปค้างตามไบรานราชนประเพณ คือ ตามพระราชาทำหนกนั้นให้อยู่แล้ว
แต่ครั้งนี้ คิกระเป็นไมตรี จึงไกรบรองและให้ผลประทับที่เป็นพิเศษ.

ตามที่ว่ามาน แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเจ้าเมือง หาได้
เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์โดยตรงไม่ ฉะนั้น แทนที่จะลั้ยนิยามว่า
ข้าราชการประจำเมืองตระนาวคริไม่รู้ขับรวมเนยมทางทุก ข้าพเจ้า
เห็นควรหากำชิดข่ายที่ผู้รับหนังสือจะมีฐานะทำลงมากกว่าพระราชา จะ
เป็นการตรวจต่อความจริงมากกว่า แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องทำลงมากกว่าพระ
ราชา ก็คง บริบทค้าขายที่เป็นเจ้าของเรือ แม้การทำหนังสือสัญญา
เช่นหนังสือสัญญา ก.ศ.๑๔๙๖ ก็ໄท์ทำกับบริษัท คือบริษัทศรีนกินเกีย
“ อันดูรับบันอิตอินเกียกุนชั่น ”.

ศัพทาธิบาย

โดยที่ครั้ปเป็นชาวชลแลนด์ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า คำว่า เเรอ
เรวี่นัน ทรงกับคำนี้เรอร์แลนด์กว่า เรเดอร์ Reeder ซึ่งแปลว่า เจ้า
ของเรือ.

๓ เรภูทเขียนนเเครองหมายคล้ายไม้เบกอยุ่ข้างบน ทั้งที่มีเขียน
ไว้คล้ายแห่ง เช่น บัวอุ อุกย มห่า ฯ อุยกยา สักวา ขันอีสเม่า ก កร
เบค ฯ ลฯ นน ตามความผิดของข้าพเจ้า เห็นว่า ไม่ใช่ไม้เบก
ซึ่งจะยกต่อเป็นเครองหมายแสดงเสียงสูง คำที่อ่านกันในสมัยนั้นให้
ข้าพเจ้าเห็นว่า เป็นเครองหมายซึ่งบ่มากจากภาษาเขมร เขมรใช้
เป็นเครองหมายซึ่งทำให้เสียงสนเข้า เช่น กายช่าันเสียงดันเข้าเป็น กัย
เมื่อพิราณากที่ใช้เป็นส่วนมากในวิธีเขียนอักษรไทยกังที่ปรากฏใน
หนังสือทั้ง ๓ ฉบับนั้นแล้ว จะเห็นว่าเครองหมายซึ่งคล้ายไม้เบกนั้น
เป็นเครื่องหมายให้ออกเสียงกังสระ ะ ในสมัยนเรานิยมกันว่า คำซึ่ง
มากจากยลลัณสกุต ถ้าไม่มีสระกับข้อ่าย่างก็แผลว ถ้าอ่าวมเดี่ยง อะ
ไปในตัว แต่ในพนาณุกรม ร.ศ. ๑๐ ไกไซอักชรวิชีประวัสรูชนี้
ไม่ว่าคำเดิมจะเป็นคำไทยหรือคำบาลีสัณสกุตก็ตาม เช่น กะรุน
กะดาນ แต่ในสมัยที่กำลังพิราณามาอยู่ ถ้าประวัสรูชนี้ ก้มเสียง อะ
อย่างแห่นอน แต่ถ้าไม่มีเครื่องหมายอะไว้กำกับไว้ก่อนเป็นเดี่ยง ขอ
แต่คำนี้คือคำนี้ตามเครื่องหมายคล้ายไม้เบก ก็อ่านว่า อะ.

๔. เครื่องหมายวิสรูชนี้ก็ใช้ไกส่องอย่าง คือ ใช้เป็นเครื่อง
หมายให้เสียงท้าย เช่น ภาหุ หรุ หุ หุ หุ ก็เคยเขียนกันกับยม ะ มา
ในสมัยเมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเก็กอยู่ แต่สวัสดิ์ ที่มีเครื่องหมายคล้าย

วิสรุณยนน เป็นคัมภีร์ที่ต้องหาด เพราะการประวิสรุณยเสียง
ขawan ผิดกับของเสียง ยากที่จะออกเสียงໄก ข้าพเจ้าเห็นว่า เครื่อง
หมายคล้ายวิสรุณยน เป็นเครื่องหมายวรรณตอนอย่างหนึ่ง ซึ่งทั้ง
ภาษา ชา สัญนกคงจะใช้เครื่องหมายอthonแทน.

๕. เสียงสูงต่ำในสมัยนักบัญญัติทั้งนั้น เช่น ป่าวลพน้ำ
บคนเป็น ป่าวลนา ໄส ໄส บคนเป็น ไซรัทั่ง บคนเป็น ทั่ง.

๖. ไคร ที่เขียน ไนน ความจริงถูกแล้ว เพverbร่วมมาก คน
ໄร เทียบ อะໄร (แต่ก่อนเขียน อไร) กับ อันໄร.

ไกข ไนน ครั้งหนึ่งเคยพยาบาลให้ห้องหลักว่า ถ้าเป็นเสียงลักษณะ
ให้ใช่ ไ ถ้าเป็นเสียงยาวออกไป้อิบท่ออย ก็ให้ใช่ ไ เช่น ไม่ เคย
เขียนกันคั่น แต่ไม่สำเร็จ.

บางท่านอธิบายว่า ใช้สัมหรับคำที่มากอาการ ในคำ ๑๔ คำ
ชั่งใช่ ไ อ่ายนั้น ที่มากอาการไม่ใช่ ก็ครร kheu ໃช cheu ໃช cheu
(to say "yes") ไท teu ใน neu ໄส Sheu ໄส sheu ให้ heu.
eu ตรง กับ ไ อิ & มาจากอาการ แต่ในอาการมีให้ใช้ eu คือ
ใช้ chāi ใน bāu ไฟ phāu ใหม่ maü ให้ญ่ กao แทนคำว่าครรอาการ
ใช้ไว phreu ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงได้กล่าวว่า ไคร ร่วมมาก คนໄร. ไกล
ไ ไบ ไย คงเขียนตามเสียงไม่ใช่เพรบมากอาการ.

๗. ฝารัง คำนี้ ข้าพเจ้าสอนให้นานา民族แล้ว คือ ตั้งแต่ได้อ่าน
ประกาศรัชกาลที่ ๔ กำหนดให้ใช้ไว้แก่กันนอกประเทศ ซึ่ง
กล่าวถึงคนชาติที่มีผิวขาวที่เรียกว่า ฝารังนอก คำอธิบายที่เกย์ไก

ยินกันมา ก็คงที่พระองค์เจ้ากัน ๆ มีระหานไว้ คือ มาหากคำอิหร่าน feringhi ซึ่งเป็นคำภาษา Frank และก็ใช้มายังชาวตะวันตกโดยทั่วไป การสืบสานที่มาของศักดิ์ทั้น ข้าพเจ้าไม่อาจยกหลักที่เสียงคล้ายกันหรืออักษรคล้ายกันเท่านั้น ข้าพเจ้าพยายามพิจารณาถูกทางปะร่วงศาสตร์ คือ พิจารณาคุณว่าคำนั้น ๆ จะนำเข้ามาใช้ในภาษาไทยทางไร้และอย่างไรกัน.

ในชั้นทัน ข้าพเจ้ามักจะหาตัวอย่างที่ใช้ในภาษาไทยมารวบรวมไว้แล้วพิจารณาหาความหมายหากตัวอย่างนั้น ๆ แล้วง肯ค้นคว้าหาที่มาลึกซึ้ง ถ้าจะคุณกวน ก็จะเห็นว่า คำว่า ผู้รัง ที่เป็นชื่อคนในชนบทหนึ่ง ชื่อคนชนบทหนึ่ง ชื่อละมุนชนบทหนึ่ง คงจะไม่ใช่คำที่หมายถึงคนชาติผิวขาว แต่เมื่อความกว่า มหกัลป์ไทยและละมุก ผู้รังแล้ว ก็สังเกตให้ข้าพเจ้าว่า ผู้รัง คงจะหมายถึงต่างประเทศ เช่น คำว่า แรก ก็เป็นคำที่วาย แต่เมื่อหมายถึงคนชาติ ก็จำกัดใช้เรียกเฉพาะคนชาติบางจำพวก ครวน เมื่อข้าพเจ้าพอกพินานกรรมอาหมقุ ก็เห็นว่า phāng หมายความว่า a foreigner, a Bengali; a Musalman และ Phāng-Phōk หมายความว่า white foreigner, the English. phāng ก็คือ ผู้รัง เพราะการที่เรามีตัวตนนั้น มีตัวอย่างที่จะนำมาสารอีกได้ และคำที่เราใช้ว่า ผัง อาหมูใช่ว่า phrāng.

ການທີ່ອາຫມວຽກຂັງຖະແລະ ດົນພິວຂາວຂ່າວທ່ານ ປະເທດວ່າ
phāng phōk ຄື່ອ ຜ່ຽນເຜົກ ກົ່ວສັກໃຫ້ເຫັນວ່າ ຄໍາວ່າ ຜ່ຽນ ແຕ່ເຄີມ
ມີໄຫ້ໝາຍດຶງຄຸນຊາທິພິວຂາວ ແລະ ຂ້າພເກົ້າໄຕມັນກົດຶງຄໍາວ່າ ຜ່ຽນມັກຄ່າ
ຊົ່ງທຳໃຫ້ໜ້າພເກົ້າມັນມານານແລ້ວນີ້ ບັນກັນ ຂ້າພເກົ້າກີກວ່າ ມັກຄ່າ ແຕ່ເຄີມ

หมายถึง Bengal คือ เพียนมาหากวงค์. และเมื่อข่านพระอัยกันณ์ดู ก็จะเห็นว่า คำว่า ผัว ที่ใช้ในเรื่องนั้น ไม่ใช่กุนชาติผิวขาว ผัวจัง บังคลา และ ผัวจังก้า ก็คงจะมีความหมายตามคำอามณที่ว่า บานน่อง.

ดังนั้น มีไห้หมายความว่า ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่า คำว่า ผัว ที่เราใช้กันอยู่ยังคน ไม่มีความเกี่ยวพันกับคำว่า Frank ข้าพเจ้าจะแสดงความเห็นของข้าพเจ้าต่อไป.

ตามพระอัยการคำแห่งนาพลเรือนมีว่า ชุนราชเครย์ ปลัก ไก่ว่าแขกปะเทศควา นลาญ อังกฤษ หลวงราชมนตรี เจ้าท่า ไก่ว่า แขกปะเทศอังกฤษ ภูวน ผัว หมื่นทิพวชา หมื่นเทพวชา ล่าม อังกฤษ หลวงเทพภักดี เจ้าท่า ไก่ว่า วิสันดา ชุนราชว่าที่ ล่าม ผัวเศส ชุนราชวะที่ ชุนรักษาราม ส่ามกะบีกัน ในลักษณะ อาญาหลวง มีความกล่าวไว้ว่า “แล้วพำข้าขอขันทเสนาทกวนน ประกอบกัวยราคะ ไทย โนหะ ໂດຈະ มีไกลัวแก่บ้าปะลาย แก่บ้าป เห็นนานาปะเทศฝ่าวังกรีดกระบกันวัลคุลากุลากะวามลาย”

แขกกวายแกร ประกอบไปกัวยกรัพย์สัมบทิปเป็นอันมาก แล้วก็มีอยู่ ทุกวันนี้ ยกลูกสาวหลานสาวให้เป็นเมีย มาตรฐาน ถือเป็นชื่อบ แล้วล่ะฝ่ายลัมมาทิรุสีเลี่ย แลบุตรอันเกิดมานั้นก็อเพยไปตามพ่อ ก็จากันไปสู่อย่างภูวนเดี่ย แลมันน่าเข้ากิจการบ้านเมืองไปแจ้งแก่ นานาปะเทศพัฟ ” แต่ว่า “รายภูรชาตแผ่นดินชาหยทภูรังไกมอน บมิยำบมิกลัวพระราชนาญา

เข้าของเงินทองของมุจลากิรี อนามาค้าขายแต่นานาประเทศ นอกด้านต่างแดน และกลุ่มสาวกห澜สารให้เป็นนิยมfarang อย่างกุญแจวินิคาน瓦ມลายอันต่างศาสนาน แล้วใช้ชื่อตัวเองหย่างมุจลากิรี นอกพระศาสนา ท่านว่าผู้นี้เป็นเสียนหนานในเมืองพิม แต่ผู้เช่าไว้ไปแฝงเพื่อแก่ ประมาณว่ามีค่าคึกคักทุกอย่าง ”

คำว่า farang และ farangi ข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่า หมายความต่างศาสนา และไม่จำเป็นจะหมายถึงคนชาติพิวชาฯ เพราไก้ล่าวยังชาติต่างประเทศก็เป็นคนชาติเชี่ยกมี และไก้ล่าวดึงคนชาติพิวชาจะเฉพาะชาติไว้แล้ว คือ อังกฤษ โปรตุเกส (ภรบีตัน) วินิคาน และฝรั่งเศส.

ขักซึ้น ข้าพเจ้าจะพิจารณาคำว่า seringhi คำ seringhi ที่ใช้ในอินเดียนน์ ชนเผ่าใช้หมายถึงคนกรีซชาติซึ่งมีความเป็นชาวโปรตุเกส และมารดาเป็นคนพื้นเมือง โภคยฉะเพาะอย่างยิ่ง ในเบียงกอก (Moreland and Chatterjee: A Short History of India: p. 245) นี้เป็นความหมายคำนี้ที่ใช้โภคยฉะเพาะ แต่ก็ให้ใช้โภคยันท์ไปซึ่งหมายถึงคนชาติพิวชาว่าทั้งๆ ไปด้วย.

คำว่า seringhi นี้ พจนานุกรมอังกฤษฟอร์กอริชิบาลว่า มาจาก Frank ภาษาอาหรับว่า faranji ภาษาอิหร่านว่า farangi ท้องภาษาอาหรับกวยันน์ ทำให้เป็นที่เรียกไป เพราะพวກอาหรับพิคก์ต่อ กับพวก Frank ท้งทางแผลฟริกาเนหอนท์คต์อักษรเป็น และแม้ทางคณิตแทนที่โน้ยแล้วจะวันออกไกล์ ก็เรียกชาวญี่ปุ่นวันตกว่า Frank ทั้งนั้นคงจะสืบเนื่องกันมาซ้านานทรงแท้มั้ยมีมนุษย์คามานสมัยซึ่งบัน

และชาวอิหร่านก็คงจะเรียกตามชื่ออาหรับออกชื่อนั้น คำอิหร่านซึ่งมีใช้ในภาษาไทยนี้ ได้เข้ามาตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงก็มี เช่น คำว่า ผู้สาร แปลว่า ตลาด ซึ่งมากคำอิหร่านว่า bazaar และขณะนี้ มีผู้ขอให้ข้าพเจ้าพิจารณาอย่างวิชาณภาษาอิน—ไทยในศตวรรษที่ ๑๖ แห่งคริสตศากาล ก็มีคำเปลี่ยนเป็น pha mo cha. mo cha มาจากคำอิหร่านว่า mozar.

คำว่า feringhi, feringhee ที่ใช้กันในอินเดีย และจะเพาะปลูกย่างเช่น ในเบงกอลนั้น พานานกรรมของฟอร์คัวร์ เริ่มใช้ในภาษาอังกฤษใน ค.ศ. ๑๖๓๔ แต่ทางอินเดียคงจะใช้ก่อนนั้น และคำนี้ ก็คงจะนำเข้ามาใช้ในประเทศไทยด้วย แต่โดยที่ไทยมีคำว่า ผัวัง ผัวัง ซึ่งหมายถึงคนต่างชาติและต่างศาสนานั้น ซึ่งใช้เนื่องมาจากความอยู่ก่อนแล้ว ใจไปคำนี้ก็ต้องถูกความหมายให้หมายถึงคนชาติผิวขาวโดยชอบ เพราะ คำนองเกี่ยวกับที่หากัดความหมายของคำว่า แซก ฉะนั้น ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่า คำว่า ผัวัง เป็นคำซึ่งมากจาก feringhi ก็เชื่อว่า ไทยได้จำกัดความหมายของคำไทยว่า ผัวัง นั้น เนื่องจากการที่ได้ยินคำ feringhi ใช้หมายถึงคนชาติผิวขาว.

อีก ควรกล่าวไว้ด้วยว่า คุณ หมายถึง ชาวอินดู (ตามพราหนานุกรมอามก) กวย ได้แก่คนชาติหนึ่งซึ่งอยู่ในแคนกันพชา (ตามพราหนานุกรมเชมร) และ แกว ได้แก่คนชาติไทยที่ยกไปคงอยู่ในเขตญวน คือ ชาติญวนเที่ยวน (ตามบัญชานุกรม) นามอีกพุกหนึ่ง ก็มีอิบ้ายไว้ในบัญชานุกรมว่า คนชาติแยกไปราษฎร์พุกหนึ่ง ซึ่งลังสรรคกับเชมราอยู่ข้างกัน ให้แห่งญวน.

๔. ชื่อ ทัวร์瓦ติ แต่คำว่า จังกฤษ อันดัน และ ฤทธิ์ นั้น ข้าพเจ้าจะวิเคราะห์ในโอกาสข้างหน้า เพราะบทความน้องออกจะบากบี้แล้ว.

๕. คำว่า เล่า นั้น ข้าพเจ้าเองไม่ถือว่าเป็นสันฐาน. แต่เป็นคำซึ่งใช้แทนเครื่องหมายวรรณกoton เพื่อจะ เครื่องหมายวรรณกoton ของไทย มีแต่ที่ตรงกับ full stop ส่วน comma และอันๆ ท้องใจ คำเข้าปะกอนแทน คำว่า เล่า ในเวลานักยังใช้กันอยู่เช่นนั้น และใช้มีความหมายไปในทางเบรียลค่างนิคหน่อย คล้ายกับอังกฤษว่า on the other hand เช่น ยังเล่า ส่วน....นั้นเล่า เป็นตน.

๖. “ถ้าแล้ว” ในเวลานักยังใช้อยู่ และการที่เข้าคำว่า แต่ มาไว้ข้างหลังนั้น ก็มีความอย่างอึก คง “แต่ว่าแล้ว” แทน “และแล้ว”.

๗. การเข้าไปค้ำช้ำยถุงกรงศรีอยุธยาฯ ตามพระราชนิพนท์ ท้องในหนังสือของเจ้าเมืองพระนาวศรี คำหมายถุงกรงเข้าไปทางที่เลมากกว่าทางบก เพราะมีคำว่า ก็ตามเวลาแล้ว เวลา ในทันทีหมายถึง ฤดูลม.

๘. พระนาวศรี ที่เขียน พระนาวศรี นั้น แสดงให้เห็นชัดยิ่ง ขึ้นว่า ขยายข้อมาราจาก ทนศรี.

๙. คำว่า ตรวนศรี นั้น นำสังเกตอยู่อย่างหนึ่ง คือ การเติม นิ คงจะมีความมุ่งหมายให้เปลี่ยนว่า ที่ ๓ ไม่ใช่ทั้งสาม และคงจะหมายให้เป็นคำสั้นสกุต ไม่ใช่การเติมนิ เนื่องในคำที่เคยใช้ไว้ สูญกัน สำนักนิ ๑๑ ๑ อันติดมากจากวินิพนธ์ ซึ่งเติมนิ นิ นา ๑๑ ๑ เป็นคำเติมเพื่อสนับสนุนหลักยฉะมากกว่าอื่น.

ธรรมเนียมใส่โภคมาแต่ไหน

นิพนธ์พระวรวงศ์เชื้อ พระองค์เจ้าชานนีวัต

ธรรมเนียมที่เก็บพจนสูงไว้ในโภคแทนที่จะใส่ที่บนนั้น ยังไง
เห็นมีอธิบายในที่ไกลว่ามามาแต่เหตุไร แต่ครั้งไหน เพราะเป็น
ธรรมเนียมที่ปฏิบัติกันมานานชนนี้ไม่ได้นึกว่ามีมูลประการใด แต่คง
กรณัสด์ เมื่อเรามองโภคประทัยฐานอยู่ทกawan ๆ เราจึงคิด
อย่างรู้ไม่ได้ว่า เหตุไรที่ต้องใช้ที่สำหรับใส่ศพจะนิดต่าง (คือให้ศพ
นั้น ไม่ให้หนอน) เช่นนี้ ถึงแม้เรามีความรู้อะไร ก็อย่างจะลง
เเกะบ้าง พอยืนทางซวนให้ท่านผู้รู้วิเริมลันนิษฐาน เหตุตนั้นจะไห
ลงบนทกความไว้คั่งต่อไปนั้น

ในหนังสือ “ตำนานพระโภคและหีบศพบรรกาศก็” ชั่งสมเด็จ
พระเจ้าบรมวงศ์เชื้อ กรมพระยาคำรงราชานาภาพ พระเจ้าบรมวงศ์เชื้อ^๑
กรมพระสุเมนมหามราพันธ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เชื้อ เจ้าพากرمพระ
นรีศรavnุตติวงศ์ ทรงพระนิพนธ์รวมกันนั้น มีความว่า โภคที่ใช้กัน
อยู่ในราชการมี ๑๔ อย่าง คือ ๑ พระโภคทองใหญ่ ๒ พระโภคทอง
รองทอง น้ำเลมอพระโภคทองใหญ่ ๓ พระโภคทองเล็ก ๔ พระโภค
ทองน้อย ๕ พระโภคกุ้นใหญ่ ๖ พระโภคกุ้นน้อย ๗ พระโภค
มนต์ทาใหญ่ ๘ พระโภคมนต์ทาปน้อย ๙ พระโภคไม้สิบสอง ๑๐ พระ^๒
โภคพระองค์เจ้า เติมเรียกว่าโภคลังกา ๑๑ โภคราชนิฎก ๑๒ โภค

เอกสาร ๑๓ โภคแพ็คเหลี่ยม ๑๔ โภคโถ ทำงานพระโภคเหล่านี้
มีปีกภูในพระราชพิธีการบังคับใช้ทรงสันนิษฐานเอาเองบ้าง พ่อ
วินิจฉัยให้ความว่าใน ๑๕ อย่างนี้ โภคแพ็คเหลี่ยมและโภคโถเก่ากว่า
ทุกอย่าง ทรงสันนิษฐานว่าไม่มาแต่คราวรัชกาลพระเจ้ากรุงคนที่ ๗ แต่
ผู้ทรงพระชนม์ทรงทำก็ต้องเรื่องไว้เพียงบรรยายประวัติของโภคเท่าที่
ใช้อยู่ในราชการ หากให้เลยไปก็จะนับธรรมเนียมที่ได้ศพในโภคไม่
ถูกต้องด้วยต้องเพียงเท่านั้น

ที่หมายของบันทึกฉบับคณาฯ พยายามแนะนำทางที่จะพิเคราะห์ก
ต่อไปว่า เราก็เห็นผลอย่างไรแล้วเจ้าศพชนสูงได้โกรด ไทยเราคิดว่า
เองหรือไม่รวมเนื่องมาแต่ไหน ๆ ล ฯ การพิจารณาในชั้นกันของ
ขุญหาหลวงก่อนว่าไทยเราคิดเองหรือไม่รวมเนื่องมาแต่ไหน บรรดา
นานาประเทศท่าที่รู้กันอยู่ไม่ปรากฏว่าในเวลาใด ๆ ได้ใช้ประเพณ
ในแห่งโคนอกจากประเพณีกัมพชา แต่ราชประเพณีในกรุงกัมพชา
ในสมัยหลัง ๆ นักจะมีมูลไปราชการประเพณีไทยเสียมาก จึงนำเชื้อว่า
ไม่ใช่ไทยเป็นผู้นำไปรวมเนื่องมาแต่กัมพชา หากกัมพชาได้ไป
จากไทย ที่จริงได้เคยทราบอยู่เหมือนกันว่าในประเทศไทยมีเช่นๆ
ที่บังคลาเทศ พะจะอุนเนอที่ในสุสาน แต่ประเพณีเป็นผล
ตรอกกันข้ามกันของไทย คือใช้สำหรับศพคนชั้นที่มีเชื้อคนชนชั้นสูง
และถึงอย่างไรก็ประเพณีญี่ปุ่นหาครัวจะไปปรากฏว่าให้ผลมาถึงราช-
ประเพณีไทยไม่ จะนั้นน่าจะต้องขออ้างถึงญี่ปุ่นน้อยกว่าไทย ในประเทศ
ในก็เคยเห็นภาพเจ้าศพนั้นในลอง แต่เข้าเพ่งเลิงให้เป็นไปทางศาสนา

มากกว่ายก กเมื่อเจ่นนนวชิไส่กพในโภค�ิเป็นราชประเพณ์ทไทย
กิตชัณเอยหรือ ในขอนควรสอบสวนต่อไปโดยวิธีปฏิโภม คือตรวจ
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ย้อนหลังขึ้นไป

ตามพระนิพนธ์เจ้านายสามพระองค์ท้องนามแล้วนั้น โภคที่ใช้กัน
อยู่ทุกวันนี้ไม่มีเก่าขึ้นไปกว่ารัชกาลพระเจ้ากรุงธนบุรี แปลว่าได้ความ
ถอยหลังขึ้นไปเพียง (พูดกันอย่างง่าย ๆ ว่า) สัก ๑๗๐ ปีกว่า ๆ แต่
ถ้าจะว่าถึงธรรมเนียมที่ใช้โภค แล้ว ในพระราชนพวงศาวดารกรุงศรี-
อยุธยา (ฉบับพระราชทัศเดชา) กล่าวว่าสมเด็จพระเอกาทศรุ่โปรด
ให้บรรจุพระบรมศพสมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าในพระมหากรุณาธิรา
(พ.ศ. ๒๑๔๙ ตามศักราชสอบใหม่ในปี๖๗๘๖ พ.ศ. ๒๒๓๑ ตามศักราช
แล้วไม่พบกล่าวถึงในที่โภค จนถึงตอนพระนราやりณ์สวัสดิ์ทรงกล่าว
ว่าเชิญพระศพลงบรรจุในพระบรมโภค (พ.ศ. ๒๒๓๑ ตามศักราช
สอบใหม่) ต่อจากนั้นนายจั่งกล่าวถึงอีกเนื่อง ๆ ในการทั้งสองครั้งพระ
นามพระเจ้าแผ่นดินพระองค์หนึ่ง (พ.ศ. ๒๒๗๘-๒๓๐๑ ตามศักราช
สอบใหม่) ว่า พระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโภค ท่านี้ คำว่ามหากรุณาธิรา
(มหา+กรุณา+อาชา) แปลว่าโภคหรือจะไร้แน่ชั้พเจ้าไม่ทราบ ได้
แต่พึงสงสัยว่าจะเป็นโภค อนึ่งพึงสังเกตคำที่ว่าอาชาไว้ เพราะฉะ
ที่ยกขึ้นกล่าวว่าต่อไปข้างหน้า

ควรจะขออ้อนไปพิจารณาคำว่าโภค โภคนิรุกตินัยเสียก่อน คำ
เดิมเป็นภาษาสันสกฤต แปลว่าเครื่องห่อห้มหรือครอบ นักปราชญ์

ผู้รั่วเคลื่อนไก่ทุ่มเดียงกันมากกว่าศัพท์โภค แปลว่าอะไรแน่ในศิลป
ขาว ก ข้างคนว่าแปลว่าเทวะลักษ์ที่ประทับฐานศิวะลักษ์ ข้างคนแนวว่า
ศิวะลักษ์ของ ข้างคนแปลล่าว่าบุรุษค ๑ ในมติชนประเทศสมัยพادشاهี
ที่แต่งทำนานเรียกว่า หรรษาติ (พ.ศ. ๑๗๘๘) ซึ่งเป็นพระราชนิรนามที่
พระเจ้าหราชนแห่งกรุงขากพุชนาครา ในสมัยเดียวกันนักล้วงถึงแม่โภค
โดยอิทธิยาวยาวกว่า ๘๖๖ โภคสมัยกรอบหินหน้า (มุข) ซึ่งใช้ครอบคลังค
(คือที่เราเรียกคนว่าศิวะลักษ์)

ในสมัยที่ประเทศจัมปَاของพวากามรุ่งเรือง ก็ปรากฏว่าใช้โภค^๒
เป็นครอบประคบลังคนเมื่อแรก ฉะนั้นในการที่จะกล่าวถือไปถึงวิธี
ใช้โภคของพวากามน จึงควรอิทธิยาляетกรกวยเรืองลงคนก่อน

ในอินเดียเมื่อพหูศานาทกรุ่นลงแล้ว ศานาชินคุ้กิเริญ
ลงกองงามขันแทนที่ หลักของศานาชินคุ้กิการนับถือพระเป็นเจ้า
แห่งสาม กัลว่าคือ พระพรหมผู้เดียงโภค พระศิวะหรืออิศวรผู้สร้าง
สรรพสัจจะน์ชีวิต พระวิษณุหรือนารายณ์ผู้ทำลาย พากท้องศานาน
บางพวากันนับถือพระศิวะเป็นใหญ่ บางพวากันนับถือพระวิษณุเป็นใหญ่
จำพวากแวงนิยมยกย่องลงก่อนเป็นเครื่องหมายแห่งเมืองศรีศักดานุภาพ
ที่สร้าง และบุชาศิวะลงกันกว่าปัชชันบุรุษตุ้กๆ ปวง ฝ่ายพวากชาวนิเกี่ย
กับพอยพมาตถงบ้านเรือนในประเทศจัมปَاและเป็นครบท้ายอาจารย์ของชาว
พุ่นเมืองน เป็นพวากแวงคือฝ่ายพระศิวะ จึงพาอาลังกิจย่องศิวะลักษ์
นขามทรงเลม่าด้วย แต่ยังช้ำสิริความนิยมย่องนั้นอีก โดยสมมต

อาลงค์เครื่องหมายพระศิริวัตน์ลงบนเป็นพระเป็นเจ้า ทำนองว่าพระศิริวงศ์ทรงเป็นศิริลักษ์ ใจเกิดสร้างศิริวงศ์ขานนามถวายพระเพาะองค์ฯ เสียก็ยัง ทำนองคล้ายๆ กันกับที่ไทยเราสร้างพระพุทธชูปแล้วนานพระนามถวาย ว่าพระพุทธชินราช พระพุทธชินสห เป็นทัน ต่างกันแต่ไทยเรามีหลักว่าพระพุทธชูปนี้เป็นเพียงวัตถุ เครื่องเตือนใจให้ระลึกพุทธความดี ฝ่ายเขากล่าวว่าพระผู้เป็นเจ้ามาประทับสิงอยู่ในศิริวงศ์นั้น เมื่อไหร่ข้ายแทรกเรื่องการบดบัญชาศิริวงศ์แล้วขอข้ออกลับเข้าหาเราเมื่อใดเมื่อไร

คลาหาริกที่เมืองมีสอนในประเทศไทยขึ้นมาที่กล่าวถึงไปศึกษาที่ไปบ้านรายที่ ๑ (พ.ศ. ๑๖๒๓)^๙

โภศทองคำ ประกับมณฑลนาคใหญ่อันวิจิตรแวงวาวยิ่ง ส่องแสงสว่างยิ่งกว่าพระที่นกร กระทำให้มีแสงสว่างทั้งกลางคืนกลางวันด้วยรัศมีแห่งแก้วมณฑลเหล่านั้น โภศน์ประกับทวยมนตร์คนทรงสักัน เป็นของซึ่งพระเจ้าหริรุ่มนุทรงพระราชนือทศดิลกถวายแด่พระศรีอุปารามเทวรศุรุ ผู้เป็นเจ้า (ศิริวงศ์ศักทิทรงสถาปนาขึ้น)

จำเนียรากลมา ไก้ทรงสวัสดิ์โภศทองอันงามวิจิตรยิ่งกว่าสุริยันทรง ประดับกวยแก้วมณฑลหงส์นุช พระองค์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ แต่มีพระบัญญาอยิ่ง ไก้ยกโภศน์ถวายแด่พระศิริวงศ์สถาปนา ซึ่งโปรดให้สร้างชนเมือง ๑๐๐๙ ศก (ยมหาราชชั่งทรงกับพ.ศ. ๑๖๒๓)

* แปลจาก Finot; Notes d' Epigraphie XI BEFEO, IV p. 937-8
Inscription XII B)

รายที่ ๒ (พ.ศ. ๑๖๓๑) ແປລຈາກහັນສື່ເລີ່ມເດືອກນໍາ ຈາກ
ໝາຍເລຂທີ ๑๖ ບໍ່ ມາ ໬ ៥៥〇)

พระบาทศรีชัยอินทรารຸມເທິພ ກຽງຄະຫຼາດໃນພຣະຫຸທີ່ວ່າ ພຣະ
ກັກເຮັດວຽກເຈົ້າເປັ່ນໄຫວ່ງເຫັນສ່ວນພື້ນຖານທີ່ປົງປວງທີ່ປ່າກູມໃນໂຄກນໍ້າ ຈຶ່ງໂປຣກ
ໃຫ້ສ່ວັງໂກສທອງທັກທັນ (ບະນຸມຸ) ປະກັບກຳຍານາຄງູມແລະພລອຍສື່
ຝັງບນຍອດແໜ່ງສີຂຽມກູມ (ເຫັນໂກສນັ້ນ) ອັນໆຈູ້ຮູ້ວູ້ໂກສນັ້ນແລ້ວໄປ
ຕົວຢອງອ່ານຸ່ມ ແລ້ວໂປຣກໃຫ້ທຳອາຮາໄຕ້ ໂກສປະກັບສູງການຄຸມລື
ທັນທີ ๖ ຂອງໂກສນັ້ນ (ແຕ່ລະຕ້ານເວີຍຫຸ້ນໄປເປັ່ນຫວັນາຄ) ໃນຕ້ານກີ່ແປ
ສູ່ຖົກປຽບພານນີ້ ຍອດແໜ່ງເກີຍຮານາຄຣາຊື່ທີ່ທົມ ຕ້ານອໍສານແລະຫວັດຜົງ
ນີ້ໃນລູກຕານາຄຣາຊ ຕ້ານໄຕຝັ້ງທັກທິມບນຍອດເຄີຍຮານາຄຣາຊ ຕ້ານປະຈິນ
ຝັ້ງບຸ່ງຮາມມັນເຄີຍຮານາຄຣາຊ ຕ້ານອໍກຣັງອົກຕຽດຕັນ ໂກສທອງທັນ
ຕອງ ປິລັກນີ້ ທຣມ ຍອດທັກແລ້ວມັກເກີຍຮານາຄຣາຊ ແລະອາຫານ໌
ທ່ານຍັນໂກສນັ້ນທັນ ຕາມ ປິລ ວົມທະຫັນເປັ່ນນໍ້າທັນ ៥៥〇 ປິລ ທຣມ

ຕົກ ๑๐๑ (ຕົກ พ.ศ. ๑๖๓๑)

รายที่ ๓ (พ.ศ. ๑๗๕๗) ແປລຈາກහັນສື່ເລີ່ມເດືອກນໍາ ຈາກ
ໝາຍເລຂທີ ๒๓

พระราชาພຣະອອງຄນ (ປຣມຄວຣວຸມນຸ່ງ ๒) ກຽງມີສົມບັດຫ້າຄອ
ພຣະເມທຄາສມບັດ ພຣະເກີຍຮົກສົມບັດ ພຣະຄຸນສົມບັດ ພຣະປົມບັດ
ພຣະວົງສົມບັດ ລະນະເພື່ອຈະໃຫ້ສົມບັດທັນປ່າກູມພຣອມກັນ ຈຶ່ງໄຕ້
ກຽງສ່ວັງຄຣອນ (ໂກສ) ຂັ້ນໄວ້ຄວາມພຣະມເຫດວຽກເຈົ້າເປັ່ນທຳກັນກຳ

โภคันเดร่องประดับเป็นทอง ๒๓๒ ชิ้น เป็นน้ำมันกำลัง ๔๙ ชิ้น
เป็นไข่มุก ๖๗ ชิ้น เป็นเงิน ๒๐๐ ชิ้น

สังเกตความที่ปรากฏในศิลารักษ์ แผ่นข้างบนนี้ จะได้ความ
ว่าโภคันเดร เป็นครอบสำหรับศิรลึงค์ไม่ต้องสังสัย ครอบนี้ทำด้วย
ทองหรือโลหะอื่นมิค่า ประกายด้วยแก้วมณฑลและลวดลายอันวิจิตร ทำ
เป็น๖ คัน (ไทยเราเห็นจะต้องใช้สำนวนว่า ๖ เหลี่ยม) กัน ๕ คัน
กัน ๔ คัน กัน ๓ ไม่ถูกทำกันในเรื่องจำนวน ปรากฏความในขาวร
อันๆ ต่อไปอีกว่า ครอบส่วนศิรลึงค์คนแบ่งเป็นสามส่วน ส่วนล่างที่สุดที่
ไทยเรียกว่าฐานนั้น ในขาวรภาษาสังสกฤตของรามเรียกว่าอาชา
แปลว่าทรวงหรือทรวง ส่วนกลางคือโภค เรียกว่า อุรุวโภค[ู]
แปลว่าครอบทั้ง ส่วนบนที่เราทำเป็นฝาแน่น เรียกว่า นาคภยณ แปลว่า
เครื่องประดับเป็นรูปนาค บางโภคทำตอนบนเป็นหัวนาค บางที่ก
หลายหัวหันหน้า ฉะก้านก้ม บางที่ทำอาหารเป็นรูปหัวนาคอกก้ม เข้า
ใจว่าทำนองอาสนะพระนาคประเสริฐนั้น อนึ่งไก่ขอกให้สังเกตคำว่าอาหาร
แล้วแต่คัน บัดนี้จะไขความว่า น่าสังเกตด้วยเหตุไร ในขาวรนี้ใช้
อาหารสำหรับฐานโภค ในพระราชพงศาวดาร(เขียนสมัยทันกรุง
รัตนโกสินทร) ใช้อาหารสำหรับอิริยาบถย่างหนงซึ่งเป็นที่บรรจุพระธรรมศพ
สมเด็จพระนเรศวรา ในข้าบันนี้ มีคำว่าพระจิตกษาร แต่ไม่ไก่แปลว่า
โภคหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของโภคกลับไปแปลว่ากองพน ช้าปกานุกรม
แปลงเขียนเสียว่าจิตกษารด้วย ทัจจิการที่เราใช้ว่าจิตกษาตนหาก
จะแปลก็ไก่ความโดยไม่ต้องเอาไปแปลงเป็นนิทกษา คือแปลว่า

อาจารย์ห้องชั้นเป็นกองพน (จิก) แต่ท่านย่อมเป็นการแปลงความหมายของที่ร่องในชั้นศิมีปี คือแทนท้อาราวะหมายความว่าส่วนล่างหรือฐานของโภค คำนักลายเป็นกองพนอันเป็นที่ร่องให้ส่วนล่างของโภคนั้นลงไปอีกชั้นหนึ่ง ยังไฉความต่อไปอีกว่าโภคในโภวนนั้น ถูกโภเป็นชั้นๆ จึงได้ปรากฏในร่องต่างๆ ว่า ด้านบนหนักเท่านั้น^๑ หรือประกอบโภคศูนย์กลางๆ โภคของเรางจะถูกโภกโภเป็นชั้นๆ เมื่อขัน กัน แม้ล่องในของเราก็อาจทำดองมากจากของเกิมทอยู่ข้างในโภคก็เป็นได้

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า เรายังเกตุหอยอกท้อบยกขันพิหารณาได้ในทางประวัติศาสตร์ แต่เรายาจะมีทางสันนิษฐานประการใดบ้างหรือไม่ เพียงเวลาเรามี

๑. หลักฐานว่าพวกน้ำที่ใช้เครื่องกรอบศิวะลงคงคืนมีค่าเพราะนบดีศิวะลงคงคอกห้องค์พระอิศวร (หรือศิริ) ประมาณเวลาดังมาได้เพียงในราพุทธศตวรรษที่ ๑๔ ซึ่งเราเรียกว่าโภค

๒. หลักฐานว่าไทยใช้โภคเป็นเครื่องบรรจุพระบรมศพเท่าที่ได้พยแผลว่า มีตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๙๖ เป็นต้นมา

ข้อสืบต่อ หลักฐานทั้งสองนี้มีทางไปยังต่อหน้าไม่ buoy ห่างมิว่า หลักฐานทั้งสองนี้มีทางไปยังต่อหน้าไม่ buoy ห่างมิว่า วัฒนธรรมย่างเดียวันกับของตามนั้นไม่มีประภากูรในกัมพูชาเท่าในเวลาที่มา ตามศิลาริเวรากล่าวว่า

* จากเรื่อง Groslier: Recherches sur les Cambodgiens หน้า ๑๒๓

๑ ถ้าจะรายละเอียดให้เพลิดหนังสือชื่อ Notes d' Epigraphie Indochinoise ของ Finot หน้า ๑๒๔ พิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๖

พระเจ้าชัยธรรมนูญที่ ๒ ข้ามมาจากชาวยาเมือง พ.ศ. ๑๓๔๕ ได้ทรงเป็นผู้ริเริ่มยกย่องศิลป์อย่างกว้างขวาง เป็นพระราชนิรันดร์ เป็นอนันต์หนึ่งอันเดียวกันกับมเหศรค์กัลทานภาพของพระอิศวร์เป็นเจ้า อันพึงถำแणงให้ปรากฏแก่ท่านนุ่ยด้วยรูปศิลป์ศิลป์คุณ เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเสสก์สวัสดิ์คงมีราชประเพณีที่ยกย่องพระองค์ชันสูญฐานะแห่งพระเป็นเจ้า ก็จะได้แก่เห็นจากวิธีขานพระนามถวายพระบรมศพว่า พระบรมวิษณุโลก พระบรมศิริโภดา ชาพเจ้าสั่นนิษฐานว่าเมื่อพระบรมศพมีฐานะเสนาตัวยังพระเป็นเจ้า ได้แล้ว คนครองนั้นก่ออาห์เหนว่าควรขึ้นสำหรับพระเป็นเจ้ากันน่าจะใช้กรอบหรือบรรจุพระบรมศพให้ถูกต้อง ไทยเราถือคิดว่ารวมเนื้อมิใช่ โภศทรงพระบรมศพพระเจ้าแผ่นดินมาตัวยังประการจะนั้น ส่วนการที่เอาโภศมาใช้สำหรับชั้นค่า ๆ กว่าพระเจ้าแผ่นดินลงมานั้นก็ไม่เป็นของแปลกประหลาดอันใด เพียงเปรียบเทียบกับเรื่องแสดงพระยศอันน่าเกรงหนักใจว่า มีอาการผันแปรลงมาโดยลำดับการได้ทางนั้น คำราชาศัพท์ที่เป็นทันทีเห็นได้ว่าเป็นเชิงสำหรับพระเจ้าแผ่นดินแล้วก็ถลงมาทุกที่ เช่นคำว่าชาพระพทธเจ้า ภายในช่วงอายุคน ๆ เดียวที่คุณเห็นอนคติอยู่ ลักษณะลงมาทุกที่ จนบัดนั้นแม้กันเช่นข้าพเจ้าก็ถูกคนบางคนพากวายโดยเรียกตัวเองว่าชาพระพทธเจ้า หากอยาหามกันอย่างมีศรัทธาหลายนัก ความที่เขามาขันทกข้างตนนั้น เป็นขอเท็จจริง และเพรษเหตุที่อยากจะซักชวนท่านผู้รู้ให้ส่องสวัสดร่วมกันด้วย ใจให้ทำหมายเหตุอ้างหลักฐานที่มาเพื่อจะได้กันต่อไป โดยสังค่าว่า ข้อสั่นนิษฐานของข้าพเจ้า

ธรรมเนียมใส่โภคมาแต่ไทย-

คงมานิยม俗ประดิษฐ์ที่น้ำที่ดิน แต่จะผิดกฎหมายเพียงไรข้าพเจ้าไม่อาจ
บันยัน ทั้งนี้นิยมฐานอย่างนักเพื่อจะแนะนำทางสำหรับท่านผู้รู้ว่า โภคสังคุ
ตากลางชีวิตต่อไป

ยังมีหลักฐานปะกอบอีกอย่างหนึ่งซึ่งท่านเจ้าพระยาครรมา
ธิกธรรมนิยมที่สืบทอดกันว่า ทำให้ข้าพเจ้ามั่นใจว่า โภคที่เราใช้บ่อยๆ พระ
ศพนี้จะไม่มาจากโภคที่โบราณใช้กรอบคิวคลังค์หรือองค์พระอิศวรเป็น
เจ้า หลักฐานปะกอบที่ว่านี้เป็นคนนี้ ที่สำหรับประดิษฐ์ฐานโภคเวลา
เฝ้านั้น เราเรียกันว่า เมรุ จริงอยู่ว่าแล้วเมรุใช้สำหรับทรงโภคทั้งหีบ
แต่นั่นก็ว่าในชนิดนึงคงจะใช้แต่สำหรับโภค แล้วก็อย่างๆ ลักษณ์
ลงมาโดยลำดับ (ตามเคย) คำว่า เมรุนักใช้ขอนไกล คือว่าเข้าที่ใน
โบราณสมัยกันว่าเป็นที่ประทับเทวามพระอิศวรเป็นที่นั่น ก็ว่าได้
เมื่อเอาโภคมาใช้ใส่ศพและโภคก็คือกรอบของคิวคลังค์หรือพระอิศวร
ที่สำหรับทรงโภคท้องเป็นวุฒามากที่ประทับของท่าน เหตุผลนั้นจึง
นิยมกันว่า เมรุต้องสูงคงทนกว่ายันต์ไว (ยังมากนักยังเป็นเก็บรักษา)
จึงเห็นว่าเป็นหลักฐานอันนั้นยันต์ซึ่งอีกอย่างหนึ่งว่า โภคใส่ศพของเรา
จะมาแต่โภคกรอบพระคิวคลังค์นั้นเอง

ยังมีเรื่องอีกอย่างหนึ่งสำหรับรองโภคในเวลายังไม่มีออกเมรุ
เบญจารานสมเก้ากรวยพระยาคำร่างโภคโดยทรงทักว่า รูปเหมือนกันกับฐาน
แห่งเทวาลัยยกษัตริย์ทรงทันออกกำแพงนครใน เทวารถยนต์เป็นของ
พระอิศวรเป็นเจ้าของเหมือนกัน

ເວັບໄກສ

ສມເຕົ້ງພຣະເຈົ້ານມວງສ໌ເຮອ ເຈົ້າພໍາກົມພຣະນິສຣານຸວັດຕິວີ່ ທຽບບັນທຶກປະການນາ

ອໍານັນທາງຊັ້ນເວັບໄກສວ່າ “ ພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນ ”
ຮູ້ສື່ສຳວັດວິນໃນຄໍາຈຳກັດຂອງພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນ ຂັ້ນໄດ້
ວ່າທັນເພື່ອໃຫ້ຄວບພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນ ຈຶ່ງໄດ້ເວັບໄກສ
ຕັ້ງເປັນໄກສອູ້ ໄນໃຫ້ໄກສຄພ ອັນເຄຍສັນຍາແລ້ວວ່າໄກສຄພຈະດ່າຍໝາຍ
ອອກມາຈາກໄກສອູ້ຮ້ອມໃຈ່ ແຕ່ກໍເຫັນວ່າໄນ້ໃຈ່ ເພວະໄກສຄພ
ນີ້ສ່ວນເຕີຍກວ່າໄກສອູ້ສູ້ມາກ ໄກສອູ້ນີ້ນມີສ່ວນສູ່ສມຄວາມຢ່າງຍິ່ງທ
ຈະເປັນເຄື່ອງຄວບພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນ ແຕ່ກໍອັນເຄຍຄະແນວວ່າດີນທີ່ເຂົາວະດູ
ໃສ່ກ່ອງກັດເຊັ່ນກ່ອງພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນທີ່ໄດ້ ດ້ວຍ
ກ່ອງນີ້ຍ່ອມທຳປ່າຍອູ້ເປັນປັກທີ່ ເຊັ່ນກ່ອງເຊີ້ມກ່ອງກິນສອ່ຈັງ
ທຳໃຫ້ກັນໃນການບວ່ານັດເປັນທັນ ແຕ່ຄາດພິດໄຢ່ ທີ່ແທ້ຮັບເປັນໄປການ
ຄວາມຈຳກີລາຂອງພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນ ທີ່ແກກກໍຈະບວງພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນ
ເຈົ້າແຜ່ນດິນກ່ອນ ເພວະຄື້ວ່າພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນກໍໂຄດອງກໍພຣະເປັນເຈົ້າ
ຍ່ອມບວງຮົມກັນໄດ້ ການຄື້ວ່າພຣະເຈົ້າແຜ່ນດິນເປັນອົງກໍເຕີຍວັບພຣະ
ເປັນເຈົ້ານີ້ ກົມາຄັ້ງກັບພຣະເພີ້ທາງໄທຍເວາ ຫົ່ງອາຫັນໄກ້ກ້າງຂານ
ພຣະນິຍມໃສໄກສມແຕ່ໄຫຼນວ່າ “ ສມເຕົ້ງພຣະພທອເທົ່າຍຸ້ຫວ ” ແລ້ວທີ່ທັງ
ໄວ່ວ່າອູ້ໄກຮົກໃຫ້ບວງຖ້ວຍໄກສທັງສັນ ໄກເຕີຍເຫັນໄກສອູ້ສູ້ສົດກັວຍ

๕๖ พระนิพนธ์สมเด็จเจ้าฟ้ากรมพระนริศราনุวัดติวงศ์

ไม่ไปหนัง มีมุขสี่ หมื่น部 เข้าบัญกัคคินาราตเก็บเขามาไว้ แรกเห็น ก็ว่าเขาทำเล่นแผลง ๆ แท้จริงก็ทรงกับทกล่าวไว้ในราชองค์ตามที่เดียว แต่จะใช้เป็นที่บรรจุอยู่ในกรอบไม่ได้

ในขอที่โภคทุกอย่างมีทำกรุงธนบุรีเป็นสังสุกฯ จำต้องเป็น เช่นนั้น เพราะกรุงเก่าต้องแตกเสียไป สิ่งใด ๆ ราชกิจดามถึงกรุง รัตนโกสินทร์โภคนน้อยนัก ททกมาถังก็เห็นจะเป็นหนังสือเป็นมาก กว่าอย่างอื่น แม้กระนั้นก็เก็บได้มหาแต่หัวเมือง ซึ่งไม่เกิดแตกเสียไป ค่าย ใช่ว่าจะไม่ค้าแต่กรุงเก่าก็หมายไม่ได้ เหตุคงนั้นบรรดาของใช้ จึงจำต้องสร้างขึ้นใหม่ทั้งสิ้น

ขอที่ตรวจพงศาวดาร พยานกัล่าวลงแต่งพระบรมศพสมเด็จ พระเนรศวรเข้าสู่พระกาฤตภูภาร แสดงพบร่วงแต่งพระบรมศพสมเด็จ พระนารายณ์เข้าสู่พระโภคนน์ กำกฤษภูภารเครยก็เห็นมาในท่อนเป็น หลายแห่ง แต่ไม่เข้าใจว่าหมายเป็นโภค เข้าใจว่าหมายเป็นทั้ง งามฯ เช่นบยกเป็นทัน ไก่กราสอยพนานกุรุภยาสันสกฤต ในคำว่า “กุญชู” เพื่อรู้ว่าเป็นอะไร ไก่คำแปลเป็นว่า “ไกนา ทุ่งนา” ไม่เข้าทางทัชชงการ จึงคิดว่าอาจเขียนเคลื่อนคลาดมาเสีย แล้วก็เป็นที สงสัยว่าเดิมจะเป็น “กุภาร” การเขียนพงศาวดาร น้อยชั่งจะยก เพราะคนแต่งก็เกิดทิ้ง ความรู้ของตนมืออย่างไว ก็เอาปวงเขากับเรื่องซึ่งไก่ในมา อะพ่วงว่าถูกกี้เป็นอันยาก อย่าหา แต่เรื่องซึ่งแต่งไว้ในสมุดชั่งเราไก่คืนนเดย แม้แต่คำแต่งซึ่งชาว ก็ไว้ในหลักศิลป์ เช่นหลักศิลปะครองชนุรวมคำแหงเป็นทัน มีกับภาษาญี่

หลาຍคนขึ้นไปกว่าแต่หอยปัก เรายังรู้สึกหรอไม่ว่าคำเหล่านั้น
แต่ทุนกรังแม่นทินชูความคำแหง แล้วเข้าใจว่าก็คงคิดไม่ถูกเรา
ก็ไม่ได้ รู้สึกแต่เพียงว่าคิดอาจารย์เก่ากว่าสมคพวงศารชธรรมเรา
เห็นเท่านั้น พคพวงศารชธรรมได้หนักเสียหายทั้งข้ามไป ไม่กล่าว
ถึงสมคเดิมหนังไม่ได้ สมคเดิมนั้นเป็นหนังสือชั้น เกอ บีน โตก แต่
กล่าวลงงานพระบรมศพสมเด็จพระศรีราช คประหนึ่งว่าเป็นศพที่บ
เมื่อเห็นก็เชื่อว่าเป็นความจริงดังนั้น เพราะเขาเขียนเวลานั้น แต่ภาย
หลังนิสเตอร์ ว. อ. ร. วุฒิ ค้านว่าไม่จริง ไม่ใช่หนังสือ แต่ปัจจุบัน
แต่ตามที่ไกด์บินข่าว พิจารณาให้ว่าค้านถูก เรื่องนี้เป็นข้ออกไป
ตัวยความเสียใจ

ในการทักทิบข้อหาหลัก ว่าโภคศพมีขันในเมืองเราเมื่อไรนั้น
เป็นความคิดของข่าย่างที่สุด เป็นการนั้นแม่นที่มีพระเจ้าแผ่นดินกรุ
เก่าพระองค์หนึ่ง ซึ่งเคยกันว่า “พระบรมโภค” นั่นหมายความ
ว่าได้แต่พระบรมศพเข้าสู่พระโภคเมื่อสวรรคตแล้ว เป็นการแสดง
ว่าโภคศพคงนนแม้ว แต่ถ้าจะค้นหาต่อขันไปอีกมหงส์จะพบ
หนัง ซึ่งขอว่า “สมเด็จพระบรมศพ” กล่าวดังเรื่องเชญพระศพ
กรมหลวงโยธาเทพย อันแต่งไว้ในพระโภคออกส่วนเมรุในแผ่นดิน
สมเด็จพระเจ้าท้ายสระ ทิพมพ์แล้ว คุณเหมือนว่าไม่มีแต่ครัว
ธรรมราช น่าเชื่อว่าเป็นหนังสือแต่งในเวลานั้น ไม่ใช่คันธงหลัง
แต่ง เพราะมีคำแปลภาษาชั้นคนชั้นหลังจะไม่รู้พก และมีสิ่งต่างๆ

• หนังสือของเมนเดช บีน โตก เรียกว่า การเดินทาง (Peregrinaçam)

๖ ใน JSS (วารสารสยามสามาคม) xx, 1. pp. 27-39.

ชั่งคนจนหลังจะไม่รู้ว่ามี ลักษณะเป็นหนังสือเรียนครัวนั้น ก็ยัง
อนันต์ว่าศพโภคสมัยมาแต่ในแผ่นกันสมเด็จพระเจ้าที่๙ทรงได้แล้ว เป็นทาง
ตร่าว่ามีโภคแล้วสูงชันไปกว่าแผ่นกันพระเจ้าบรมโกศได้ออกแผ่นกิน
หนัง

เมื่อกิจกิจว่าโกศพะมาแต่จะไปกิจกิจเห็นไปว่า ที่จะมาแต่
มงคลทั้งศพ แต่ยังให้เลือกลง มงคลพากิจกิจเห็นไปเช่นนั้น
ให้อยู่หลายอย่าง เป็นคนว่าโกศซึ่งทำเป็นรปณฑปที่เดียวกัน ที่
เรียกว่าโกศมณฑป แม่โกศอย่างอันเช่นโกศกุณหรือโกศแยก
เหลี่ยมฝากรเป็นรปณฑป ย่อหน้าไปให้เห็นอย่างมาแต่เมณฑปนั้นเอง
ถ้าจะค้านว่าโกศเย็นรูปอย่างหนึ่งมงคลพากิจกิจเป็นรูปอย่างหนึ่ง จะมาแต่
มงคลปูอย่างไร ก็ถ้าค้านคงนักแก่ ก็ให้ว่าไม่ประหลาดเลย รูปโกศ
ที่ปากผ้ายกเป็นไปตามทรงทวยที่คำชัยมงคลบันน์เอง เปรียบว่า
ถ้าเอาผ้าห่อโภคณฑปมาให้กู จะเห็นเหมือนเช่นโภคปากผ้ายกอย่าง
โภคไม่สิบสองเป็นคนนั้นเอง แต่ถ้าจะเอาผ้าห่อโภคอรูปมาให้กู จะ
เห็นเป็นห่อมณฑปไม่ได้ ด้วยมีส่วนสูงมากไป เช่นก่อตัวมาข้างตนแล้ว
ส่วนโภคที่ยกมีรูปมงกุฎกิจกว่าทำแก่เปลี่ยนไปที่หลัง

สิ่งที่พำนักให้คิดเห็นไปว่า โภคสมภัติมณฑลปั่นปืออย่างหนึ่ง ก็คือชน
กั๊ก โภคศพ ชนชั้นทั้งโภคพนั้นมีสองอย่าง อย่างน้อยเป็นชน
แวนพากอแท่นกระจาก สำหรับรองทังในเรือน อย่างใหญ่เป็นชน
เบญญา หัมทองหัมเงินหัมทองอังกฤษ อย่างไรแล้วแต่ท้องการ
ให้กี่เดว สำหรับใช้ออกคงงานเมรุ เห็นได้ว่าทำเป็นของใหญ่สำหรับ

กลางแจ้ง จังหวัดน้ำ มีชั้นป่าต้น ชั้นป่าภาค รูปว่างกี้เย็นอย่างเดียว กันกับโน้มถูกกระซิบจากว่าซังก่อไว้ด้วยศีลาราชอย่างเดียว แต่เบญญาไม่มีกระไร เพราะยังเล็กลงป่าต้นแห่งเบญญาคนเข้าไม่ได้ จึงไม่ทำกระไรท่านนั้น เห็นไก่ไว้โภคต้องเป็นมณฑปใหญ่ งานที่เจ้าชั้นแวนพารอออกคงเมืองแทนเบญญา ก็มี แต่พิงเข้าไว้เกิดว่านั้นเป็นการลดคละเพื่อไม่ให้เปิดเผยแรงท้องทำเบญญา

มีของจะเดย์คักดังจะเปรียบยกน้ำด้วยกันที่อย่างหนึ่ง เรียกว่า “เครื่องศพ” ทำเหมือนกับเบญญาทุกอย่าง เว้นแต่ยังเพื่อให้หนาแน่น ทางศพ หัวศพนั่นทำมายอดเป็นมณฑป ก็มี เรียกว่า “เหม” เป็นยอดเที่ยวก็มี เป็นสามยอดก็มี หัวยอดเป็นทรงมงกุฎก็มี แต่นั้นทำเปลี่ยนไปตามยอดโภค

หัวหรือโภคก็มียอดเป็นมณฑปอยู่เหมือนกัน อาจก็ทำถ่ายจากมณฑปมาด้วยกันได้ มณฑปจะเป็นรูปยาวริ้วเป็นไก่ ก็แต่ยอดประทอย่างเด่าขาดทำยอดตามหัวเหมือนกัน หรืออันนี้หนึ่งจะรันหัวให้ลับและไขให้ลับชนก็จะกล้ายเป็นโภคไปไก่เหมือนกัน แต่อย่างไรก็ เห็นจะเอาเป็นแนวไก่เมืองเรือนหมามาก่อนโภค แต่โภคจะมาแต่ไหน หรือจะมาแต่อะไรเมื่อไร นั้นควรคืออย่างมาก

ทางที่เป็นศพหัวมากก่อนก็เห็นไก่ต้องพะศพพระพะพะเจ้า นั่นว่า เป็นสูงที่สุดอยู่แล้ว ทำกันที่ไหนก็เห็นเป็นหัวที่นั้นไม่เป็นโภคโดย หรือจะว่าเคยทำมาตั้งนานก็ทำกันไปตามเคย หรือจะว่าให้ใกล้ชิดอย่างที่กล่าวไว้ในพระบาลก็ตามที่ แม้ตัดเสี้ยกมีจะเห็นได้ออกอย่างหนึ่ง

๖๐ พระนิพนธ์สัมเด็จเจ้าพกมพระนรีศรานุวัดติวงศ์

คือตารางเผาศพซึ่งข้าเป็นล้ำเหลี่ยมแม่ที่หากเส้า สองห้านิสาเขียด เสี้ยกันนั้นตนต้องแก้เป็นล้ำเส้าในภายหลัง เหตุใดจึงบักตารางหากเส้า เป็นล้ำเหลี่ยมก็ไม่เห็นเหตุอย่างอนนากจากทำเพ้อเผาศพโภค แล้วก็ ยังอยู่เผาศพที่ไปกว่าทำให้หัวท้ายหัวขันพั่นตารางออกปะปันน่าเกลียด เป็นเหตุให้คำญาญหาอยู่ทั่ว กันจะเห็นเป็นการส่อตัวเองได้ ว่าทัม หากเสานั้นแต่ก่อนเคยยกขานเป็นสองห้องเหมาะแก่หับศพ นี่เป็นทาง แสดงว่าหีบมีมาก่อนโภค

ส่วนทางที่สังสัยว่าจะร่วนหีบให้สูดเข้าແຕะ ใช้ให้สูงขึ้นกล้ายเป็นโภค กรณีเรื่องประกอบอยู่เมื่อมองกัน ไก่ยินสมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ท่าน เล่าไว้ ท่านไก่เคยไปเห็นศพสมภารทกนกรศรีธรรมราษฎร เข้าแต่งศพ ให้นั่งไส้ลุงส์เหลี่ยมนิมบอดเป็นมดตาปี เรียกว่า “หีบนั่ง” นั่นเข้าทาง ร่วนหีบลงเป็นโภค แต่อาจมาทางอินก้าไก่ เคยไก่ยินสมเด็จกรมพระยา ดำรงราชานุภาพทรงสเล่าไว้ สมภารวัดประทุมที่กรุงเก่า แม้ท้ายลง เขาก็แต่งศพนั่งไส้ลุง ทำให้หันขันไก่ ว่าไก่เคยเห็นศพสมภารวัด เล่นเนยย ซึ่งเรียกกดเป็นไทยว่าวัดนมกรกนลลาวาส เข้าแต่งศพไส้ลุง คงไว้ในโรงท้มตัวนั้นเมื่อมองกัน จึงไปสอบถามพระจินวงศ์スマกิวัตร (เรียกกันว่าอาจารย์แมว) สมภารใหม่ ว่ายกเพียงไรจึงแต่งศพนั่ง ยกเพียงไรจึงแต่งศพนอน ท่านบอกไปเลี่ยอย่างหนงว่าไม่เกี่ยววัดศ ถ้าตามนั้นโดยเข้าสมាមิภวนานาเขาก็แต่งศพนั่ง ถ้านอนตายเขาก็แต่ง ศพนอน ถ้ายเข้าไม่อยากถูกท้องศพมากันก็ เมื่อทราบทางกันนั้น ก็เข้าไว้ไก่ ว่าศพสมภารวัดประทุมทำเทียบพระจันทร์ทั้ง เพราะถือกัน ว่า สมภารวัดประทุมนั้นคลังในทางลงเครื่อง ย่อมเกี่ยวแก่スマกิภวนาน

อยู่เหมือนกัน แต่เหตุใดนั่งแต่งพระบรมศพตลอดถนนศพที่สังคีตร์ชั้ง
ไม่เกี่ยวกับสามิภารนาให้นั่งลงโภคกวยเล่า เมื่อก็มานะดังนักที่
ว่าไก่เคยขันหนงถือเร่องลิบสองเหลบ บนนั้นมีการวางพระบรมศพ
พระเจ้าเนาวรัตน์ ที่เป็นแห่งพระองค์กงไว้ในอันไกขันหนงชั้นนี้ จึงลิบสอง
เหลบ จะเรียกเข้าโดยตามคล่องปากว่ามณฑป เป็นอย่างเบ็ดเตล็ด
ไม่มีพระโภคประกอบ สงกรานต์พระนามไม่เป็นภาษาแม้สันสกฤต พา
ให้สังสัยไปว่าหรือจะเป็นไปทางมัมมิลิปต์ จึงสอนสอนไปทางมัมมิ
แต่ก็ได้ความว่า มัมมีเข้าแต่งนอนใส่หิคิลาภนน ไม่มีแต่งนั้น เมื่อ
ไม่ใช่แค่เข้าทางมัมมิแล้ว ก็ย้อนกลับมาคิดถึงทางศพโภคของราชต่อไป
บรรดาเครื่องแต่งแห่งศพโภคทั้งปวง ถ้าไม่เรียกชื่อยืนภาษาไทยเป็น
คำที่มาทางสันสกฤต เช่น “พันชนัม” เป็นทัน ชวนให้สังสัยไปว่า
หรือศพโภคจะมาทางอินเดียโดยตรง จึงได้ลองสืบประเพณีทางนัก
ก็ได้ความว่า ในประเทศไทยเดิม บรรดาศพทั้งปวงไม่ว่าวรรณไก พอย
ตายเข้าก็ห่อผ้าเอาไปเผา ไม่มีการตกแต่งทรงไว้เลย มีแต่พวกโยค
เข้าแต่งนั้นสามิภารนาให้คันบูชา อันนี้ไปเข้าร้อยเกี้ยวกับพระในพระอุโบสถ
ซึ่งเข้าก็คงนั้นสามิภารนาให้คันบูชาเป็นพิเศษ ว่าไม่รับนำควยชำนา
สามิภารนา แต่เมื่อคนออกความเห็นว่าคงมีวิธีอย่างใดซึ่งทำให้ศพแห้ง
อันความเห็นนักถูก ด้วยไก่เคยขันหนงถือซังฝรั่งแต่ง กล่าวถึง
ศพพระผู้ใหญ่ที่เมืองจันซึ่งเขาแต่งให้นั่งไว้โดยเบ็ดเตล็ด ทบันเกดิ

๖๙ พระนิพนธ์สัมเด็จเจ้าพ่อรัฐธรรมนูวัตติวงศ์

ทั้งนิพนธ์พย์ท่องข้าเสียทวยกม ໃในสมัยนั้นรูปเหมือนได้ศพอย่าง
ให้แห้งอยู่ด้วย ตามที่ชาชากองศพพวกไบค์ที่โน้นเคยว่าคราวให้คน
บูชานั้น เนื่องความไปเสียหน่อยก็ไม่ได้ตามว่าจังหวะกัน น่าหรือ
ไม่น่าแต่อย่างไรก็ ยืนพวกราษฎรเกย์จะยังคงสามิภารนา
เหมือนกันหากเกี่ยวมาทางพระชนมศพหรือศพผู้บรรดาศักดิ์อย่างก็มี
แต่ก็ได้คิดทวนไปอีกทั้งนั้น ว่าถ้าศพโภคของเราเอาอย่างนั้นมา
เครื่องแต่งกายมีภาระน้ำหนักอยู่บ้าง แต่ก็หมายไม่ใช่เย็นหัวใจไม่ได้
อย่างนั้นบัดนั่นว่าศพโภคมาแต่ไหน ในการสืบสานก็ได้ความอยู่ ว่ามี
ชาติเด็กอ่อนหนังโน้นเกย์เข้าแต่ศพนั้น แต่ก็เป็นประเพณีที่เขากำ
เช่นนี้เสมอ กัน ไม่เลือกว่าเป็นศพผู้ใดซึ่งๆ ใจจะด้อยเอามาเป็นต้น
แบบศพโภคของเราไม่ได้

ทันทีที่ได้ยินคำเรียกชื่อว่าเมรุ เป็นแผลว่าหมายเอาพระเมรุ
แต่จะเป็นว่าพระเมรุพนังทองชั้นกราดໄกไปสูงจากเขาก็เห็นหายใจไม่
ด้วยเมรุแต่ก่อนนี้รับนกนิเป็นพนังเมรุทั้งนั้น แม้จะพนังนกยกเลิกนั้น
แต่พอถูกน้ำจะดับ เพราะเหตุที่เราเผาศพกันทัพนแผ่นดิน เมรุ
เป็นแต่เครื่องประกอบเท่านั้น ถ้าจะว่าที่การเผาศพเริ่บมีน้ำดับ
ไปก็ได้

เดิมที่เอาแพนกองกับพื้นดินเอาศพวางบนนั้นแล้วก็ไฟเผา เป็น
ธรรมคาดที่ไฟไหม้หมด พนกย้อมจะแปรรูปไป ทำให้ศพเคลอนท ทาง
อุดราชานิเขานไม่กดบนศพเรียกว่า “ไม้ชูแพง” เพ้อกันไม่ให้
ศพเคลอนไปเมื่อไฟไหม้หมดทุก ที่เราจึงหันร่างจึงแกะเป็นอาไม้ชูก
กันซึ่งไม่ให้กระหายออกไปนอกทางเมื่อไฟ ท หลังทำพนบนมหัลก

นั่นเพอตงศ์พิไชย์คุณ เที่ยวนเรยบรอย ที่หลังส่งเส้าไม้หลักน้ำให้ยา ทำปรำหี้น
ชนปิตายเสาเป็นสิ่งประคับศพให้คุณงานนั้น เป็นราภแห้งของตราง
แล้วเมรูซึ่งทำคราบศพ ที่หลังไม่มากกันจากพนนแกเป็นไม่มากกัน
ทำเป็นม้ายกไปไก่ใช้พนกองไก่นั้นจึงเรยกว่า “ร้านม้า” ต่อมาจักทำ
เป็นคระเมี่ย เอาไว้มานั้นด้วยน้ำดีพนตงศ์พเสร็จ แต่งญาติที่โตๆ
ให้ชักกะเมี่ยไปเข้าเมรูซึ่งปลูกไว้ในที่นั้น จึงเรยกว่าซักศพ และแต่งญาติ
ที่เล็กๆ ให้ป่วยเข้าตอกอกกามีไข้หน้าต่างเมี่ย ที่หลังก็แต่งให้ป่วยเด้อต
ขันอก เซ่นกองพนกแต่งขัดเสียให้เห็นเป็นภูษา เห็นอวญาติทำเป็น
รูปสัตว์นั่นหลังคานหลังเป็นทั้งศพ ภายนหลังขยายตัวเมี่ยให้ใหญ่ตั้ง^{หัว}
ร้านพระสวัสดรพระอภิธรรมปีบันนั่นควาย ต่อมาก็เปลี่ยนไปเป็นอาศพชุน
รถลากไปแทนคระเมี่ย หรือหามไปกู้ไก่เห็นอนกัน ตอนนั้นแตะแม่จะยก
พนเมรูสูงขึ้นก็ไม่ขัดขวางเลย จะเห็นได้อยู่ว่าผู้ซักโดยงก็คือผู้มั่นญาติ^{หัว}
โตๆ ซึ่งเคยช่วยกันซักกะเมี่ยศพไปเข้าเมรู ผู้ป่วยก็คือผู้แทนญาติ
เล็กๆ ซึ่งป่วยเข้าตอกอกกามีไข้ข้างหน้าต่างเมี่ย พระอ่านพระอภิธรรม
นำศพก็คือผู้แทนพระสวัสดรวัน แม้รูปสัตว์อนผดานนิวบันทะเมี่ย มี
หลังคานหลังทั้งผ้าไตร ก็คงทั้งศพนั้นเอง หากทำแท้เล็กๆ ย่อม^{หัว}
เห็นปราภญาอยู่ไก่ทั้งนั้น

ในการที่เรยกว่าเมรูพนกค่าๆ ที่จะมีหมายไม้อย่างหนึ่ง เป็น
ว่ามีลิงที่แวกคล้อมเช่นคอกซ่างคลอดถังราชวังค์อย่างต่างๆ กวัย อันมี
ลักษณะคล้ายกระเพาะเมรูซึ่งมีเข้าสักศพรพนวลดันอยู่ด้านนั้น มีเศษพอก
อย่างหนึ่งซึ่งเรยกันว่า “โงทึม” เช้าไว้ว่าเพราะไม่มีสิ่งแวกคล้อม

๖๔ พระนิพนธ์สมเด็จเจ้าพากرمพระนรศรานุวัตติวงศ์

แต่ชื่อนั้นหายไป คงเรียกันแก่กว่า “เมรุ” ไม่ว่าจะมีลักษณะเป็น
อย่างไร ที่เป็นไปเช่นนั้นเข้าใจว่าเป็นด้วยเมรุไม่ใช่แต่ใช้ทำเพาะด้วย
พระเพลิงพระบรมศพอย่างเดียว ใช้เรียกที่เฝ้าศพบนทราย จึงนำไป
ให้เรียกว่าเมรุทงสินกั้ยกัน

สมาคมค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทย ทั้งอยุ่ถวนช้อยบางกะบี
ใกล้โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

อัตราค่าบำรุง

อัตราค่าบำรุงรายบุคคลเป็นจำนวน ๒๕ บาท สำหรับสมาชิกสามัญ
๕ บาท สำหรับสมาชิกสำรอง (คือผู้ขึ้นนามหัววิทยาลัย ที่สมาคมรับรอง
วิทยฐานะมาแล้วไม่เกิน๕ปี) ค่าเข้าสมาคมต่างหากนั้นไม่มี ผู้ใด
ประสงค์จะเป็นสมาชิกเชิญติดต่อ กับ นาย ร. เอกิยมวุฒิ เลขานิการ
ณ สำนักงานหนังสือพิมพ์ “บางกอกไทด์ สุ ตรวจสอบแบบง่ายๆ ของ กอง
แผนลับพระยา ในพระนครฯ ”

ถ้าต้องการจะซื้อวารสารของสมาคม โปรดติดต่อ กับ เลขานิการ
ณ สำนักงานหนังสือพิมพ์ “บางกอกไทด์” ราคาก่อตั้งๆ กันสั่งได้ที่ เลขานิการ สมาชิก
ทุกประเภทได้เลือกซื้อหนังสือวารสารทุกตอน ห้องสมุดทั้งแผนกกลาง
แผนกวิชาธรรมชาติ โดยลดราคาลงไปครึ่งละ ๒๕ ต่อเดือน

สมาคมมีห้องสมุดอยู่สำนักทัศนศึกษา นิหนังสือและวารสาร
นานาประเทศ ว่าค่าวิชาต่างๆ ที่เป็นเรื่องอันสมควรสนใจ ห้องสมุด
นี้เปิดทุกวัน ระหว่าง ๑๗ ๖๙ ๑๘ นาฬิกา ถ้าจะยืมหนังสือไป
ติดต่อ กับ เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่บริเวณห้องสมุด เวลาบ่ายวันที่จะแล้ววันศุกร์
หนังสือทั้งหมดไปให้เก็บไว้ได้เพียง ๑ เดือน

นายจวน สมิตะสิริ ผู้พิมพ์โฆษณา
โรงพิมพ์วิสาขพิพิธภัณฑ์ ถนนราชดำเนิน พระนคร พ.ศ. ๒๔๘๓

